

ΑΝΤΑΙΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β΄

ΑΡΙΘ. 3

31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

1946

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ: ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ—ΣΥΝΤΑΞΗ: Δ. ΜΠΑΤΣΗΣ
ΑΘΗΝΑ, ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 3 — ΤΗΛΕΦ. 21 - 018

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ
ΔΡΑΧΜΕΣ 1500

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΤΑ ΞΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

(Ομιλία του κ. Σ. Μάξιμου πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας «Ἐπιστήμη - Ἀνοικοδόμηση»)

Ἡ Ἑταιρεία Μελέτης Νεοελληνικῶν Προβλημάτων «Ἐπιστήμη - Ἀνοικοδόμηση» εἰσήγαγε τὸ θεσμὸ τῆς ἐνδοεταίρικης ἀνταλλαγῆς γνωμῶν ἀπάνω σὲ μεγάλα ἐπικαίρια θέματα ποὺ ἀφοροῦν θεμελιακὰ τὴν ἑλληνικὴ Ἀνοικοδόμηση. Πρῶτὴ συνομιλία ἔγινε τὴν περασμένη Τετάρτη 30 Χ-46 γιὰ τὰ προγράμματα Ἰεζεκιήλ καὶ Ὁργανισμοῦ Ἐνωμένων Ἐθνῶν καὶ θὰ συνεχισθεῖ. Παρακάτω δημοσιεύουμε τὴν κριτικὴ εἰσήγηση τοῦ συμβούλου τῆς ΕΠ-ΑΝ κ. Σ. Μάξιμου κατὰ τὴ συγκέντρωση αὐτῇ, ποὺ σημείωσε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία καὶ παρακολουθήθηκε κι ἀπὸ φίλους τῆς ΕΠ-ΑΝ. Μετὰ τὸν κ. Μ. μίλησαν καὶ οἱ κ.κ. Α. Ἀγγελόπουλος καθηγητὴς Πανεπιστημίου καὶ Ι. Εὔαγγελίδης π. ἐπιθεωρητὴς Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

Σ. Σ.

Ἡ Ἑταιρεία «Ἐπιστήμη - Ἀνοικοδόμηση», ἡ ΕΠ-ΑΝ, δὲν εἶνε ἀκόμα παρὰ ἓνας πυρήνας ἀνθρώπων ποὺ ἀσχολοῦνται, σκέπτονται, μελετοῦν τὰ προβλήματα τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ Τόπου μας, ὅχι μονάχα στὸ φῶς τῶν ἀμέσων καὶ μεταβατικῶν ἀναγκῶν ἀλλὰ στὴν προοπτικὴ τοῦ ροντινοῦ ὅσο καὶ λαμπροῦ μέλλοντος. Δὲν ἦρθε ἀκόμα ἡ στιγμή νὰ γίνῃ ἡ μεγάλη ἐκείνη ὀργάνωση, ποὺ στὰ πλαίσια τῶν προοδευτικῶν ἐξελίξεων τῆς κοινωνίας μας, θὰ πραγματοποιήσῃ μέσα σὲ μιὰ ἀληθινὴ συναδέλφωση τῆς ἐπιστήμης μὲ τὸν λαό, τὸ ἔργο τῆς ἐργο κινητοποίησης τῶν δυνάμεων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐμπειρίας, πάνω σὲ μιὰ προγραμματισμένη δράση ποὺ ἀποβλέπει στὸ νὰ κατακτηθεῖ καὶ νὰ ἀξιοποιηθεῖ τὸ περιβάλλον μας, ἀπὸ κοινωνία ἐλεύθερη, πρὸς τὸ σκοπὸ τῆς ὕλης καὶ πνευματικῆς τῆς εὐμάρειας. Τὸ μεταδεκεβριανὸ θερμοκήπιο δὲν εὐνοεῖ τέτοιου εἶδους βλαστήσεις ὅπως ἡ ΕΠ-ΑΝ, ποὺ εἶνε φυτὰ τοῦ ἀπέραντου λαϊκοῦ κήπου. Ὅμως αὐτὸ δὲ σημαίνει καθόλου πῶς τὰ φυτὰ αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶνε καὶ τόσο ἐμπρόσβλητα στὸ ἀντίξοο κλίμα. Ἀντίθετα ἔχουν μιὰ ἀνθεκτικότητα ἀξιόμαστη καὶ ριζώνουν περισσότερο, ὅταν οἱ περιοδικοὶ ἄνεμοι ποὺ πνέουν εἶνε δυσάρεστοι. Κερδίζουν σὲ βάθος ὅτι φαίνεται νὰ χάνουν σὲ ἐπιφάνεια. Αὕτῃ εἶνε ἡ περίπτωση μας.

Στὴν περιαινή διακήρυξή της πρὸς τοὺς ἐπιστήμονες καὶ τὸ κοινὸ ἡ Ἑταιρεία μας καθόρισε τὴν ἐνότητα τῶν ἐπιστημῶν ὡς μιὰ ἀπὸ τὶς κυριότερες ἐπιδιώξεις της.

«Χωρὶς καθόλου νὰ παραγνωρίζουμε τὴν διαίρεση

τῶν ἐπιστημῶν—λέγαμε τότε—παραδεχόμεστε ταυτόχρονα τὴν ἐνότητά τους ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς ἀλληλοεπίδρασης, τὴν στενὴ, τὴν ὀργανικὴ σύνδεση ποὺ ὑπάρχει, ἀνάμεσα στὴν βιομηχανία ἢ στὴν γεωργία καὶ τὶς ἐπιστήμες, τὴν οἰκονομικὴ πρόοδο καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ τὴν ἐφαρμογὴ, τὶς ἐπὶ μέρους ἐπιστήμες καὶ τὴ φιλοσοφία, τὶς θετικὲς ἐπιστήμες τῶν κλάδων μεταξύ τους. Ἀναχωροῦμε ἀπὸ τὴν προϋπόθεση ὅτι ἡ μιὰ ἐπιστὴμη βοηθεῖ τὴν ἄλλη καὶ ὅλες μαζί τὴν κοινωνία καὶ τὴν ἐξέλιξή της».

Θαρρῶ ὅτι πάνω στὸ θεμελιακὸ αὐτὸ σημεῖο στηρίζεται ἡ ὀργάνωσή μας, ποὺ περιλαμβάνει καὶ ὀργανώνει ἐπιστήμονες ἀπὸ κάθε κλάδο: μηχανικοὺς, ἀρχιτέκτονες, γεωπόνους, γιατροὺς, ἐκπαιδευτικοὺς νομικοὺς, οἰκονομολόγους. Ἄν καὶ διαιρεμένοι σὲ τομεῖς οἱ ἐπιστήμονες αὐτοί, προσπαθοῦν καὶ συνεργάζονται στὰ θέματα ποὺ ἐρευνοῦν καὶ ποὺ εἶνε ἀλληλένδετα. Πρὸς τὸ σκοπὸ νὰ γίνῃ στενότερη ἡ συνεργασία, ἐγκαινιάζουμε ἀπὸ σήμερα τὶς ἰδιαιτέρες αὐτὲς συζητήσεις γιὰ τὰ μέλη, πάνω σὲ θέματα ποὺ ἂν καὶ φαίνονται νὰ ἀφοροῦν ἓνα τομέα ἐπιστημῶν, ἐνδιαφέρουν ὡστόσο ὅλους μαζί τοὺς τομεῖς. Τὸ σημερινὸ θέμα εἶνε τὰ ξένα προγράμματα γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τῆς Ἑλλάδας καὶ συγκεκριμένα τὸ πρόγραμμα «Ἰεζεκιήλ» δηλαδὴ ἓνα σχέδιο ἀνασυγκροτήσεως ποὺ συντάξε ἐπιτροπὴ ἀμερικανῶν ἐιδικῶν τοῦ Γραφείου Ἐφοδιασμοῦ καὶ Γεωργίας τῆς Ο.Η.Ε. μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἰεζεκιήλ. Πρέπει νὰ προσθέσουμε ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὸ σχέδιο αὐτὸ ὑπάρχει κι ἓνα ἄλλο ἀκόμα ποὺ συνέταξε καὶ ὑπέβαλλε στὸ Οἰκονομικὸ καὶ Κοινωνικὸ Συμβούλιο τῆς Ο.Η.Ε. ἡ ὁμάδα τῆς Ἐπιτροπῆς Καταστρεφένων Χωρῶν καθὼς καὶ τρίτο ποὺ συντάσσει ὁ «Ὁργανισμὸς Ἀνασυγκροτήσεως», ποὺ ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἱκανότητα προσαρμογῆς τῶν Λαϊκῶν μαζί μὲ τὴ διψασία ὅσο καὶ ἀσυγκράτητὴ ὁρμή πρὸς ἀνάδειξη μερικῶν ἀστέρων τῆς συντηρητικῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, φέρανε στὴν ἐπιφάνεια. Μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι ἡ ἔγκαιρη ἀφίξη τῶν ξένων σχεδίων θὰ δώσει στοὺς ἐπιστήμονες αὐτοὺς τὴν εὐκαιρία νὰ ξελασπώσουν μέσα ἀπὸ τὸ δαίδαλο τῶν ἀριθμῶν καὶ τὴν εὐχαρίστηση νὰ βρεθοῦν προκαταβολικὰ σύμφωνοι πρὸς τὶς ὑποδείξεις τῶν ξένων.

Ὅλα αὐτὰ τὰ σχέδια δείχνουν ἓνα ἐνδιαφέρον ἢ καὶ μιὰ εὐνοία. Πρέπει νὰ παραδεχθῶμε ὅτι ἡ κατάσταση μας εἶναι ἀπελπιστικὴ καὶ συγκινεῖ πολὺ τὸ Ἐξωτερικὸ ἢ ὅτι μεγάλα γενικὰ συμφέροντα κινοῦνται γύρω μας καὶ ὅ

έμπορικό κεφάλαιο από 10—12 δισεκατομμύρια δραχμές ήταν αρκετό να αγοράσει όλα τα προσφερόμενα προς πώληση γεωργικά προϊόντα την στιγμή που η αξία της μικρής βιομηχανικής μας παραγωγής είχε 15 δις που ένωματων μόνο τους την εργασία 250 000 εργατών δηλαδή 80 μόνο εκατομμυρίων ημερομισθίων ; Μας διαφεύγει τάχα, ότι 5 και μόνο δισεκατομμύρια πιστώσεις στην γεωργική παραγωγή αποτελούν το σύνολο σχεδόν των πιστωτικών κεφαλαίων που κινούνται σε βραχυπρόθεσμα και άλλα δάνεια ενώ τριπλάσια απ' αυτά και περισσότερα (18 δις) δρούν σε μερικές μόνο ισχυρές εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις (351 ανώνυμες εταιρείες) πράγμα που δείχνει το δυναμισμό των ολιγαρχικών συγκροτημάτων από το ένα μέρος, την μικρή οικονομική επιφάνεια της χωρικής ανθρώποθάλασσας από το άλλο ;

Αμφιβολία δε γεννάται καμιά για 'δλ' αυτά και σύγχυση καμιά δεν έννικρεται μεταξύ μας ως προς το ότι μοναδική λύση και για την ίδια την γεωργία και για την οικονομία γενικότερα, είναι η έκβιομηχάνιση με την πιο πλατιά σημασία της. Έκβιομηχάνιση που πρέπει να περιλάβει και τον φυσικό και το γεωργικό - άλιευτικό και τον κτηνοτροφικό πλούτο, την επιφάνεια το υπέδαφος, τη θάλασσα, τον αέρα. Κορμός της έκβιομηχάνισης αυτής είναι η βαριά βιομηχανία με προϋπόθεση την ηλεκτρενέργεια από τις υδατοπτώσεις, παράλληλες και άλληλοσυνδυαζόμενες χρονικά και σε μέγεθος έκδηλώσεις της, ή έκταση και ένταση της γεωργικής παραγωγής, ή διαφόριση της, οι ελαφρές βιομηχανίες μέσα στις οποίες αξιόλογο θέση κατέχουν οι γεωργικές.

Διαφωνία όμως ριζική και ειδική εγείρεται με το σχέδιο 'Ιεζεκιήλ που δεν παραδέχεται τη βαριά βιομηχανία αλλά και με όλα τα άλλα σχέδια που στηρίζονται αποκλειστικά στην ξένη χρηματοδότηση. 'Η διαφωνία αυτή συγκεντρώνεται σ' ένα κύριο σημείο : 'Η αρχή της μεγαλύτερης παραγωγικότητας που ισχύει για οποιοδήποτε σύστημα, είναι δε ανάγκη κατεπείγουσα για τη Χώρα μας, μπορεί να πραγματοποιηθεί κατά έναν προγραμματισμένο τρόπο μέσα σ' ένα καθεστώς οικονομίας όπως το σημερινό, που στην κοινή γλώσσα το λέμε καθεστώς απεριόριστης και ανεξέλεγκτης ατομικής πρωτοβουλίας ;

Από άποψη ιστορικής ξέρουμε ότι, η ανάπτυξη που σημειώθηκε στις διάφορες χώρες, τόσο στα μέσα όσο και στην οργάνωση και ειδικευση της εργασίας, πραγματοποιήθηκε χωρίς κανένα σχέδιο και με αποκλειστικό σκοπό τη μεγαλύτερη παραγωγή για το μεγαλύτερο κέρδος. 'Η έκμετάλλευση των πηγών του πλούτου ανέκυψε έτσι σαν συνέπεια της τάσης προς μεγαλύτερη έκμετάλλευση της ανθρώπινης εργασίας, από τους κατόχους των μέσων της εργασίας, τους ατομικούς, άργότερα δε τους συγκροτημένους σε ανώνυμες επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων, επιχειρηματίες. 'Η τεχνική και κάθε επιστήμη —και η πολιτική βέβαια—υποτάχθηκε σ' αυτόν τον ατομικό σκοπό, που ανακηρύχθηκε σιγά σιγά σαν ο κατ'έξοχον σκοπός της ανθρώπινης ζωής μέσα στην ολιγαρχική κοινωνία.

Είναι περιττό να αναλύσουμε ολόκληρο το διάγραμμα, που θα σας είναι γνωστό, σημειώνουμε μονάχα ότι η τάση αυτή που εξακολουθεί ακόμα να κυβερνά την οικονομία των κρατών απ' όπου μας προτείνεται η μεγάλη χρηματοδότηση, κατέληξε στην ειδική και μονομερή ανάπτυξη μερικών χωρών και όχι όλων, αυτή δε η μονομέρεια δεν είναι καθόλου άσχετη και με την άποικιακή καταλήστευση όλων και λαών, με την καταδίκη των καθυστερημένων χωρών σ' ένα άθλιο οικονομικό και βιοτικό επίπεδο. Σε πολλές περιπτώσεις η καθυστέρηση αυτή έγινε επιδίωξη του ξένου μεγάλου κεφαλαίου, έμεινε δε οι ίδιοι αποτελούμε ένα κάποιο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Σ' όλη αυτή την εξέλιξη, η αρχή της οικονομικής ελευθερίας και της ανεξέλεγκτης ατομικιστικής δράσης, απέτελεσε προνόμιο για τα καπιταλιστικά προδεδμένα κράτη και καταπατήθηκε για τα καθυστερημένα. Όπως δε στο έσωτερικό των κρατών αυτών σκληρός ανταγωνισμός οδήγησε σιγά σιγά η και απότομα στην επικράτηση του ολιγαρχικού μονοπωλίου (καρτέλ, τράστ κλπ.). Έτσι και στο διεθνές πεδίο οδήγησε στην επικράτηση του μονοπωλιακού κεφαλαίου στις ξένες αγορές,

στην κατάκτηση, στο διαμοίρασμά τους. Τον αγώνα για την επικράτηση στο πεδίο αυτό τον πλήρωσε η ανθρωπότητα με εκατόμβες και η Χώρα μας υπήρξε ένα από τα θύματά του. Αντιμετωπίζει δε τη στιγμή αυτή μια από τις επιθέσεις του ξένου μονοπωλιακού αυτού κεφαλαίου, που γίνεται υπό τύπο «βοήθειας» ή χρηματοδότησης για την αξιοποίηση του πλούτου της.

Όσο αυτό η ίδια τάση προς την απεριόριστη συγκέντρωση μέσων και κεφαλαίων οδήγησε σε οξύτατους κοινωνικούς και εθνικούς ανταγωνισμούς, στην ώριμανση των συνθηκών της μεταβολής, στην αλλαγή του συστήματος. 'Η αλλαγή αυτή πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στη Ρωσία, εδώ και 30 χρόνια έχουμε δε τα αποτελέσματά της στο πεδίο της οικονομικής οργάνωσης και δράσης. 'Η οργάνωση αυτή και η δράση πραγμαγματίζεται και εκτελείται πάνω σ' ένα σχέδιο. 'Η σοβιετική οικονομία είναι οικονομικά σχεδιασμένη. Δεν αναγνωρίζει την αρχή της ατομικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, ούτε της ατομικής ιδιοκτησίας στα μέσα της παραγωγής. Το έδαφος, το υπέδαφος και όλος ο πλούτος, είναι ιδιοκτησία της κοινωνίας που τη διαχειρίζεται το σοσιαλιστικό κράτος. 'Η ατομική πρωτοβουλία του έργα, του επιστήμονα, του καλλιεργητή είναι απεριόριστη και ενισχύεται. 'Η ατομική όμως πρωτοβουλία για την έκμετάλλευση της εργασίας του διπλανού μας έχει καταργηθεί.

'Η έκταση και το ειδικό βάρος της χώρας στην οποία επικράτησε ο σοσιαλισμός έδωσε, από την αρχή ακόμα, μια ειδική βαρύτητα στην προγραμματισμένη οικονομία. 'Η βαθύτατη κρίση στην οποία περιέπεσαν ο καπιταλιστικός κόσμος καταντήσανε τη βαρύτητα αυτή μεγαλύτερη. Στα βάτια των εκατομμυρίων και εκατομμυρίων καταδυναστευομένων το νέο σύστημα, με τις φανταστικές πραγματοποιήσεις του, έγινε σημείο παγκόσμιου προσανατολισμού. Όλα τα ελαττώματα της ολιγαρχικής οικονομίας φανήκανε τώρα κάτω από ένα νέο φως. Μπορούσα στην ανθρωπότητα ανοίχτηκαν δυο δρόμοι. Απτοί, πραγματικοί και οι δυο. Οι ίδιοι δυο δρόμοι που μας χωρίζουν σήμερα στην 'Ελλάδα.

Κάτω απ' αυτήν την επίδραση η ολιγαρχία του κόσμου έκανε ότι μπορούσε για να σκιάσει τις σοσιαλιστικές επιτυχίες. Μεταχειρίσθηκε όλα τα όπλα, όλα τα μέσα. Από την ανοικτή επέμβαση ως την ήθικη παραποίηση του έργου των λαών της ΕΣΣΔ. Όμως η ΕΣΣΔ άνοιξε τους κρουούς της ιστορίας για λογαριασμό όλων των λαών. Και κάθε βήμα της σημειώνει μια άποτυχία του αντίπαλου κόσμου, που πάλευε στο μεταξύ μέσα στις ίδιες του τις αντιθέσεις. Οι αντιθέσεις του αυτές κατισχύσανε στο τέλος στα πεδία των εξωτερικών σχέσεων και φθάσαμε έτσι στη σύρραξη του 1939. Μπορούσα στα τυφλά συμφέροντά τους οι ιμπεριαλισμοί δεν κατόρθωσαν να παρατάξουν ένα κοινό μέτωπο κατά του σοσιαλισμού. 'Η συμμαχία της «δυστικής δημοκρατίας» έγινε κατά τα πράγματα αναγκαία. 'Ο φασισμός αναγνωρίσθηκε ως κοινός εχθρός. 'Η συντριβή του κοινού ανάγκη. Μια πάλη σκληρή έστειψε με την πιο ένδοξη νίκη τα συμμαχικά όπλα, με άμεσο επακόλουθο την επέκταση της λαϊκής δημοκρατίας στην μέση και ανατολική Ευρώπη. 'Η προγραμματισμένη οικονομία έγινε σήμερα ο άξονας της ζωής εκατομμυρίων λαών από τον Ειρηνικό ως να σύνορά μας. Χώρες όπως η Γιουγκοσλαβία, η Βουλγαρία, η Ούγγαρία, η Ρουμανία, η Πολωνία, η Τσεχοσλοβακία αποδέχονται προγράμματα άνασυγκρότησης και ανοικοδόμησης προς κοινό όφελος. Νέες σχέσεις έχουν δημιουργηθεί. 'Η σχεδιασμένη και η «ελεύθερη» οικονομία βρίσκονται αντιμετώπιες για νέα φορά, ίσως την ύστατη μέσα στην ιστορία. Όμως για το λόγο αυτό το έρώτημα αν ένα οποιοδήποτε γενικό σχέδιο άνασυγκρότησης είναι να η όχι πραγματοποιήσιμο μέσα σε μια ατομικιστική οικονομία όπως η ελληνική, αποκτά μια έπικαιρότητα μεγαλύτερη.

Ό φασισμός με την «συντεχνιακή οικονομία» και ο χιτλερισμός με την διευθυνόμενη, προσπαθήσανε να δώσουν μια απάντηση στο έρώτημα αυτό, που επί αρκετά χρόνια συσκότιζε την πραγματικότητα. Ένα σωστό λα-

θρεμπόριο επιχειρήθηκε στο όνομα ενός «σοσιαλισμού εθνικού» που ξεκινούσε δήθεν από αντικαπιταλιστικά έλατήρια και κατεύθυνε την οικονομία προς το «κοινό συμφέρον» περιορίζοντας τα συμφέροντα της ολιγαρχίας και τάσσοντας της καθήκοντα υπηρέτη στο κοινωνικό σύνολο. Κάμποσοι «σοφοί» βρήκανε μέσα στην εθνικοσοσιαλιστική αλχημεία την «καλύτερη λύση» στο κοινωνικό αίνιγμα και δεν ήταν λίγοι οι ξένοι μιμητές τους όπως δικοί μας καθηγητές στα ελληνικά Πανεπιστήμια.

Αυτοί ανακαλύψανε ότι η ολιγαρχική οικονομία μπορεί να δεχθεί προγραμματίση, να υπακούσει σε μια διεύθυνση, να γίνει «διευθυνόμενη», «σχεδιασμένη», χωρίς να καταργήσει το στοιχείο της «ατομικής πρωτοβουλίας» δηλαδή την επιδίωξη του ατομικού κέρδους. Νέες θεωρίες είχαν αναφανεί τότε, ότι το νόμισμα και ο χρυσός, το κέρδος και τα κεφάλαια, είναι «κοινωνικές λειτουργίες» και ότι μια άνοδιανομή στο εισόδημα με κρατική παρέμβαση, μπορούσε να φέρει μια ισορροπία. 'Η πείρα μιας παγκόσμιας ανθρωποσφαγής και η ιδιαίτερη πείρα μας από την τετράχρονη άσωνική δουλεία δείξαν σ' όλους τι ήταν στην πραγματικότητα η διευθυνόμενη αυτή οικονομία. Θέλουμα να πιστεύουμε πως οι συντάκτες των σχεδίων για την άνασυγκρότηση και την ανοικοδόμησή μας δεν θα επιχειρήσουν να την επανακαλάβουν εις βάρος μας, σαν γνήσιοι όπαδοί του οικονομικού λιμπεραλισμού που είναι.

'Η «διευθυνόμενη οικονομία» που τόσο εξύμνησε ο φασισμός δεν ήταν στην ουσία παρά η ίδια ολιγαρχική οικονομία, ντυμένη μέσα σε ένα ροζ κουστούμι. Πήρε από τη σοβιετική μερικά εξωτερικά γνωρίσματα της για κοινωνική καταδημαγώγηση και προσπάθησε με την ενδυμασία αυτή και με μερικές άσημαντες μετατροπές στο εισόδημα, να συγκεντρώσει γύρω από τον ιμπεριαλισμό την εμπιστοσύνη του έθνους, αντικαταθιστώντας τεχνητά την κοινωνική διάκριση από την κοινότητα στις επιδιώξεις. Όμως ολόκληρο αυτό το δημαγωγικό σοσιαλιστισμα, δεν έφάνέρωνε παρά την υπεροχή της σοσιαλιστικής οικονομίας—και από μια άποψη γενικότερη τη χρεοκοπία της φιλελεύθερης ή ατομικιστικής οικονομίας. Από την πλευρά αυτή η φασιστική οικονομική ντοκτρίνα ήταν η επιτύμβια πλάκα στο λιμπεραλισμό. 'Η ντοκτρίνα αυτή κατέπεσε με την συντριβή του φασισμού και εκεί μόν που παραχώρησε την θέση τους στις λαϊκές δημοκρατίες έχουμε μια συνετή προγραμματισμένη οικονομία στις δε άλλες μια κάποια αναγέννηση της ολιγαρχικής πρωτοβουλίας πάνω σε μια βάση που αποκλείει κάθε πρόγραμμα και κάθε σχέδιο. Στις χώρες πάλι όπου υπάρχουν ισχυρές επιρροές των λαϊκών μαζών και έξασθενά νημένη δύναμη της ολιγαρχίας, παρατηρούμε φαινόμενα μεταβάσεως από το ένα σύστημα στο άλλο, με τις έθνικοποιήσεις και άλλα μέτρα (Γαλλία, ως ένα σημείο 'Αγυλία κτλ.). Τυπική περίπτωση απεριόριστης και ανεξέλεγκτης ατομικιστικής δράσης είναι οι 'Εν. Πολιτείες, η χώρα από την οποία μας έρχονται και τα τόσο τολμηρά σχέδια άνασυγκρότησης.

Στην άοχη αυτό φαίνεται αντιφατικό : Πώς μια ελεύθερη οικονομικά χώρα, όπως οι Ένωμένες Πολιτείες, ζητεί από ένα κακέτυπο άλλης χώρας οικονομικά έξαυτη ή πιο άχαλινωτή και ανεμετάστητη άναρχική ατομική δράση, πώς ζητούν να της επιβάλουν ένα κάποιον σχέδιο οικονομικής άνασυγκρότησης ; Πως συμβιβάζονται αυτό με τις αρχές της οικονομικής ελευθερίας, που κυβερνάνε την οικονομία των Ένωμένων Πολιτειών, κατά κάποιον τρόπο δε και την 'Ελλάδα ; 'Αν τα άμερικανικά κεφάλαια βρίσκουν ότι ο πλούτος μας είναι πολύς και η γρογασία του λαού μας φθηνή και καλή, γιατί δεν έρχονται να τοποθετηθούν ελεύθερα χωρίς όρους, χωρίς έλεγχο, παρά μας υποδεικνύουν σχέδια και προγράμματα ; Οι καλές και έπαρκεις ύλες μαζί με τη φθηνή έργασία δεν τους είναι αρκετά για να αποδοθούν σε μια ανταγωνιστική οικονομική δράση ; Τι ζητούν περισσότερο ;

Το «περισσότερο» που ζητούν περιλαμβάνεται στο σχέδιο 'Ιεζεκιήλ. Είναι δε :

α) Να έγκατασταθεί στην 'Ελλάδα μια μόνιμη άποστολή των Έν. Έθνών.

β) 'Η άποστολή αυτή να αποτελεσθεί, από έναν αντιπρόσωπο της Τραπεζής Άνασυγκροτήσεως, της Διεθνούς Τραπεζής Σταθεροποιήσεως, του Φ.Α.Ο. του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου και «πιθανώς» από τους Διεθνείς Οργανισμούς Έμπορίου, Υγείας, Εκπαιδεύσεως, μαζί δε μ' αυτά και με μικρό ένισχυτικό προσωπικό, αν χρειασθεί.

Έκτός απ' αυτά η άποστολή θα προβαίνει σε :

«... συνεννοήσεις με τα δανειστικά όικων από καιρού εις καιρόν επί των ειδικών έργων δια τα όποια τα δάνεια θα έδαπανώντο».

Όπως βλέπουμε, πρόκειται για διπλό και τριπλό έλεγχο που επιβάλλεται στο όνομα της «οικονομικής ελευθερίας», έλεγχο που καταργεί κάθε έθνική άνεξαρτησία. Πρόκειται για προνομιακές παραχωρήσεις στα ξένα κεφάλαια που παρόμοιές τους δεν είχαμε ως τώρα. Τον καιρό των δανείων για την σταθεροποίηση της Κ. των Έθνών μας στείλανε ένα σύμβουλο, τον κ. Νημάγερ. Μετά έναν πόλεμο για την έθνική μας άνεξαρτησία μας έπιδάλανε (συμφωνία Λονδίνου), σειρά από έλέγχους. Τώρα μας προτείνουν άνασυγκρότηση με γενικό και μόνιμο έλεγχο. Τι θα κάνουμε και πως θα χρησιμοποιήσουμε τη βοήθεια είναι υπόθεση των «δανειστικών όικων». Πως θα άνασυγκροτηθούμε και πως θα άνοικοδομήσουμε τη Χώρα μας δεν πρέπει να μας άφορα. Έμεις θα προσφέρουμε τις πρώτες ύλες και την εργασία. Αυτοί τα κεφάλαια. Ξέρουμε δε τι γίνεται σ' αυτές τις περιπτώσεις.

Μέσα στη νέα αυτή κάτοψη τα σχέδιά τους παίρνουν μια πραγματική τοποθέτηση. Πρόκειται για σχέδια που άποβλέπουν σε πρόνομια, σε προνομιακή, αποκλειστική έκμετάλλευση του λαού μας. Πρόκειται για μια νέα πληρέστερη οικονομική μας υποδούλωση, που παίρνει συστηματική μορφή και χρησιμοποιεί τη φιλία και την υποστήριξη για να γεννήσει αισθήματα εύγνωμοσύνης.

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Για την καλύτερη ενημέρωση των άναγνωστών του «ΑΝΤΑΙΟΥ» επάνω στα τρέχοντα ζητήματα που άφορούν την άνασυγκρότηση τόσο στις άλλες χώρες όσο και στην 'Ελλάδα αρχίζουμε να δημοσιεύουμε απ' αυτό το τεύχος

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

που θα περιέχει :

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ :

1. Κριτική άνάλυση της οικονομικής πραγματικότητας.— Δείκτες για την παραγωγή.— Μισθοί και τιμήριθμος.— Κίνηση Ξένων Κεφαλαίων κ. ά. (Σ' αυτό το τεύχος).
2. 'Η τεχνική άνοικοδόμηση. (Σε προσεχές τεύχος).
3. Τα ύγειονομικά ζητήματα. (Σε προσεχές τεύχος).
4. Παιδεία και άνασυγκρότηση. (Σε προσεχές τεύχος).
5. Σπουδαστικά και φοιτητικά ζητήματα. (Σε προσεχές τεύχος).
6. Δίκαιο και άνοικοδόμηση. (Σε προσεχές τεύχος).

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ :

Έπισκόπηση για τα οικονομικά, τεχνικά, πνευματικά προβλήματα γύρω από την άνασυγκρότηση.— Παγκόσμια νέα. (Σ' αυτό το τεύχος).

Οι σελίδες αυτές πρέπει να διαβάζονται από όλους τους έπιστήμονες και σπουδαστές, σ' όποιο κλάδο κι αν άνήκουν, γιατί θα μεταδίνουν πείρα, θα κατατοπίζουν κριτικά και θα ενημερώνουν στα πιο ζωντανά έσωτερικά και διεθνή προβλήματα.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

(Εισήγηση στην 'Ολομέλεια του Οικονομικού Τομέα της «ΕΠ - ΑΝ»)

1. Για όποιον θέλει ν' ασχοληθεί με τη σημερινή δημοσιονομική κατάσταση της Χώρας μας και με τη μελέτη των μέτρων που επιβάλλονται για την έναρξη της εξυγίανσής της και την πιο πέρα τακτοποίηση των δημοσίων οικονομικών, χρήσιμη είναι η γνώση των βασικών χαρακτηριστικών της οικονομίας μας πριν των τελευταίων πόλεμο, όπως και της δημοσιονομικής πολιτικής που ακολούθησε, από την άπελευθέρωση κι έδω. 'Η γνώση των στοιχείων αυτών θα τον όπλισει με την αναγκαία πείρα για τη σωστή διαπίστωση των αλτίων που προκάλεσαν το δημοσιονομικό χάος στο οποίο από μήνες βρίσκεται η 'Ελλάδα, για την επισήμανση των σφαλμάτων, εκούσιων ή ακούσιων, που διαπράχθηκαν και για τη σύλληψη των σωστών κατευθύνσεων που πρέπει να διέπουν μία δημοσιονομική πολιτική που θ' αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των λαϊκών συμφερόντων και στην ανοικοδόμηση της Χώρας.

Για τους λόγους αυτούς θεωρήσαμε σκόπιμο, πριν μπούμε στο κύριο θέμα της παρούσας εισήγησης, να παρθέσουμε, σε μεγάλη συντομία, τα βασικά χαρακτηριστικά της προπολεμικής ελληνικής οικονομίας και μία βραχεία επίσης ανασκόπηση της 'Ισας σήμερα δημοσιονομικής πολιτικής της Χώρας.

α) Τα βασικά χαρακτηριστικά της προπολεμικής ελληνικής οικονομίας.

'Η ελληνική οικονομία κατά τα προπολεμικά χρόνια χαρακτηριζόταν:

1) 'Απ' την ανεπαρκή, μονομερή και χωρίς πρόγραμμα ανάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών πηγών. 'Ετσι, στην αγροτική οικονομία, που απασχολούσε και το ασύγκριτα μεγαλύτερο τμήμα της πληθυσμού, απ' τη μία τα υπολείμματα των μισοφεουδαρχικών σχέσεων και οι δη, θεν προστατευτικοί της γεωργίας οργανισμοί (ΑΤΕ, ΑΣΟ, ΚΥΔΕΠ κλπ.) πίεζαν τους αγρότες κι απ' την άλλη η έκμεταλλευση γινόταν κατά τρόπο αντιοικονομικό με ελάχιστα τεχνικά μέσα, με πρωτόγονες καλλιεργητικές μεθόδους, με ακατάλληλους σπόρους, χωρίς λιπάσματα ή με ανεπαρκή λίπανση, χωρίς συστηματική φυτοπαθολογική μέριμνα. 'Εκτός από τα αποξηραντικά έργα των πεδιάδων Θεσσαλονίκης και Σερρών—Δράμας, άλλα αξιόλογα παραγωγικά έργα—και ιδιαίτερα αποστραγγιστικά και άρδευτικά—ελάχιστα γίνονταν. Το ίδιο αντιοικονομική και σχεδόν πρωτόγονη ήταν και η έκμεταλλευση της κτηνοτροφίας, των δασών και της αλιείας. 'Η βιομηχανία, παρά την ανάπτυξη που σημείωσε στον μεσοπόλεμο, εξακολουθούσε να διατηρεί τη μορφή της ελαφριάς βιομηχανίας και σε μεγάλο μέρος τέτοιας απλού μετασχηματισμού ενώ από οικονομική άποψη ήταν βιώσιμη μόνο χάρη στην υπερβολική προστασία, που της εξασφάλιζε το τελων. δασμολόγιο στην αρχή—κι από το 1932 και οι αὐστηροί περιορισμοί στην εισαγωγή. 'Ο 'αφθονος δρυκτός πλούτος της Χώρας που περιλαμβάνει και εξαιρετικής χρησιμότητας μεταλλεύματα κι άλλα δρυκτά ή έμενε άνεκμετάλλευτος ή τον εκμελλεύονταν, κατά τρόπο επιζήμιο για την οικονομία του τόπου, ντόπιες και ξένες μεταλλευτικές επιχειρήσεις, εξαγοντάς τον στο 'Εξωτερικό ακατέργαστο, ενώ ή κατεργασία του στη Χώρα, σε συνδυασμό με την έκμεταλλευση της από τα έγχωρια καύσιμα ή τις πλουσιότερες υδροπτώσεις μας—που κι αυτές έμεναν άνεκμετάλλευτες—τεράστιας ποσότητας ενέργειας, θα

μπορούσε να δημιουργήσει βάση για βαριά βιομηχανία με όλα τα τεχνικά, οικονομικά κι άλλα πλεονεκτήματα που αυτή συνεπάγεται.

2) 'Απ' τη στενή εξάρτησή της από το 'Εξωτερικό τόσο για μία σειρά προϊόντων βασικής σημασίας για τη διαβίωση του ελληνικού λαού (κρέας, σιτάρι, ψάρια, ζάχαρη, δσπρια κλπ.) και την κίνηση του παραγωγικού μηχανισμού της Χώρας (πρώτες ύλες, καύσιμα, μηχανήματα κ. ά.) όσο και για το οικονομικό της ισοζύγιο και τη διατήρηση της ισορροπίας του προϋπολογισμού. 'Ετσι, η διείσδυση του ξένου κεφαλαίου στη Χώρα μας πήρε τέτοια έκταση, ώστε να διαποτίσει όλες τις έκδηλές της οικονομικής ζωής της. Το δημόσιο εξωτερικό χρέος ήταν τεράστιο κι ή εξυπηρέτησή του, παρά τη μείωση των τόκων και το σταμάτημα του χρεολυσίου απ' το 1932, βάραινε καταθλιπτικά τα δημόσια οικονομικά. Οι πληρωμές γενικά για τα κρατικά κι ιδιωτικά χρέη, άπορροφούσαν το μεγαλύτερο μέρος της αξίας των εξαγωγών μας. Σ.ά χέρια ή κάτω απ' τον έλεγχο του ξένου κεφαλαίου βρίσκονταν οι σημαντικότερες μεταλλευτικές, βιομηχανικές, συγκοινωνιακές (*) και άλλες κοινωφελείς επιχειρήσεις, όρισμένες Τράπεζες κι ακόμα και αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Μέσον του Δ.Ο.Ε. μία σειρά απ' τα σπουδαιότερα κρατικά έσοδα (τελων. δασμοί, φόροι κατανάλωσης, χαρτόσημα) και όλα τα κρατικά μονοπώλια ήταν υπέγνυα και έλέγχονταν από το ξένο κεφάλαιο. 'Ετσι αυτό είχε όλη τη δυνατότητα να κατευθύνει την ελληνική οικονομία όχι σύμφωνα με τις ανάγκες και τα συμφέροντα του λαού αλλά για την εξυπηρέτηση των έγωιστικών του συμφερόντων και των τάσεων των ξένων 'Ιμπεριαλιστικών συνδυασμών.

3) 'Από το εξαιρετικά χαμηλό έθνικό εισόδημα που, κατανεμημένο κατά κάτοικο, φέρνει τη Χώρα μας στα τελευταία σκαλοπάτια απ' όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και τις περισσότερες βαλκανικές. Οι σχετικές στατιστικές είναι πολύ χαρακτηριστικές:

'Αναλογία έθνικού εισοδήματος κατά κάτοικο		
'Ενωμένες Πολιτείες	δολάρια	690
Μεγ. Βρετανία	»	560
Γαλλία	»	398
Βέλγιο	»	369
'Ελλάδα	»	61

Και δέν ήταν μόνο πολύ χαμηλό το έθνικό εισόδημα μά κι ή κατανομή του ήταν άνιση τόσο όσον αφορά τις κατηγορίες του πληθυσμού όσο και τα μονωμένα άτομα. Για παράδειγμα αναφέρουμε πως, ενώ πάνω απ' τα 60% του πληθυσμού της 'Ελλάδας ασχολούνται με τη γεωργία, ή αναλογία της συμμετοχής τους στο έθνικό εισόδημα είναι μόνο 45%. Το γεγονός έξ 'αλλου της ανισότητας του πλούτου και του εισοδήματος ανάμεσα στις εργαζόμενες τάξεις απ' τη μία—αγρότες, εργάτες, υπαλλήλους, μικροαστούς γενικά—και στους λίγους εκμεταλλευτές της εργασίας των άλλων είναι τόσο έκδηλο, που δέν έχει ανάγκη επιβεβαίωσης με στατιστικά στοιχεία και αριθμούς.

4) 'Η χαμηλή στάθμη του έθνικού εισοδήματος και ή άνιση κατανομή του, σε συνδυασμό με την καταθλιπτική φορολογική επιβάρυνση των λαϊκών τάξεων που

(*) Σημαντικές από άποψη συντελεστού εκμετάλλευσης δηλαδή καθαρών κερδών, όπως οι ΕΗΣ, οι Θεσσαλικοί, οι 'Ανατολικοί σιδηρόδρομοι, τα τράμ Πρωτεύουσας και Θεσσαλονίκης.

βρισκόταν σε χτυπητή αντίθεση προς την οικονομική άσυντομία που είχαν εξασφαλίσει οι κάτοχοι κεφαλαίων και γενικά οι εύπορες τάξεις, είχαν αναπόφευγη συνέπεια το αφάνταστο χαμηλό βιοτικό επίπεδο των μεγάλων μαζών του λαού, ιδιαίτερα των αγροτικών και εργατικών. Το μέσο εισόδημα μιάς αγροτικής οικογένειας είχε υπολογισθεί στα 1936 σε 21 000 δρχ. το χρόνο ενώ τα στοιχειωδέστερα έξοδα διατροφής μιάς τέτοιας οικογένειας έφταναν την ίδια εποχή τις 28 000 δρχ. ! Στα ίδια επίπεδα βρίσκονταν σχεδόν και τα εργατικά εισοδήματα, χωρίς να λογαριάσουμε την ανεργία. Κι ωστόσο απ' το ανεπαρκέστατο αυτό εισόδημα, το Κράτος, σύμφωνα με υπολογισμούς που έκανε σε ειδική έρευνα το Α.Ο.Σ. αφαιρούσε με τη μορφή φόρων κατανάλωσης τα 42% (*), όταν το κεφάλαιο δέν πλήρωνε σχεδόν τίποτα σε φόρους, εξαιτίας του φορολογικού συστήματος που βασιζόταν κατά τα 70 % και πάνω στην έμμεση φορολογία, των φοροκλοπών και των «νόμιμων» καταστρατηγήσεων ή χαρισμών των φόρων. Είναι γνωστή ή γελοία απόδοση των φόρων που βαρύνουν τα εισοδήματα του κεφαλαίου δηλ. από κινητές αξίες, από τις έμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις και του συνθετικού φόρου. Χαρακτηριστικό δέν είναι το άναφερόμενο από τον καθηγητή κ. 'Αγ. γελόπουλο ότι εκείνοι που δήλωσαν εισόδημα μεγαλύτερο από 1 εκατομμύριο δρχ. έφταναν πριν τον πόλεμο τους 55 μόνο !

Αυτά ήταν τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας πριν τον πόλεμο, που όπως είναι φυσικό, άποτελούσαν ένα απ' τους καθοριστικούς παράγοντες—τόν άντικειμενικό—της δημοσιονομικής πολιτικής της Χώρας. Μά και αντίστροφα, ή δημοσιονομική πολιτική που άσκήθηκε όλο το εκατόχρονο διάστημα του ελεύθερου βίου της Χώρας μας είναι μία απ' τις αίτιες της παραγωγικής καθυστέρησης της, της εξάρτησής της απ' το 'Εξωτερικό και της φτώχειας του ελληνικού λαού. 'Ας δούμε τώρα από πιο κοντά τη δημοσιονομική πολιτική.

β) Σύντομη ανασκόπηση της προπολεμικής δημοσιονομικής πολιτικής.

'Η τέτοια, όπως πιο πάνω συντομώτατα τη σκιαγραφήσαμε, διάρθρωση της οικονομίας μας είχε αναμφίβολα την επίδρασή της πάνω στη δημοσιονομική πολιτική της Χώρας και ιδιαίτερα στη φορολογική πολιτική αφού, όπως είναι γνωστό, ή σύνθεση της οικονομίας, ή κοινωνική σύνθεση του εργαζόμενου πληθυσμού, το ύψος και ή κατανομή του έθνικού εισοδήματος, άποτελούν παράγοντες διαμόρφωσης του φορολογικού συστήματος μιάς χώρας. 'Από την άποψη αυτή ήταν ως ένα βαθμό φυσικό πως στο φορολογικό μας σύστημα, κάτω απ' το δοσμένο κοινωνικό και οικονομικό καθεστώς, θα κατείχαν αξιόλογη θέση οι έμμεσοι φόροι 'Απ' το σημείο όμως αυτό μέχρι την άσημαντη απόδοση της άμεσης φορολογίας και μάλιστα της που επιβάρυνε τα εισοδήματα από το κεφάλαιο, που ήταν ο κανόνας μέχρι την κατήκτηση της 'Ελλάδας απ' τις χιτλερικές όρδες—και που εξακολουθούσε να 'ναι και σήμερα σε μεγαλύτερο μάλιστα βαθμό—ή απόσταση είναι μεγάλη και τα αίτια της κατάστασης αυτής πρέπει ν' αναζητηθούν στην άξιοκατήκριτη προσπάθεια των ευρόνων τάξεων, να άπαλλάσσονται κι απ' την πιο άνωδυνη συμβολή στα δημόσια βάρη. 'Η προσπάθεια αυτή δέν βρήκε δυστυχώς την όφειλόμενη αντίδραση απ' τους κάθε τόσο ύπουρους των Οικονομικών και τους άλλους υπεύθυνους πολιτικούς όπως κι από όρισμένους ανωτάτους υπαλλήλους, που κάτω απ' το πρόσχημα του κινδύνου του ισοζυγίου του προϋπολογισμού ή της άποφυγής αποθάρρυνσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του κεφαλαίου κι άλλων ανάλογης έπιστημονικότητας θεωριών, συντελούσαν στη διατήρηση του άδικου και άντιλαϊκού φορολογικού συστήματος. Με τον τρόπο αυτό κατόρθωναν να διαφεύγουν από τη φορολογία κι εκείνα τα εισοδήματα από τις

(*) Οι άριθμοι του αγροτικού εισοδήματος και του ελάχιστου άναγκαίου διατροφής όφείλονται στον κ. Χ. Εύελπιδη. Στο τελευταίο περιλαμβάνονται και φορολογημένα προϊόντα. Οι άποκλίσεις λοιπόν δέν είναι τόσες όσες φαίνονται με πρώτη ματιά από τον άριθμό του Α.Ο.Σ. ωστόσο το ψαλίδι είναι πολύ άνοιχτό μεταξύ «κοινωνικού» και «άναγκαίου» εισοδήματος του αγρότη κι αυτό θα άποτελέσει το άντικείμενο ιδιαίτερης εισήγησης στον Οικονομικό Τομέα.

άναπτυγμένες σχετικά κεφαλαιοκρατικές επιχειρήσεις (τράπεζες, μεγάλες βιομηχανίες, κάθε λογής άνώνυμες εταιρίες, μεγαλεμπόρους, μεγαλοκτηματίες, έφοπλιστές, χρηματιστές) που θα πρέπει κατά πρώτο λόγο να συμβάλουν για τα κρατικά έξοδα.

Συγκεκριμένα, τα κύρια μειονεκτήματα της φορολογικής πολιτικής ήταν:

βα) Πώς γενικά, ή φορολογική επιβάρυνση ήταν πολύ μεγάλη και κατά πολύ άνώτερη από την επιβάρυνση των άλλων βαλκανικών χωρών που βρίσκονται πάνω κάτω στο ίδιο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης με την 'Ελλάδα. Στόν πιο κάτω πίνακα που τον παίρνουμε απ' το δημοσίευμα του Α.Ο.Σ. «'Η φορολογική επιβάρυνση ειδών τινων πρώτης ανάγκης εν 'Ελλάδι» 'Αθήνα 1933, σημειώνεται ή κατά κεφαλή φορολογική επιβάρυνση στα 1930—31 στις διάφορες βαλκανικές χώρες σε τιμαριθμικά φράγκα:

'Ελλάδα	83.40
Ρουμανία	42.01
Γιουγκοσλαβία	33.96
Βουλγαρία	28.05
Τουρκία	24.10

ένω σχετικά με το έθνικό εισόδημα, ήταν ή επιβάρυνση αυτή:

Στην 'Ελλάδα	23.6%
» Γιουγκοσλαβία	12.4%
» Ρουμανία	11.4%
» Βουλγαρία	10.3%

ββ) Το φορολογικό σύστημα στηριζόταν κατά το μέγιστο μέρος του στους έμμεσους φόρους που όπως είναι γνωστό, επιβαρύνουν άσύγκριτα περισσότερο τα μικρά εισοδήματα. Στόν προϋπολογισμό του 1940—41 σε σύνολο εσόδων από φόρους και τέλη 11 δισεκατομμύρια δραχμές, οι άμεσοι μόλις φθάνανε τα 3 δισεκ. ενώ οι έμμεσοι (μαζί με τα μονοπώλια ή το χαρτόσημο) έφταναν τα 8 δισεκατομμύρια. 'Απ' την άποψη αυτή ή 'Ελλάδα κατείχε μία απ' τις πρώτες θέσεις ανάμεσα σ' όλες τις πολιτισμένες χώρες, ένα ρεκόρ που ό λαός το πλήρωνε με στερήσεις, άρρώστειες και θανάτους.

βγ) Οι έμμεσοι φόροι και ιδιαίτερα οι τελωνιακοί δασμοί ήταν πολύ βαριοί στα είδη πρώτης ανάγκης και γενικά πλατιάς λαϊκής κατανάλωσης. Σύμφωνα με στοιχεία που παίρνουμε από επίσημο δημοσίευμα του 'Υπουργείου των Οικονομικών, ή δασμολογική επιβάρυνση στα 1939 ήταν πάνω στο σιτάρι 49.21%, της αξίας του τσίφ. στο ρύζι 43.75%, στη ζάχαρη 193.91%, στον καφέ 310%, στο φωτιστικό πετρέλαιο (για τις Ν. χώρες, γιατί στην Π. 'Ελλάδα είναι κρατικό μονοπώλιο) 339.61%. Κι αυτά, ενώ κατά το ίδιο δημοσίευμα ο μέσος όρος της δασμολογικής επιβάρυνσης όλης της εισαγωγής, τον ίδιο χρόνο, ήταν 28% της αξίας.

βδ) Το εισόδημα του γεωργικού πληθυσμού της Χώρας, που άποτελεί και το μεγαλύτερο τμήμα του όλου πληθυσμού, φορολογιόταν άκαθάριστο, χωρίς ν' αφαιρείται ένα ελάχιστο όριο συντήρησης. Με τον τρόπο όμως αυτό και σύμφωνα με υπολογισμούς που κάνει ο καθηγ. 'Αγγελόπουλος, στο βιβλίο του «'Η άμεσος φορολογία εν 'Ελλάδι», καταντούσε το καθαρό εισόδημα απ' την καλλιέργεια του καπνού να φορολογείται με 58%, και το λαδιού 45%, για τη φορολογία στο λιοτριβείο και 64% για τη φορολογία κατά την εξαγωγή, στα τελωνεία. Κι αυτό, όταν οι διάφορες κατηγορίες εισοδημάτων από κεφάλαιο, φορολογούνται με ποσοστό 15—19%.

βε) Μά και στην άμεση φορολογία το σύστημα, έξ αίτιας της αναλογικότητας των άναλυτικών φορολογιών και της έλαφρότητας των ποσοστών του συνθετικού φόρου, επιβάρυνε δυσανάλογα τα μικρά εισοδήματα. 'Η δυσαναλογία αυτή έπιτεινόταν από το γεγονός πως ενώ οι εργαζόμενες και γενικά οι λαϊκές τάξεις λόγω του εϊδους των εισοδημάτων τους (άπό μισθώτες υπηρεσίες, γεωργική παραγωγή, επιτηδεύματα, κλπ.) παρουσίαζαν φανερή βάση για τις άναλυτικές φορολογίες μά ακόμα και για το συνθετικό φόρο, όταν το εισόδημα τους ξεπερνούσε το άπαλλασσόμενο απ' την τελευταία αυτή φορολογία όριο, οι εύπορες τάξεις που είχαν εισοδήματα από άνώνυμες κινητές αξίες, ελληνικές ή ξένες κι άλλες άδηλες πηγές, κατόρθωναν να ξεφεύγουν όχι μόνο το

βστ) Οί πολυάριθμες φορολογικές απαλλαγές στην άμεση φορολογία και τα κενά, σκόπιμα ή άθέλητα της νομοθεσίας, παρείχαν στους εύπορους την ευχέρεια ν' αποφεύγουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Σ' αυτό συντελούσε κι η φορολογική διαδικασία, στην οποία η συμμετοχή του λαϊκού παράγοντα, όπω προβλεπόταν, καταντούσε τυπική και όπου τα ένδικα μέσα ήταν πρόνομιο μόνο των πλουσίων φορολογουμένων που μπορούσαν νά διαθέσουν χρήματα γιά τὰ τέλη των έγγραφων, τις αμοιβές των δικηγόρων κλπ.

“Αδίκη αντιπαραγωγική και αντιλαϊκή ήταν κι η πολιτική των δαπανών. Γιατί τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐσόδων δὲν διατίθενταν ὅπως θὰ ἔπρεπε γιὰ τὴν ἀνόπτυξη τῆς παραγωγῆς (ἐνίσχυση τῆς γεωργίας, ἐπέκταση τῶν συγκοινωνιῶν κλπ.) ὁπότε θὰ πρόκυπτε καὶ αὐξησι τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ κατὰ συνέπεια βελτίωση καὶ τοῦ βιοτικοῦ ἐπίπεδου τοῦ λαοῦ, οὔτε γιὰ κοινωνικὲς δαπάνες (λαϊκὴ ὑγεία, κοινωνικὴ πρόνοια, ἐκπαίδευση κλπ.), ὥστε ἕνα μέρος τῆς φορολογίας νὰ ξαναγυρίζει, ὑπὸ τὸν τύπο ἐμμεσης ὠφελείας, στὸ λαό, ἀλλὰ γιὰ στρατιωτικὲς δαπάνες (ἀγορὰ πολεμικοῦ ὕλικου στὸ Ἐξωτερικόν, διατήρηση ὑπὸ τὰ ὅπλα στρατοῦ δυσανάλογα μεγάλου σὲ σχέση με τὶς ἀνάγκες τῆς αἰμυας τῆς Χώρας), γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ καταπιεστικοῦ μηχανισμοῦ τῶν σωμάτων ἀσφαλείας καὶ ἀκόμα γιὰ τὴν πληρωμὴ ὑπέρογκων τόκων καὶ γενικὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἐξωτερικῶν δανείων. Οἱ ἀντιπαραγωγικὲς αὐτὲς δαπάνες προκαλοῦσαν συνεχὴ ἐλλείμματα στὸν προϋπολογισμό μὲ ἀποτέλεσμα, αὐξησι τῆς φορολογίας καὶ καινοῦργια ἐξωτερικὰ δάνεια, πού μᾶς ἔδωσαν με ὅρους βαρεῖς καὶ μειωτικούς τῆς ἐθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας (Δ.Ο.Ε., κηδεμονία τῆς Κ.Τ.Ε. κλπ.). Ἐδῶ πρέπει νὰ παρατηρήσουμε πῶς ἡ πολιτικὴ τῶν ἐξωτερικῶν δανείων, πού ἀποτελεῖ ἕνα ἀπ’ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα κεφάλαια τῆς ἱστορίας τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν μας, θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθεῖ πλατύτερα σὲ εἰδικὸ κύκλο μελέτης, πού θὰ περιλάβει γενικότερα καὶ τὸ ρόλο τοῦ ξένου κεφαλαίου στὴν ἐξέλιξη τῆς οἰκονομίας μας. Μετὰ τὸ κλείσιμο τῆς πηγῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ δανεισμοῦ, ἡ δικτατορία Μεταξά γιὰ νὰ καλύπτει τὶς ἀλόγιστες δαπάνες γιὰ τὸν ἀστυνομικὸ μηχανισμό της, τὴ διαβόηση ΕΟΝ καὶ τὰ συνεχῆ πανηγύρια της, ἐφάρμοσε τὰ συστήματα τῶν ἐκβιαστικῶν ἐράνων καὶ τῶν ὑποχρεωτικῶν δανείων ἀπ’ τὰ ἀσφαλιστικὰ ταμεία τῶν ἐργαζομένων, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐξουθένωσή τους καὶ τὴν ἀδυναμία τους ν’ ἀνταποκριθοῦν στὶς ὑποχρεώσεις τους πρὸς τοὺς ἀσφαλισμένους.

1) Ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ ποὺ ἀσκήθηκε κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐχθρικής κατοχῆς στὴ Χώρα μας, ἀποτελεῖ προέκταση τῆς πολιτικῆς τῶν κατακτητῶν ποὺ ἀπόβλεπε στὴ ληστροικὴ ἐκμετάλλευση τῆς οἰκονομίας μας γιὰ τοὺς πολεμικοὺς καὶ ἄλλους σκοποὺς τους. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ, ποὺ μὲ περισσότερο ἀσυνειδησιὰ δέχτηκαν νὰ τὴν ἐφαρμόσουν οἱ Κυβερνήσεις τῶν Κουϊσλίκας, μὲ τὶς συγκεντρώσεις τῶν προϊόντων τῶν ἀγροτῶν γιὰ φορολογικοὺς σκοποὺς, τοὺς χαμηλοὺς μισθοὺς, τὶς τεράστιες δαπάνες γιὰ τὰ στρατεύματα κατοχῆς καὶ τὸν πληθωρισμὸ—ποὺ ἦρθε ὡς συνέπεια τῆς τέτοιας τακτικῆς—συνετέλεσε ὀχι λίγο στὴ χειροτέρευση τῆς θέσης τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Εὐτυχῶς ἡ ὁμαδικὴ πάλι τοῦ λαοῦ, μετρίασε σὲ σημαντικὸ βαθμὸ τὶς συνέπειες τῶν ἀντιλαϊκῶν μέτρων στὶς πόλεις, ἐνῶ ἡ ἀπελευθέρωση τῆς ὑπαιθρου ἀπ' τὶς ἀντάρτικες δυνάμεις τὴν ἀπάλλαξε ἐγκάρια ἀπ' τὴ θλιβερὴ ὑποχρέωση νὰ

2) Για τη δημοσιονομική πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων του Έξωτερικού δεν έχουμε τὰ στοιχεία νὰ μὴ λήσουμε, γιατί δὲ δόθηκαν δὲ δημοσιότητα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, ὅπως θὰ ἔπρεπε, ὁπολογιστικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴ διαχείριση τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις ἐκεῖνες. Ἐξάλλου ὁ κύκλος τῆς δημοσιονομικῆς δράσης τοὺς ἦταν πολὺ στενός, περιοριζόμενος στὴ χρηματοδότηση τῆς πολεμικῆς προσπάθειας ἔξω ἀπ' τὰ σύνορα τῆς Χώρας.

4) Ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τῶν ἄλλων μεταπελευθερωτικῶν Κυβερνήσεων, μὲ μικρὲς διαφορὲς ἀνάμεσά τους, χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν προσπάθεια ἐπανόδου στὸ προπολεμικὸ δημοσιονομικὸ καθεστῶς, τόσο ὅσο ἀφορᾷ τὴ φορολογικὴ πολιτικὴ, ὅσο καὶ τὴν πολιτικὴ τῶν δαπανῶν, καθεστώδ. ποῦ ὅπως εἶδαμε πρὸ πάντων, καταδίκασε τὴ Χώρα στὴν παραγωγικὴ καθυστέρηση καὶ τὴν μείωση τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀποτέλεσε μιά ἀπ' τὶς κύριες αἰτίες τοῦ χαμηλοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Ἄλλο χαρακτηριστικὸ τῆς πολιτικῆς αὐτῆς εἶναι ἡ ὁλότελα ἀνεπαρκὴς μέριμνα γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς οἰκονομίας τοῦ Τόπου καὶ γενικότερα τὴν ἀνοικοδόμηση. Ἐτοί ἡ ἀσυνδοσία ποῦ εἶχε ἐξασφαλίσῃ ἡ ὀλιγαρχία τοῦ πλουτοῦ προπολεμικά, ὅχι μόνον διατηρήθηκε μὰ καὶ ἐπεκτάθηκε στοὺς ἐπιχειρηματίες, τοὺς συνεργάτες τῶν κατακτητῶν καὶ τοὺς ἐκμεταλλεὺς τῆς πείνας καὶ δυστυχίας τοῦ λαοῦ, μεγαλομαγαρχορίτες.

γα) με μιά μονοκονδυλιά, με τούς Α. Ν. 323 και 324 τοῦ 1945, ἐπανάφερθηκε ὅλο τὸ ἀντιλαϊκὸ προπολεμικὸ σύστημα τῆς ἄμεσης φορολογίας, κ' ἀκόμα ἐπιβλήθη καν καινούργια βάρη στὴν, καταστρεμμένη ἀπ' τὸν πόλεμο καὶ τὴν δράση τῶν κατακτητῶν ἀγροτικῇ τάξει (στρεμματικῇ φορολογίᾳ), ποὺ συμπληρώθηκαν ἀργότερα μετὰ τὸ φόρο πάνω στὴν ἀκαθάριστη παραγωγὴ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐλίων, με ποσοστὰ ἀρκετὰ βαριά καὶ με αὐτόματη ἀναπροσαρμογὴ τοῦ φόρου στὶς κῆθε τόσο τιμὲς τῶν εἰδῶν αὐτῶν.

γγ) Ἡ ἴδια τακτική ἐφαρμόστηκε στοὺς τελωνειακοὺς δασμοὺς ἡ τιμὴ τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς, μὲ ἐπαυλειμμένες αὐξήσεις, ἔφθασε στὸ 40πλάσιο τῆς προπολεμικῆς, πράμα ποὺ σημαίνει πῶς ὅλοι οἱ δασμοὶ καὶ στὰ εἶδη, ἀκόμα τῆς πρώτης ἀνάγκης, εἶναι τώρα 40 φορές ἀνώτεροι ἀπ' τὰ 1941. Πιὸ μεγάλη ἐπιβάρυνση ἔγινε στὸ φόρο κύκλου ἐργασιῶν γιὰ τὶς εισαγωγές ἀπ' τὸ Ἐξωτερικό, γιατί καὶ τὸ ποσοστὸ τοῦ διαπλασιάστηκε μὰ κι ἀξία τῶν εισαγόμενων εἰδῶν ὑπολογίζεται μὲ βάση, ὅχι τὶς τιμές τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἀλλὰ τῆς μαύρης ἀγορᾶς τοῦ Ἑσωτερικοῦ.

γδ) Ἄλλο μέτρο, ἐξωφορολογικὸ τυπικὰ, μὰ ποῦ στήν οὐσία μοιάζει μὲ φορολογικὴ ἐπιβάρυνση, εἶναι ἡ ἐνιαία τιμὴ πούλησης τῶν τροφίμων τῆς Οὐνρα. Ἔτσι, ἂν ἀφαιρέσει κανεὶς ἓνα μικρὸ ἀριθμὸ ἀπόρων στοὺς ὁποίους τὰ εἶδη αὐτὰ δίδονταν δωρεάν, ὅλος ὁ ἄλλος πληθυσμὸς ἀπὸ τὸν πιὸ πλούσιον βιομῆχανο ἢ τραπεζίτη μέχρι τὸν κλητῆρα, τὸ συνταξιόχο καὶ τὸν ἄνεργο—κι εἶναι χιλιάδες ἀπ' τοὺς τελευταίους πού δὲν ἔχουν δελτίο ἀπορίας—πλήρωνε τὰ τρόφιμα καὶ γενικὰ τὰ εἶδη διαβίωσης

Είναι γεγονός, ότι σε αρκετά χωριά της Ελλάδος η αγροτική ιδιοκτησία, εξαιτίας του κληρονομικού δικαίου που ισχύει, και πολύ λιγότερο εξαιτίας της απαλλοτριώσεως, έχει κατατμηθεί, σε όριζόμενες τοποθεσίες πολλών χωριών, σε μικρά τεμάχια των οποίων η έκταση αυτών καθίσταται αντιοικονομική, για τους λόγους που ή εισηγητική Έκθεση διαλαμβάνει.

γστ) Για τους οικονομικά συνεργασθέντες με τον εχθρό όχι μόνο δέν πάρθηκε τὸ δίκιο μέτρο τῆς κατάσχευ-
τῶν περιουσιῶν τους, ὅπως ἔγινε σ' ὅλες τὶς ἀπελευθε-
ρωθεῖσας χώρες, ἀλλὰ τόσο αὐτοὶ ὅσο καὶ γενικά ὅσοι
πλούτισαν κατὰ τὸν πόλεμο καὶ τὴν κατοχὴ δέν ὑποβλή-

“Ενὰ τέτοιον ἐνδεχόμενον ὁμως σήμερα, πού περισσό-
τερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά ἐπιβάλλεται νὰ αξιοποιηθῶν
ὕπὲρ τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς χώρας μας τὰ σχολάζον-
τα ἐργατικά χέρια καὶ νὰ ἐνταθῶν ὅλων τῶν μορφῶν
οἱ βελτιωτικὲς τῆς γῆς ἐργασίες—χαντάκια ἀποστραγγι-
στικά καὶ ἀρδευτικά, πηγῶς συνήθη καὶ ἀρτεσιανὰ
δενδροκομικά, δημιουργία ἀμπελωνίων, τριφυλλένδων, με-
ταπλάσεις ἐδάφους, βαθιὲς ἀρόσεις, ἰσοπεδώσεις κλπ.
ἰσοδυναμεῖ μὲ ὑπονόμευση τῆς οἰκονομίας μας, γιατί κα-

(γζ) Ἡ φορολογία τῶν ὠφεληθέντων ἀπ' τὸν πληθω-
ρισμό, τοῦ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ὑποσχέθηκε πανηγυρικὰ ὁ κ.
Βαρβαρέσος ἀπὸ τὸν προπερασμένο Ἰούνιο καὶ τοῦ θ' ἀπὸ
δινε πολλὰ δισεκατομμύρια, δὲν ἐφαρμόσθηκε μέχρι σή-
μερα,

89

ΨΕΥΤΟΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΡΥΦΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

“Αν όχι σε κανέναν άλλο τομέα, τουλάχιστο στο νομισματικό, η Κυβέρνηση σημειώνει επιτυχία. Έτσι τουλάχιστο φαίνεται από μια πρώτη ματιά. Γιατί όχι μόνο κατορθώνει να κρατάει τη λίρα σταθερή, μα κι αντιμετώπισε με επιτυχία την κρίση του περασμένου Ιουνίου—που παρ’αίτιον να ανατρέψει τη σταθεροποίηση της συμφωνίας του Λονδίνου—κι ακόμα πέτυχε για ένα διάστημα, να ρίξει τη λίρα, κάτω από τις 135 χιλιάδες.

Πριν ωστόσο να χειροκροτήσουμε κι έμεις αυτόν το «θρίαμβο», νομίζω πως θα πρέπει να εξετάσουμε από κάτω πώς πιά κοντά το ζήτημα, να δούμε τι μάς κόστισε και τι μάς κοστίζει—κι ακόμα τι κρύβεται κάτω από τη «σταθερότητα» αυτή—το παρόν της και το μέλλον της.

Και πρώτα πρώτα, έχουμε νομισματική σταθερότητα; Η απάντηση δε μπορεί να είναι παρά καταφατική, αν πάρουμε για κριτήριο την τιμή της λίρας, που απ’ τον περασμένο Ιανουάριο κρατιέται γύρω στις 135 χιλιάδες. Μα εκτός από τη λίρα, υπάρχει κι ένα άλλο κριτήριο νομισματικής σταθερότητας: ο τιμάρθμος. Και νά, ποιά είναι η κίνηση του τιμάρθμου από τη συμφωνία του Λονδίνου μέχρι σήμερα:

Ο τιμάρθμος λοιπόν μάς λέει πως από το Φεβρουάριο ως τον Ιούλιο 1946, το κόστος της ζωής στην Αθήνα, ανέβηκε κατά 27,6% και ως τον Σεπτέμβριο κατά 41,08%, και πώς η δραχμή, δεν έχει, σε αγοραστική δύναμη, την ίδια σταθερότητα που έχει σε σχέση με τη λίρα. Κι αν αυτό δεν είναι ακόμα πληθωρισμός, όπως τον γνωρίσαμε στα τελευταία χρόνια, είναι όμως ένα αλάθητο σημείο πληθωρισμού που έρχεται. Και τόσο πιά πολύ, όσο, χάρη στην πτώση των τιμών στη διεθνή αγορά, ο τιμάρθμος θα πρέπει να παρουσιάζει πτώση κι όχι άνοδο.

Ειδικές συνθήκες που θα παρουσιάζονται κάθε φορά. Η ένιςχυση των αγροτών προς την κατεύθυνση να μπορούν να δίνουν μόνοι τους τη λύση που προσιδιάζει σε κάθε περίπτωση τους για τη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας τους σε μεγαλύτερα κομμάτια ή κατ’ άλλο τρόπο, εξουδετέρωση των μειονεκτημάτων από τον πολυτεμαχισμό της γης μπορεί να συνοψισθεί στα πιά κάτω:

α) Ψήφιση νόμου που θα διευκολύνει τους άρχοντες στη νομική διαδικασία και τις δαπάνες. Είναι απαραίτητο αυτό, γιατί η νομοθεσία που ισχύει σήμερα εκτός του ότι είναι πολύπλοκη στη διαδικασία που χρειάζεται, απαιτεί επί πλέον για να μεταβιβασθεί μεγάλες δαπάνες (συμβολαιογραφικά, φορολογίες κλπ) που κάθε άλλο παρά διευκολύνουν την πολιτική της ανασυγκέντρωσης της ιδιοκτησίας σε τεμάχια οικονομικά εκμεταλλεύσιμα.

β) Ψήφιση νόμου που θα διευκολύνει την εκτέλεση πάσης φύσεως έγγειοβελτιωτικών έργων σε βάρος της όλης ιδιοκτησίας μιάς περιοχής, όταν η πλειοψηφία των ιδιοκτητών αυτής—ελεύθερα και χωρίς παρεμβάσεις, εκφράζοντας τη γνώμη της—αποφασίσει την εκτέλεση των έργων αυτών στηριζόμενη βέβαια σε έπιστημονική μελέτη έγκεκριμένη και από τις αρμόδιες κρατικές αρχές.

γ) Θεσμοθέτηση ειδικών πενταμελών επιτροπών γεωργίας κατά χωριό από αμετακίνητους αντιπροσώπους του χωριού, έργα των οποίων θα είναι όπως σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του κράτους: επιδιώκουν με μιά συστηματική εργασία την δι’ ανταλλαγών ή αγοραπωλησιών συγκέντρωση της ιδιοκτησίας, να γνωματεύουν, έφ’ όσον ζητηθεί τουτό από τους ενδιαφερόμενους, για την αξία των υπό ανταλλαγή αγρών και να εισηγούνται στο κρά-

Γενικός τιμάρθμος άκρίβειας ζωής στην Αθήνα
(Της Γεν. Στατιστικής Υπηρεσίας)

Βάση 1939 = 100	Αύξηση κατά μήνα		Συνολικό ποσοστό αύξησης
	Μονάδες	Ποσοστό	
Φεβρουάριος 1946 = 7 366	—	—	—
Μάρτιος » 7 952	+ 586	7,95	7,95
Απρίλιος » 7 947	— 5	—	—
Μάιος » 8 747	+ 800	10,86	18,81
Ιούνιος » 9 190	+ 443	6,01	24,82
Ιούλιος » 9 397	+ 207	2,80	27,62
Αύγουστος » —	—	—	—
Σεπτέμβριος » 10 389*	+ 992	13,46	41,08
Σύνολο αύξησης	3 023	41,08	41,08

Πού όφειλεται η άνοδος του τιμάρθμου; Φυσικά στην αύξηση της κυκλοφορίας που απ’ τον περασμένο Ιανουάριο άκολουθήσε τον έξής ρυθμό:

	Κυκλοφορία σε εκατομμύρια	Αύξηση κατά μήνα
31 Ιανουαρίου 1946 Δρχ.	136 380	32 297
28 Φεβρουαρίου »	218 645	82 265
31 Μαρτίου »	278 743	60 089
30 Απριλίου »	363 533	84 790
31 Μαΐου »	389 400	25 867
30 Ιουνίου »	411 900	22 500
31 Ιουλίου »	444 100	32 200
31 Αυγούστου »	495 800	51 700
30 Σεπτεμβρίου »	511 600	15 800

* Για το Σεπτέμβριο, καθ’ ύπολογισμό, από στοιχεία του καθημερινού τύπου.

τος, στο συνεταιρισμό, στην κοινότητα ή και σε ομάδες ακόμη αγροτών, τα έγγειοβελτιωτικά έργα που πρέπει να εκτελεσθούν σε κάθε τοποθεσία για την αξιοποίησή της—να μελετούν από κάθε πλευρά και διαρκώς, τις γεωργοοικονομικές συνθήκες του χωριού και τα ένδεδειγμένα να ληφθούν μέτρα, για την κινητοποίηση των πλουτοπαράγωγικών πηγών των χωριών. Είς το έργο τους αυτό ούτε η κοινότητα ούτε οι συνεταιρισμοί ήμπορούν να τις άναπληρώσουν.

δ) Η οικονομική ένιςχυση άτομικά ή συλλογικά και μάλιστα διακριτικά, των αγροτών εκείνων, που με άνταλλαγές ή αγορές αγρών, συγκεντρώνουν την ιδιοκτησία τους και θέλουν να προβούν σε διάφορες έγγειες βελτιώσεις αυτής ή έντατικότερη και έπιστημονική καλλιέργειά της.

Η ένιςχυση αυτή όφειλει να γίνεται από την Αγροτική Τράπεζα με μεσομακροπρόθεσμα δάνεια και χαριστική έπιχορήγηση από το κράτος, διάλογα πάντοτε με το μέγεθος της ιδιοκτησίας που δημιουργείται, το είδος των βελτιώσεων και τον άριθμό των καλλιεργητών που ένδιαφέρονται.

Μ’ αυτό το πνεύμα αν προχωρήσει η νομοθεσία και οι υπεύθυνες υπηρεσίες, στην εξουδετέρωση των μειονεκτημάτων από τον πολυτεμαχισμό της γης, φρονούμε ότι και γοργότερα και χωρίς ζημίες γενικές, θα προωθηθεί ο άντικειμενικός αυτός σκοπός: αν γίνει άλλιως οι ζημίες και οι γενικές και οι μερικές θα είναι μεγάλες. Είναι δε καιρός νομίζουμε να πάψει ο πειραματισμός σε τόσο μεγάλα προβλήματα.

Όστόσο το γεγονός μόνο της αύξησης της κυκλοφορίας, δεν άποδείχνει πως είναι και πληθωρική, γιατί η άναπροσαρμογή της τιμής της λίρας, που έγινε με τη συμφωνία του Λονδίνου, είχε άποτέλεσμα τη μείωση, τότε, της πραγματικής αξίας της κυκλοφορίας σε 1 000 000 περίπου χρ. λίρες. Δεδομένου όμως ότι προπολεμικά είχαμε κυκλοφορία 11,3 έκ. χρ. λίρες, είναι φανερό πως η κυκλοφορία ήμπορούσε ν’ αύξηθεί. Ποιό όμως είναι το όριο που πέρα απ’ αυτό, ή έκδοση χαρτονομίσματος γίνεται πληθωρική; Το όριο αυτό είν’ εκείνο που άνταποκρίνεται στις κυκλοφοριακές άνάγκες της κάθε δοσμένης στιγμής. Όταν ξεπεραστεί, δημιουργείται περίπτωση άγοραστικών μέσων, που όδηγεί στην ύψωση του επιπέδου των τιμών. Κι αυτό έγινε στην περίπτωση μας. Ο ρυθμός της αύξησης της κυκλοφορίας του χαρτονομίσματος από τον περασμένο Ιανουάριο μέχρι σήμερα, έγινε πιά γοργός από το ρυθμό της αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας της Χώρας, δημιούργησε περίπτωση άγοραστικών μέσων και όδηγησε στην αύξηση του τιμαρίθμου.

Δυστυχώς δεν υπάρχει δείκτης της οικονομικής δραστηριότητας να τον συγκρίνουμε με τον προπολεμικό και να έχουμε έτσι ένα κατά προσέγγιση ύπολογισμό του χαρτονομίσματος που χρειάζεται για την έξυπνη χρήση των σημερινών κυκλοφοριακών άναγκών. Όμως ήμπορούμε να σχηματίσουμε μιά ένδεα, από μερικά σκόρπια στοιχεία που διαθέτουμε:

Μάιος 1939	Μάιος 1946
Εισαγωγές (τόνοι) 301 812	τόνοι 29 843
Έξαγωγές 139 369	803
Εισαγωγές (λίρες) 12 275 000	10 φορές μικρότερες
Έξαγωγές 9 200 000	130

Τον Ιούνιο του 1946 έχουμε:
Εισαγωγές αξίας 346 000 χρ. λιρών και έξαγωγές 52 600 χρυσών λιρών.

Κατά το οικονομικό έτος 1945—6 οι εισαγωγές—έξαγωγές, υπήρξαν κυριολεκτικά άσημαντες. Οι έξαγωγές, βελτιώθηκαν κάπως τους τελευταίους μήνες. Ιδίως με την έξαγωγή καπνών μα ακόμα πολύ άπέχουν από τις προπολεμικές. Αντίθετα, στο ίδιο διάστημα, οι εισαγωγές της Ούνρα ήταν σημαντικές. Μα κι αυτές ύστερούν σε σχέση με τις προπολεμικές:

Εισαγωγές 1939	Εισαγωγές Ούνρα 1945—6
2 484 000 τόνοι	2 131 711 τόνοι
534 000 ζωντανά ζώα	15 333 ζωντανά ζώα

Η βιομηχανική παραγωγή παρουσιάζεται κι αυτή πολύ μειωμένη. Με βάση το 1939=100, η άπόδοσή της στο 1345 έφθασε μόλις στο 31,22, ένω τον Ιούνιο 1946 στο 44,87. Άλλα και το 62,6 που έδωσε για το Σεπτέμβριο ο κ. πρωθυπουργός, στον τελευταίο του λόγο στη Βουλή, με τη γνωστή αίσιοδοξία του κι αυτό ακόμα είναι άνεπαρκέστατο.

Μα και η γεωργική παραγωγή παρουσιάζεται όχι μόνο στάσιμη αλλά και μειωμένη εξαιτίας της έκρυθμης κατάστασης που υπάρχει στην ύπαιθρο, και η κίνηση του έσωτερικού έμπορίου βρίσκεται σε πολύ χαμηλά ακόμα επίπεδα κι ο έσωτερικός και έξωτερικός τουρισμός είναι άνυπαρκτο, κι ο έμπορικός μας στόλος μειωμένος στο ένα τέταρτο, κι οι άποταμειωτικές καταθέσεις άσημαντες.

Έτσι βλέπουμε πως η στάση της οικονομικής δραστηριότητας της Χώρας βρίσκεται σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο απ’ ό,τι προπολεμικά και φυσικά ο περιορισμός της κυκλοφορίας πρέπει να είναι άνάλογος. Και τόσο πιά πολύ, όσο εξακολουθεί ή δυσπιστία προς τη δραχμή, σις συναλλαγές εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τη χρυσή λίρα κι εξακολουθεί ή βασιλεία του άντιπραγματισμού, σε μεγάλες αγροτικές περιοχές. Γι’ αυτό νομίζουμε πως είναι άρκετά ύψηλος ο άριθμός των 3 750 000 χρυσών λιρών, που έδωσε ο κ. Υπουργός των Οικονομικών για όριο κυκλοφορίας, τη μέρα της κατάθεσης του ύπολογισμού και που άλλωστε έφθασε πιά στο

3 850 000. Άν δεν το ξεπέρασε, όμως βρίσκεται στο όριο άντοχής της οικονομίας.

Πρέπει να παραδεχτούμε, πως ο ρυθμός της αύξησης της κυκλοφορίας σημειώνει στο Μάιο και Ιούνιο μιά σημαντική ύφεση, που έπετεύχθηκε με τη θυσία ενός μεγάλου μέρους από το άπόθεμα σε χρυσό της Τράπεζας Έλλάδος. Τον Ιούλιο όμως που ή ζήτηση λιρών δεν ήταν μεγάλη, η αύξηση, από 22 δις τον Ιούνιο, έφθασε σε 32 δις και τον Αύγουστο στα 52 δις. Σήμερα συνεχίζεται ή πώληση χρυσών λιρών από την Τράπεζα, με ρυθμό 3—4 χιλιάδων την ήμέρα. Είναι φανερό όμως, πως αυτή ή δουλειά, το πούλημα χρυσ. λιρών, δε μπορεί να συνεχισθεί έπ’ άπειρο. Μα για να σταματήσει, χωρίς άμεσο κίνδυνο χρηματιστηριακού πανικού, πρέπει πρώτα να σταματήσει ή έκδοση χαρτονομίσματος. Και για να γίνει αυτό πρέπει να μην ύπάρχουν έλλείμματα ύπολογισμού, να σταματήσουν τα «παραγωγικά» δάνεια που γίνονται λίρες κι ακόμα να μπει τέλος στο χαράτσι των 14 δις κατά μήνα (168 δις το χρόνο) για έξοδα των Άγγλων στην Ελλάδα (ή Ελλάδα δανείζει την Άγγλία). Όμως, ούτε ή σύνθεση του ύπολογισμού, ούτε ή πολιτική δύναμη εκείνων που παίρνουν τις πιστώσεις, μάς έπιτρέπουν να έλπίζουμε κάτι τέτοιο. Κι οι φίλοι μας οι Άγγλοι δε δέχονται καμιά άπολύτως διάθεση να μας άχωριστούν. Κι’ έτσι βλέπουμε πόσο μεγάλο δίκιο έχει ο Μ. Keynes, όταν μιλώντας για την ύποτιμηση του νομίσματος, την άποδίδει σε δυο μεγάλες αίτίες: «στην έλλιψη χρημάτων των Κυβερνήσεων και στην άνώτερη πολιτική έπιρροή της τάξης των (μεγαλο)οφειλετών».

Σύμφωνα με κατάσταση της Τράπεζας της Έλλάδος που κατατέθηκε στη Βουλή, από Φεβρουάριο μέχρι και Δεκέμβριο 1945, δόθηκαν πιστώσεις στους βιομηχάνους δρχ. 4 990 έκ. Από το ποσό αυτό έπιστράφηκαν 720 έκ. Κι έμεινε ύπόλοιπο 4 270 έκ. Τα ποσά αυτά, με την έκαστοτε τιμή της λίρας, άντιστοιχούν σε λίρες χρυσές 221 578 πιστώσεις, από τις όποιες έπιστράφηκαν λίρες 28 421. Το ύπόλοιπο θα έπρεπε να είναι λίρες 193 157. Όμως δεν είναι, με σημερινή τιμή λίρας, παρά λίρες 31 629. Δηλαδή οι βιομηχάνοι, ώφελήθηκαν από το δεύτερο πληθωρισμό και μόνο, από τη μείωση των όφελών τους, λίρες χρυσές 161 528 ή δρχ. σημερινές 21 806 έκ. Κι αυτό χωρίς να διαθέσουν τις πιστώσεις αυτές για να κινήσουν τη βιομηχανία. Γιατί είναι κοινό μυστικό, πως τα ποσά αυτά, στο πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό τους, έγιναν λίρες, έπιδεινώνοντας έτσι άντι να βελτιώσουν τη νομισματική μας κατάσταση.

Μα και από τον πρώτο, τον κατοχικό πληθωρισμό, τα ποσά που ώφελήθηκαν οι βιομηχάνοι, είναι τεράστια. Στο 1939, τα χρέη της βιομηχανίας, που έσβυσαν με τον πληθωρισμό, ύπολογίζοντουσαν σε 30 δις προπολεμικές δραχμές. Μόνο τα χρέη της στην Έθνική, ξεπερνούσαν τα 15 δισεκατομμύρια προπολεμικές δραχμές.

Έτσι βλέπουμε πως απ’ τους δυο μεγάλους πληθωρισμούς, ένω ο λαός καταστράφηκε, οι βιομηχάνοι πραγματοποίησαν τεράστια κέρδη, μόνο από την άπόσβεση των χρεών τους, χωρίς αυτό να σημαίνει πως τα κέρδη αυτά τα πλήρωσαν οι Τράπεζες. Τα κέρδη αυτά τα πλήρωσε ο λαός με τις καταθέσεις του: 25 δις στο 1939.

Πώς λοιπόν να μη κάνουν τη σκέψη, πως οι βιομηχάνοι έπιθυμούν και επιδιώκουν κι έναν τρίτο πληθωρισμό; Ηδη από τον Ιανουάριο 1946 μέχρι 20 Ιουνίου, είχαν πάρει νέες πιστώσεις δρχ. 15 δις που μαζί με το ύπόλοιπο της προηγούμενης χρονιάς, φτάνει τα 20 δις, και άσφαλώς δε θα πάψανε ως σήμερα να παίρνουν. Η νομισματική έπιτροπή άποφάσισε να διατεθούν για βραχυπρόθεσμες μόνο πιστώσεις στη βιομηχανία, 65 δις, χωριστά οι μακροπρόθεσμες που γι’ αυτές, πήρε μόνο ή Κτηματική 19 δις. Σύγχρονα οι άλλες Τράπεζες, που έχουν πάρει ως τώρα περί τα 35—40 δις για μισθοδοσία του προσωπικού τους και θα εξακολουθήσουν να παίρνουν γι’ αυτόν το σκοπό έπ’ ένα ακόμα χρόνο, πήρανε όπως γράφτηκε, άλλα 250 δις για πιστώσεις. Μα από ένα νέο πληθωρισμό, θα είχαν να ώφεληθούν πολύ σημαν-

τικά ποσά και οι μεγαλέμποροι εισαγωγείς και εξαγωγείς που έξω από τις νέες πιστώσεις που θα πάρουν, έχουνε πάρει ως τώρα κατά τη μία ή άλλη μορφή σημαντικά ποσά και θα ήταν πολύ ευχαριστημένοι αν λιγότευαν ούτα με μία νέα υποτίμηση της δραχμής. "Αν κοντά στους βιομήχανους και τους μεγαλεμπόρους βάλουμε και τους καπνεμπόρους, που κάνανε λίρες τις πιστώσεις που πήραν για να αγοράσουν σκηνά και τους οικονομικούς δοσιλόγους, που χρωστούν άρκετά δισεκατομμύρια φόρους και που θα μειωθούν κι αυτά με μία νέα υποτίμηση της δραχμής, βλέπουμε μία σημαντική κατηγορία ανθρώπων που ευχαρίστως θα έβλεπαν ή θα προκαλούσαν αυτή τη νέα υποτίμηση. Και καθώς δεν υπάρχει σήμερα τάξη πιστώτων (τράπεζες, καταθέτες, όμολογιούχοι σε δρχιές) που τα συμφέροντά τους ν' αντισταθμίζουν τα συμφέροντα της τάξης των μεγαλοφειλετών και καθώς η τελευταία είχε πάντα και έχει ιδιαίτερα σήμερα, «άνωτερη πολιτική έπιρροή» δέ μένει παρά το Κράτος, για ν' αντιμετωπίσει την ένδεχόμενη προσπάθειά τους για τη δημιουργία νέου πληθωρισμού. Μά — και δέ χρειάζεται να τό πούμε — τό σημερινό Κράτος δέν είναι διόλου κατάλληλο για μία τέτοια δουλειά. Γιατί Κράτος είναι αυτοί : βιομήχανοι, μεγαλέμποροι και τραπεζίτες.

Τό ύψος του προϋπολογισμού 1946 — 7 φτάνει τά 1575 δισ, ποσό υπερβολικό σέ σύγκριση με τό σέ κυκλοφορία χαρτονόμισμα. Γιατί για να πραγματοποιηθούν τά 1575 δισ έσοδα, θα πρέπει τά 440 δισ της κυκλοφορίας να περάσουν 3 1/2 φορές μέσα στη χρήση από τό Δημόσιο Ταμείο, πράγμα αδύνατο. Προπολεμικά, με κυκλοφορία 9453 εκ. είχαμε προϋπολογισμό 15 δισ, δηλ. τό χαρτονόμισμα σέ κυκλοφορία περνούσε 1 1/2 φορά τό χρόνο από τό Δημ. Ταμείο. "Όστε τώρα πρέπει ή ή κυκλοφορία ν' ανέβει στο 1 τρίς ή ό φορολογικός μηχανισμός να λειτουργήσει τόσο καλά όσο και προπολεμικά, για να μπορέσει, μαζί με τά έκτακτα έσοδα, να τραβήξει 3 1/2 φορές τό χαρτονόμισμα. Μά τό πρώτο σημαίνει πλήρη πληθωρισμό και συνεπώς ανατροπή του προϋπολογισμού και τό δεύτερο, φορολογική αφαίμαξη, σέ βάρος του λαού και της οικονομίας, που ήδη βρίσκειτα σέ κρίσιμο σημείο.

Μά και ή σύνθεση των κονδυλίων του προϋπολογισμού είναι τέτοια, που να φέρνει στην έκδοση χαρτονομίσματος. Αυτό φαίνεται τόσο στα έσοδα όσο και στα έξοδα :

Τακτικά έσοδα (χωρίς Ούνρα)		
(Ποσοστά επί του συνόλου των τακτικών)		
	1946—7	1937—8
"Άμεσοι φόροι	15,26	23,32
"Έμμεσοι »	58,28	50,36
Μονοπώλια—Χαρτόσημο—Τ.Τ.Τ.	24,78	19,52
Μεταφορές—Τέλη ψυχαγωγίας		
Περιουσίες Κράτους	0,23	1,50
Λοιπά τακτικά έσοδα	1,35	5,36
	100.—	100.—

Έκτακτα έσοδα (χωρίς Ούνρα)		
(Ποσοστά επί συνόλου τακτικών και έκτακτων)		
	1946—7	1937—8
	57.— %	22,64 %

"Από τόν παραπάνω πίνακα βλέπουμε πώς :
α) Οι έμμεσοι φόροι είναι 3,82 φορές μεγαλύτεροι από τούς άμεσους, ενώ στον π/σμο 1937—8 ήταν μόνο 2,16 φορές. "Επίσης ενώ οι άμεσοι, σέ σχέση με τούς προπολεμικούς, έχουν μειωθεί, οι έμμεσοι καθώς και τά έσοδα μονοπωλίου, χαρτοσήμου κλπ. που κι αυτοί έμμεσοι φόροι είναι, έχουν αυξηθεί. Κι αυτό, τη στιγμή που ό πληθυσμός βγαίνει από τόν πόλεμο συντριμμένος οικονομικά, με εξαίρετικά μειωμένη φοροδοτική ικανότητα, κι ενώ ή τάξη που πληρώνει τούς άμεσους φόρους, βγαίνει όφελιμένη με χίλιους τρόπους. Μ' αυτούς τούς όρους ή ανταπόκριση των έσόδων στίς προβλέψεις γίνεται άπόλυτα προβληματική. Κι αν ό κ. Τσαλδάρης βρέθηκε στην εύχρηστη θέση ν' αναγγείλει στη Βουλή, πώς τά έσοδα του Αυγούστου και Σεπτεμβρίου ανταποκρίθηκαν στίς προβλέψεις, αυτό έγινε μόνο και μόνο χάρη στην έκποίηση των εφοδίων της Ούνρα.

β) Τά έκτακτα έσοδα του π/σμου, αντιπροσωπεύουν τό 57% του συνόλου έσόδων, ενώ στον π/σμο 1937—8

αντιπροσώπευαν τό 22,64%. Αυτό έκτός από τό πώς σημαίνει, ότι στίς τακτικές ανάγκες του π/σμου θυσιάζονται πόροι που προορίζοντο, από τη φύση τους, για τήν άνοικοδόμηση (έχθρικές περιουσίες, λεία πολέμου κλπ.) σημαίνει ακόμα πώς σέ περίπτωση έξισορρόπησης του π/σμου 1946—7, ό π/σμός 1947—8 θα παρουσιάσει τεράστιο χάσμα από τήν έλλειψη των έκτάκτων αυτών πόρων. Μά κι αν ως τότε πάρουμε άποζημιώσεις ή δάνεια, ώστε να καλυφθεί μ' αυτά τό χάσμα του π/σμου, αυτό έκτός που συνεπάγεται έκδοση χαρτονομίσματος, που θα είναι έπίσης πληθωρικό, θα σημαίνει και πάλι, διάθεση πόρων προορισμένων για τήν άνοικοδόμηση, στίς τακτικές ανάγκες του π/σμου. Τό πόσο μία τέτοια τακτική, είναι έγκληματική για τήν οικονομία της Χώρας μας, είναι περιττό να τό τονίσουμε.

Μά κι από τη μελέτη των έξόδων, δέ βγαίνει τίποτα καλύτερο.

Έξοδα (χωρίς Ούνρα)		
Υπουργεία		
	1946—7	1937—8
Οικονομικών	28,39	32,32
3 στρατ. Υπουργεία—Ασφαλείας	31,30	30,86
6 παραγωγικά Υπουργεία	19,34	14,82
Λοιπά Υπουργεία	20,97	22.—
	100.—	100.—

Με μία πρώτη ματιά, διαπιστώνουμε μία σχετική αναλογία ανάμεσα στα ποσοστά των υπουργείων του τρέχοντος π/σμου και του π/σμου 1937—8. Και ρωτιέται κανένας : μήπως δέν πέρασε ή Χώρα από έναν καταστρεπτικό πόλεμο και μία έξοντωτική τριπλή κατοχή ; Μήπως δλη αυτή ή ιστορία των 430 000 καμένων σπιτιών, των καταστρεμμένων λιμανιών, των άνατιναγμένων γεφυριών, της έξαρθρωμένης οικονομίας μας, της τσακισμένης υγείας του πληθυσμού, μήπως όλα αυτά δέν ήταν παρά ένα κακό όνειρο ; "Η μήπως ό π/σμός αυτός είναι π/σμός καμμιάς νοτιοαμερικανικής δημοκρατίας, που δέ γνώρισε τόν πόλεμο παρά από τις έφημερίδες ; Τό ποσοστό του ύπ. Οικονομικών, μόλο που και ό αριθμός των δημ. υπαλλήλων αυξήθηκε και των συνταξιούχων πολλαπλασιάστηκε, είναι μειωμένο. Κι ενώ τό ποσοστό των έξι παραγωγικών υπουργείων αυξάνει μόνο κατά 4 1/2 εκατοστά (είναι τά 100 δισ της άνοικοδόμησης !) τά στρατιωτικά Υπουργεία, όχι μόνο δέ παρουσιάζουν μείωση, όπως θα 'πρεπε μά παρουσιάζουν αύξηση που είναι τόσο πιο μεγάλη, όσο ό π/σμός του 1946—7 είναι ό π/σμός 8 εκ. χρυσών λιρών, ενώ ό του 1937—8 ήτανε π/σμός 16 εκ. χρ. λιρών.

"Ο π/σμός προβλέπει έλλειμμα 175 δισ που όμολογουμένως δέν είναι σημαντικό και που μπορούσε να καλυφθεί μ' έκδοση χαρτονομίσματος, με δύο προϋποθέσεις όμως :
1) Πώς ή οικονομία θα έχει ως τότε αναπτυχθεί, ώστε να είναι σέ θέση ν' απορροφήσει αυτή τήν αύξηση της κυκλοφορίας.

2) Πώς τό έλλειμμα δέ θα γίνει μεγαλύτερο.

Μά και οι δυο αυτές προϋποθέσεις, είναι πολύ άμφίβολο αν θα πραγματοποιηθούν. Γιατί τίποτα δέ μας λέει πώς τό έλλειμμα δέ θα είναι μεγαλύτερο. "Ηδη, κυρυστά στην αύξηση του κόστους της ζωής—που ή Κυβέρνηση δέν τήν όμολογεί ωστόσο τήν παραδέχεται—δόθηκαν στους δημ. υπαλλήλους τρία 15μερα, δηλαδή αυξήθηκε τό κοντόλι των μισθών και συντάξεων κατά 2)24. Κι άσφαλώς θ' αυξηθεί, ως τό τέλος της χρήσης, κατά πολλά είκοστά τέταρτα. Κι αυτό χωρίς να λογαριάσουμε τά άλλα έκτακτα έσοδα (πολεμικές έπιχειρήσεις Β. Ελλάδας, άποστολές στο "Εξωτερικό, άποστολή κ. Τσαλδάρη 2 δισ, όπλα ίσως, από τήν "Αγγλία και Πολιτοφυλακή 120 δισ) ούτε και τη μικρή άπόδοση των φόρων, έξαιτίας της μείωσης φοροδοτικής ικανότητας του πληθυσμού κ. ά.

"Όσο για τήν ικανότητα της οικονομίας να άπορροφήσει μεγαλύτερη ποσότητα χαρτονομίσματος, χωρίς να εμφανιστούν πληθωρικά φαινόμενα, ούτε κι αυτό έχουμε δικαίωμα να τό ελπίζουμε. Γιατί όχι μόνο στον τόμα της "Ανοικοδόμησης δέν έγινε τίποτα ακόμα—κι ούτε πρόκειται να γίνει με τά 100 δισ τίποτα τό άξιόλογο—μά και τό σταμάτημα ή ή μείωση των εισαγωγών της Ούνρα, θα φέρει σέ μεγάλη στενότητα τήν οικονομική μας ζωή. Μόνο για τό 1947, τό έλλειμμα σέ εφόδια πρώτης

ανάγκης, ύπολογίζεται από τήν Ούνρα, σέ 188 εκατομ. δολάρια !

"Εδω πρέπει να σημειώσουμε πώς, όταν ή πληθωρική έκδοση χαρτονομίσματος, γίνεται για να αντιμετωπισθούν παραγωγικές—άνοικοδομητικές ανάγκες και όσο τό μέτρο αυτό δέ ξεπερνάει όρισμένα όρια, τότε παρ' όλες τις έπιζήμιες συνέπειες που θα μπορούσε να έχει, τελικά άποβαίνει όφελιμο στην οικονομία. Πράγμα που, φυσικά, δέ συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση.

"Ας δούμε τώρα τί μας κόστισε και τί μας κοστίζει ή σταθερότητα αυτής της δραχμής, σέ σχέση με τη χρυσή λίρα.

"Από τη συμφωνία του Λονδίνου—που έγκαινίασε τήν πολιτική του πούληματος χρυσών λιρών—ως σήμερα, πουλήθηκαν από τήν Τράπεζα "Ελλάδας χρυσές λίρες πάνω από 1 000 000. Αυτό άποτελεί μία θετική ζημιά που, άς πούμε, ήτανε άπαραίτητη για να χτυπηθεί ή άρρώστια του χρυσού. Χτυπήθηκε όμως ; "Εδωσε καρπούς ή θυσία ; Να μας έπιτραπεί να άμφιβάλουμε. Γιατί οι συναλλαγές, έξω από τό μικρεμπόριο, δέν έπαψαν να γίνονται σέ χρυσό κι ό αντιπραγματισμός στην ύπαιθρο έλάχιστα ύποχώρησε. Και φυσικά, δέν ύποχώρησε ή δυσπιστία στη δραχμή, πράγμα που είναι ύπόθεση πολλών χρόνων κι όχι λίγων μηνών. Μά στο μακρό αυτό διάστημα, ή σταθερότητα της δέ μπορεί να βασίζεται στο πούλημα χρυσών λιρών, ενώ ή κυκλοφορία όλο και μεγαλώνει. Τό μέτρο αυτό μόνο σαν προσωρινό έχει κάποια αξία. Γιατί κι αν ύποτεθεί πώς ή Τράπεζα έχει άπεριόριστα άποθέματα χρυσού και πάλι τό μόνο που θα κατορθώσει στο τέλος, θα είναι να κρατάει τη δραχμή σταθερή σέ σχέση με τη λίρα, μά διόλου σταθερή σέ σχέση προς τόν τιμάρθμο—πράγμα που γίνεται ήδη σήμερα. Και να προμηθεύει φτηνές λίρες σ' εκείνους—τούς γνωστούς—που έχουν διαθέσιμα (πιστώσεις—μεγάλα κέρδη) για να τις αγοράζουν.

"Ετσι βλέπουμε πώς ή θυσία τόσου χρυσού πάει χαμένη. Μά έκτός που δέν όφέλησε, έβλαψε και βλάπτει. Γιατί κρατώντας τήν τιμή της λίρας σταθερή, ενώ οι τιμές όλων των ειδών ανεβαίνουν, κάνει άσύμφορη τη διάθεση λιρών σέ έπιχειρήσεις και δημιουργεί, κρατώντας τά κεφάλαια σέ λίρες έξω από τη συναλλαγή, στενότητα και στασιμότητα οικονομική.

Παράλληλα ή φτηνή λίρα έμποδίζει τήν ανάπτυξη του έξωτερικού τουρισμού, όπως λ.χ. των "Ελλήνων της Αιγύπτου, για τούς όποιους τό κόστος της ζωής στην "Ελλάδα είναι πιο ύψηλό από της Αιγύπτου.

"Ακόμα ή φτηνή λίρα—κι' όταν ή χρυσή είναι φτηνή, είναι φτηνό και τό συνάλλαγμα γενικά—δημιουργεί πρόσθετες δυσκολίες, κοντά στίς τόσες άλλες, στην εξαγωγή. Γιατί αυξάνει τις τιμές των προϊόντων μας, έκφραζόμενες σέ συνάλλαγμα και τά βάσει σέ μειονεκτική θέση, στη διεθνή αγορά. Κι ούτε μπορούμε να έλπίσουμε πώς ή αύξηση των εισαγωγών, που ή χαμηλή τιμή της λίρας εύνοεί, θα προκαλέσει πτώση των τιμών "Εσωτερικού και οι εισαγωγές εινε άπόλυτα ελεύθερες και άπόλυτα δυνατές (περιορισμοί, έλλειψη στη διεθνή αγορά, δυσχέρειες στίς μεταφορές) ούτε ή οικονομία μας σέ θέση τέτοια, ώστε να αισθανθεί τά άποτελέσματα αυτής της αυτόματης ρύθμισης, που λίγο—πολύ είναι θεωρητική. Κι έκτός της ρύθμισης, που λίγο—πολύ είναι θεωρητική, η Τράπεζα, όι εισαγωγές γίνονται με συνάλλαγμα της Τράπεζας της "Ελλάδος, έτσι ώστε δέ δημιουργείται ζήτηση πειζας της "Ελλάδος, έτσι ώστε δέ δημιουργείται ζήτηση πειζας του θά προκαλούσε αύξηση της τιμής του. Μά αυτό αν γινότανε, δηλ. αγορά συνάλλαγματος για εισαγωγές από τήν ελεύθερη αγορά, πάλι δέ θα ανέβαινε ή τιμή του συναλλάγματος, αφού ή Τράπεζα "Ελλάδος πούλαει συνάλλαγμα και χρυσό σέ όρισμένη τιμή. Μά και πώς θα ήτανε δυνατό να πέσουν οι τιμές, όταν ό πληθωρισμός, τις ανεβάξει διαρκώς ;

"Ενώ λοιπόν έχουμε πληθωρισμό, ή κρυφοπληθωρισμό, με όλες τις κακές συνέπειες που συνεπάγεται, δέν έχουμε τουλάχιστο και τό μοναδικό του καλό—που συστηματικά στο μεσοπόλεμο τό έπιδιόκων οι μεγάλες βιομηχανικές χώρες με τήν τεχνητή ύποτίμηση του νομίσματος τους—τήν ένισχυση των εξαγωγών, που φέρνει ή αύξηση της τιμής

του συναλλάγματος. Στο μεταξύ ή Τουρκία, ύποτιμώντας τό νόμισμά της, μας άποκλείει κατά ένα άποφασιστικό τρόπο από τη διεθνή αγορά, προσφέροντας καπνά, σταφίδα, σύκα, λάδι, σέ τιμές κατά 30 % φθινοτέρες.

Κι έτσι κοντά στην έξάντληση του χρυσού άποθέματος της Τράπεζας της "Ελλάδος στην προσπάθειά της να κρατήσει σταθερή τήν τιμή της χρυσής λίρας, κοντά στη μείωση του συναλλαγματικού της άποθέματος έξ αιτίας των εισαγωγών, βλέπουμε να περιορίζονται και οι πιθανότητες ένίσχυσής του, από τις εξαγωγές.

Κι όμως, τό στρογγυλό ποσό του συναλλαγματικού μας άποθέματος, που μ' αυτό μας βρήκε ή άπελευθέρωση και που μέ τόση ελαφρότητα διασπαθίζεται σήμερα, άποτελούσε ένα τόσο λαμπρό κεφάλαιο για τήν έναρξη της άνοικοδόμησης !

Συνοψίζουμε :

1. "Η σταθερότητα που έμφανίζει σήμερα ή δραχμή, μόλο που μας κοστίζει τόσες θυσιές, θετικές και άποθετικές, είναι ειλικινή.

2. "Η αύξηση της κυκλοφορίας, είναι ήδη πληθωρική, όπως δείχνεται από τήν άνοδο του τιμαριθμού.

3. "Η σύνθεση του προϋπολογισμού, δέ δίνει καμιά έγγύηση για τόν τελικό ίσοζυγισμό του και τη βελτίωση της οικονομίας, που χωρίς αυτά, είναι άδύνατη κάθε σταθερότητα.

4. Τήν κατάσταση τήν έπιδεινώνει ή χορήγηση πιστώσεων που δέ χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και τό χαράτσι των 14 δισεκατομμυρίων κάθε μήνα για τούς "Αγγλούς.

5. Στη δημιουργία πληθωρισμού σπρωγόμεστε από τις άντικειμενικές συνθήκες της οικονομίας μας μά κι από τό συμφέρο γι' αυτόν, μιάς παντοδύναμης τάξης όφειλετών (τράπεζες, βιομηχανία, μεγαλεμπόριο, δοσίλογοι).

Και συμπεραίνουμε : Δέν είναι ή πούληση χρυσών λιρών, ούτε άλλα νομισματικά και χρηματιστηριακά κόλπα που θα άποτρέψουν τόν έπερχόμενο πληθωρισμό. Τόν Τρίτο Πληθωρισμό—που θα είναι κι ό πιο καταστρεπτικός—θα τόν άποτρέψει μόνο ή αύξηση της παραγωγής και τό άνέβασμα της στάθμης της οικονομικής μας ζωής. Μά για να γίνει αυτό χρειάζεται "Ανοικοδόμηση. Χρειάζονται πιστώσεις που να τις ακολουθεί ό κρατικός έλεγχος του πιστούμενου. Χρειάζεται να σταματήσει τό χαράτσι των "Αγγλων. Να περιορισθεί ή πολιτική έπιρροή της τάξης των όφειλετών. Χρειάζεται εύνοια, συμφιλίωση, έργασια, παραγωγή.

Μά τίποτα από όλα αυτά, τό σημερινό Κράτος δέν πρόκειται, φυσικά, να κάνει. "Αντίθετα ή οικονομική του και ειδικότερα ή νομισματική του πολιτική, έξω από τις άλλες μεγάλες ζημιές και καταστροφές που προκαλεί, μας φέρνει τόν πληθωρισμό με τόση βεβαιότητα, με όση τό σύννεφο μας φέρνει τη βροχή.

Σημείωση : Είχε αρχίσει ή στοιχειοθέτηση της μελέτης αυτής, όταν δημοσιεύθηκαν οι δηλώσεις του κ. Νίξον, της Βρετανικής Οικονομικής "Αποστολής, που έρχονται να έπιβεβαιώσουν τούς ισχυρισμούς μας. "Ο κ. Νίξον δήλωσε πώς τόν άνησυχεί ή «άπό έξ έβδομάδων σταθερά άνοδος των τιμών» (τι να λέει άραγε ό κ. Τσαλδάρης) και πώς φοβάται τόν πιθανότητα ενός νέου τρίτου πληθωρισμού. Αυτόν θα τό προκαλούσε :

1) τό σημαντικό έλλειμμα του προϋπολογισμού, που έφθασε για τό πρώτο έξάμηνο 166 δισ, έναντι 175 που προβλεπτότανε για όλο τό χρόνο.

2) οι πιστώσεις στη βιομηχανία, γεωργία, έμπόριο.

3) ή άνεξέλεγκτη και άπεριόριστη εισαγωγή ειδών πολυτελείας.

4) οι περιορισμένες εξαγωγές μας.

5) ή άνεπάρκεια της βιομηχανικής παραγωγής. Και δέν είχε πέσει ό «"Ανταίος» στο πειστήριο, όταν τό κοινό διάβαζε με κατάπληξη σέ κυβερνητική έφημερίδα, πώς στη σύσκεψη των πολιτικών ήγετών που έπακολούθησε τό συμβούλιο τού στέμματος της 31-10-46 έγιναν δρχματικές συζητήσεις (γράφει διαπιστώσεις) άπάνω στο οικονομικό ζήτημα. Τά γεγονότα φαίνεται, βαδίζουν γρηγορότερα κι από ό,τι φοβόμαστε !

* *

Ἡ Ἑλλάδα, χώρα μικρὴ ἀλλὰ μὲ δνομα ἰσχυρῆς ἀκτινοβολίας, ἔχει ἀνάγκη σοβαρῆς καὶ ἐπιβλητικῆς ἐξωτερικῆς ραδιοφωνίας. Πρέπει, πρῶτιστά νὰ συνδέσει, ὅλο τὸν

“Ετσι, ανάλογα με τη τοποθέτηση που θα πάρει κανείς στην αρχή, διαμορφώνει το ένα ή το άλλο σχέδιο δικτύου. Ός τώρα, γνωρίσαμε αρκετά—επίσημα ή υπό μελέτη—σχέδια δικτύου που προτείνονται για την Έλλάδα. Όλα στηρίζονται στην πρώτη αρχή: την εταιρική

Ποιά είναι τὰ τμήματα αὐτά, ποὺ ἐμφανίζουν αὐτονομία χαρακτῆρα καὶ ἀντιπροσωπευτικότητα ἰδιαίτερης φυσιολογίας; Ὑποθέτουμε πὺς ἂν ἐξαίρεσι κανεὶς τὴν Ἀθήνα ποὺ συμπυκνώνει τὸ σύνολο τοῦ ἔθνους, ἢ Ἐ

Προτού αναλύσουμε παρακάτω την εισηγησή μας για ένα δίκτυο λαϊκής ραδιοφωνίας, βρίσκουμε χρήσιμο να αναφέρουμε την επίσημότερη παλιά πρόταση δικτύου που έπεξεργάστηκε κατά το 1936 η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Τ.Τ.Τ. Η ανάλυση θά είναι χρήσιμη κατόν γόνιμη αλλά και απαραίτητη, αφού η πρόταση εκείνη προέρχεται από τηγνήτο αρμόδια υπηρεσία, που φυσικά εξακολουθεί να διευθύνει την ελληνική ραδιοφωνία, γιατί θά δειξει καλύτερα από οτιδήποτε άλλο, σε πόσο διαφορετική σύνθεση φθάνει ένα προνομιακό από ένα ολοκληρωτικά λαϊκό δίκτυο.

Είναι πολύ χαρακτηριστικό πώς η πιο δύσκολη ραδιοφωνική περιοχή, η "Ηπειρος, δέν προβλέπεται να κλυφθεί παρά από ένα μικρό πομπό 5 χιλιοβάτ, που ν' καλύψει τις παρυφές των ηπειρωτικών παραλίων μπορεί ν' αλληλοεπικαλύψει, ακτινοβολώντας από την Κέρκυρα. "Αν πάρουμε υπόψη πώς η ραδιοφωνική σύμβαση Λουκέρνης μάς παραχωρεί δικαίωμα ισχύος μέχρι 30 χιλιοβάτ θά μπορούσαμε ίσως με τόσο ισχύ και με τακτοποίηση μάλιστα τ' ακτινοβολίας με κατευθυνόμενη κεραία, νά εξυπηρετήσουμε τήν "Ηπειρο. Κατευθυνόμενη ακτινοβολία ΝΔ-Β προβλέπει η ίδια σύμβαση και γιά τήν κεραία Θεσσαλονίκης. Υπολογίσαμε ακριβώς και γιά τήν περίπτωση αυτή τή τήν επάυξηση που πετυχαίνεται και τ' ένδεχομα κέρδος, είνε ασημαντό. Μεταξύ μισθ κεραίας λ/2 και έν συστήματος δυο κεραϊών λ/4 κατευθυνομένων, η διαφορά είνε όχι μόνο μικρή μά και δυσμενής όπως θά έδου αναλυόντας ειδικότερα τόν πομπό Θεσσαλονίκης. Γι τόν πομπό των Αθηνών, όπως τόν πρόβλεψε η προη-

ρυξη του 1936, δε θα είχε κανείς να διατυπώσει παρά-τηρήσεις.

Βλέπουμε με αυτό το τυπικό παράδειγμα προνομα-κού δικτύου, πώς προορισμός του είνε να καλύψει τις μεγάλες, κατά κύριο λόγο, μονάδες συνδρομητών και τα τυκνά αστικά κέντρα.

"Ας εξετάσουμε τώρα, συγκριτικά, ένα λαϊκό δίκτυο, αφού πρωτύτερα εξαντλήσουμε τη μελέτη της απόδο-σης του καθενός από τα τρία βασικά κέντρα: των Α-θηνών, της Θεσσαλονίκης και της Κέρκυρας.

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΟΜΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Είς τα προηγούμενα νομίζουμε πώς εξηγήσαμε με έπαρκεια το χαρακτήρα και την επιδιωκόμενη απόδοση του σταθμού Αθηνών, του έθνικού πομπού της Ελλά-δας. Η μεικτή του επιδίωξη, του πανελληνίου πομπού για την εσωτερική ραδιοφωνία και του συνδετικού μέσου των ζωντιών παροικιών του Εξωτερικού με την μητρόπολη, καθορίζει και τις τεχνικές του διαστάσεις. Ο πομπός Αθηνών πρέπει να εξαντλεί όλα τα επιτρέ-πόμενα ανώτατα όρια ισχύος ακτινοβολίας, που επιτρέ-πουν οι διεθνείς συμφωνίες.

Αναφορικά με τη συχνότητά του, η τοποθέτηση που πήρε στο διεθνές φάσμα δεν υπήρξε ποτέ ικανοποιητική. Από την εποχή ακόμα του συνεδρίου της Πράγας, δό-θηκε σ' αυτόν η συχνότητα των 1112 χιλιοκυκλών που ελάχιστο εξυπηρετούσε, τουλάχιστο την εσωτερική του εκδήλωση. Το συνέδριο Λουκέρνης υπήρξε, για τον πομ-πό αυτόν, από δυο πλευρές δυσμενές. Το άφαιρεσε πρώτα την αποκλειστικότητα κύματος που του έδωσε η Πράγα και η καινούργια συχνότητα δε βοηθάει την κάλυψη ολό-κληρης της Χώρας. Έπειτα οι γειτονικές συχνότητες των ξένων σταθμών, όπως όρισθηκαν, περιορίζουν σημαν-τικά την εξωτερική του εκδήλωση. Το ίδιο, με ελαφρές μεταβολές, συμβαίνει και για τα καθορισθέντα από το συνέδριο του Μοντρέ.

Είναι αλήθεια πώς η Αθήνα, σά σημείο ακτινοβολίας προς την υπόλοιπη Ελλάδα, παρουσιάζεται ραδιοφωνικά, εκκεντρη. Η προέκταση της Αττικής προς το Αιγαίο, τοποθετεί την Αθήνα μεταξύ της χερσαίας και της θα-λασσινης διάπλωσης της Χώρας μας, με τρόπο που εύ-νοει χαρακτηριστικά την απέναντι μικρασιατική άκτι με που δεν εξυπηρετεί καθόλου την υπόλοιπη και μάλιστα τη δυτική Ελλάδα. Και στην ευνόικότερη, από πλευρά εσωτερικής κάλυψης περίπτωση, την περίπτωση άπονο-μης χαμηλής συχνότητας για τον πομπό Αθηνών, πα-ρατηρούμε ότι από την πόλη αυτή, ακόμα και με ισχύ 100 χιλιοβάτ, δεν καλύπτεται ολόκληρη η Ελλάδα.

Ας εξετάσουμε ειδικότερα την κάλυψη ημέρας και τη ζώνη διαλείψεων του πομπού Αθηνών για την συχνό-τητα των 601 χιλιοκυκλών της σύμβασης Λουκέρνης (που χρησιμοποιείται και τώρα). Στη μελέτη αυτή θα ακολου-θήσουμε τη μεθοδολογία του γραφικού καθορισμού της διασποράς του ηλεκτρομαγνητικού πεδίου, σε συνάρτηση προς την μορφή της κεραίας, την ειδική μορφολογική διά-πλαση της διαδρομής του εδαφικού κύματος από το ση-μείο ακτινοβολίας ως το σημείο ελάχιστης αποδοτικής τιμής πεδίου και τα στατιστικά δεδομένα των καμπυλών διαδόσεως κύματος της επιτροπής Van der Pol πάνω από θάλασσα, πεδινό και όρεινο έδαφος. Τέλος για να καθο-ρίσουμε τη ζώνη διαλείψεων, θα δεχθούμε μέσο ύψος του στρώματος E της ιονοσφαίρας, ίσο προς 100 χιλόμετρα.

Όσον αφορά τη μορφή της κεραίας, αποδείξαμε άλλοτε (πρακτικά Ακαδ. Αθηνών 1933) ότι μεταξύ δια-φόρων τύπων κεραίας λ/4, λ/2, 3λ/4, λ/16 κλπ. η καταλ-ηλότερη για τον πομπό Αθηνών, εργαζόμενο στη συχνότητα 601 χιλιοκυκλών, είναι η αντιδιαλειπτική κε-ραία λ/2. Επίσης τα στατιστικά δεδομένα των καμπυ-λών της επιτροπής Van der Pol έπαληθεύτηκαν άλλοτε και πειραματικά στην Ελλάδα, με άπευθείας μετρήσεις της έντασης του ηλεκτρομαγνητικού πεδίου στην Αττική και Μακεδονία (πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών 1939) και βρέ-θηκαν σύμφωνα προς τις παρατηρήσεις του Εξωτερικού.

Πρωταρχική όμως αξία για τον καθορισμό της διαspo-

ράς του πεδίου από την Αθήνα, παρουσιάζει η έκλογη του σημείου απ' όπου θα γίνει η ακτινοβολία. Η γραφική ανάλυση αποδεικνύει πώς η χειρότερη έκλογη, είναι αναμφισβήτητα αυτή που χρησιμοποιείται τώρα, τα Λιό-σια. Πρώτα γιατί βρίσκεται πολύ κοντά στην Αθήνα και έτσι δεν επιτρέπει να αναπτυχθεί μεγάλο κέντρο ακτινοβολίας έπειδή θα καταδικάζει μικρά λαϊκά ή και μέτρια ραδιόφωνα ενός μεγάλου τμήματος της πό-λης (δλου σχεδόν του βορινού τμήματος της) να βρίσκον-σκονται κάτω από την απόλυτη κυριαρχία της ακτινο-βολίας Λιουσίων και συνεπόμενα σε άδυναμία να πάρουν όποιονδήποτε άλλο σταθμό. Δεύτερο και πολύ σημαν-τικότερο, το πυκνό πεδίο που ξεκινάει από τα Λιόσια για την πιό ευνόικη διάδοση, τη θάλασσα της Κρήτης και της Δωδεκανήσου και την Πελοπόννησο, άπποροφά-ται σε μεγάλο ποσοστό από την πυκνή οίκηση της πό-λης των Αθηνών, που την διασχίζει πριν ακόμα φθάσει το Σαρωνικό.

Οι δύο αυτοί λόγοι υποχρεώνουν το κέντρο έκπομπής Αθηνών να φύγει από τα Λιόσια. Τα οικήματα και οι κεραίες που βρίσκονται εκεί προσφέρονται άριστα για την έγκατάσταση ισχυρού πομπού βραχέων κυμάτων όχι όμως για τον πομπό 100 χιλιοβάτ μεσαίων Αθηνών.

Συνεχίζοντας τη γραφική διερεύνηση ως αναζητήσουμε καταλληλότερες θέσεις για τον πομπό. Τέτοιες πιθανές θα ήταν, το ανάπτυγμα των Σπάρτων, οι πεδινές χώροι μεταξύ Μεγάρων και Ελευσίνας, τέλος η Αίγινα με τη γύρω της θάλασσα, για ελεύθερο ξεκίνημα του κύματος. Διαδοχική γραφική μελέτη όλων αυτών των θέσεων δεί-χνει πώς άριστη θέση είναι η μεταξύ Μεγάρων Ελευσί-νας περιοχή, γιατί εμφανίζει ευνόικη διασπορά και ταυ-τόχρονα όλα τα προτερήματα να αναπτυχθεί σε μεγάλο τεχνικό κέντρο (δρόμοι, νερό, γραμμές ηλεκτρικής ένερ-γείας κλπ.). Η ακτινοβολία από την περιοχή αυτή καλύ-πτει, την ημέρα, το μέγιστο τμήμα της ανατολικής Πε-λοποννήσου, μέχρι Καλαμών και Σπάρτης, την Στερεά και Ρούμελη μέχρι Λαμίας, το Βόλο και τα χωριά του Πηλίου, τη βορινή παρυφή της Κρήτης (Χανιά, Ρέθυμνο, Ηράκλειο). Μόνο τα νησιά του Αιγαίου δεν ευνοούνται από τη θέση αυτή. Αλλά και από τις άλλες δεν δημιουρ-γείται γι' αυτά τίποτα ευνόικότερο.

Έτσι βλέπουμε πώς και με τις καλύτερες συνθήκες, ο πομπός Αθηνών μόλις καλύπτει, την ημέρα, το 1/3 της Χώρας.

Για τη νύχτα ενδιαφέρει κυρίως ο καθορισμός της ζώ-νης διαλείψεων, μιας ζώνης που για τα μικρά λαϊκά ρα-διόφωνα—που μας ενδιαφέρουν εδώ αποκλειστικά—είναι ζώνη νεκρή, με λήψη πολύ ένοχλούμενη από αύξομειώ-σεις. Από τη μελέτη του γραφικού διαγράμματος Αθη-νών—Μεγάρων βγαίνει πώς, άνετη λήψη την ημέρα και ένοχλούμενη τη νύχτα, θα έχουν η Σπάρτη, Καλαμάτα από την Πελοπόννησο, Λαμία, Βόλος από τη Στερεά, τα Χανιά, Ρέθυμνο, Ηράκλειο από την Κρήτη. Συνεπόμενα, κατά την τελική σύνθεση του ελληνικού δικτύου, θα πρέ-πει να ληφθεί σοβαρή πρόνοια για τη νυχτερινή λήψη των σημείων αυτών.

Έξω από την ένοχλούμενη αυτή ζώνη, το κύμα Α-θηνών διαδίδεται αποκλειστικά από άντανάκλαση στο στρώμα E της ιονοσφαίρας, με συντελεστή απομείωσης που αυξάνει, σε συνάρτηση προς την απόσταση πομπού—στρώματος E—σημείου λήψης και προς τη γωνία ακτι-νοβολίας.

Προτού προχωρήσουμε στα έκτος των ελληνικών συ-νόρων πεδία του πομπού Αθηνών—την εξωτερική μας δηλαδή ραδιοφωνία—ας εξαντλήσουμε τη μελέτη των κυ-μάτων χώρου μέσα στην Επικράτεια. Έτσι βρίσκεται πώς, εϋθύς έξω απ' τη ζώνη διαλείψεων τη νύχτα, δη-μιουργούνται πεδία της τάξης των 3mV/μ στην Πάτρα, Καλαμάτα, Λάρισα. Με τη γοργή αύξηση της γωνίας α-κτινοβολίας σχετικά με την απόσταση, δημιουργούνται πεδία της τάξης 4mV/μ σ' ολόκληρη την Ήπειρο (Ιωάν-νινα—Κέρκυρα), ολόκληρη τη Μακεδονία και Θράκη, τέ-λος στη Δωδεκάνησο.

Είναι αλήθεια πώς επικράτησε να μη λαμβάνονται υπόψη για την εξυπηρέτηση των λαϊκών ραδιοφώνων τα κύματα χώρου. Αλλά οι παραπάνω ένδειξεις πιστεύουμε πώς είναι πολύ χρήσιμες, ακόμη και για τα λαϊκά ραδιό-

φωνα, γιατί παρ' όλες τις διαλείψεις, με πεδία αυτής της τάξης θα πετυχαίνονται καλές ακροάσεις άρκετό μέρος της νύχτας.

Όπως τονίσαμε επανειλημμένα, ο πομπός Αθηνών έχει και μια άλλη βαρυσήμαντη άποστολή. Προορίζεται πραγματικά να δώσει το συναίσθημα της οργανικής ενό-τητας σε όλες τις κοντινές παροικίες πυκνού ελληνισμού που εύτυχως βρίσκονται διεσπασμένες στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου και μέσα σε ακτίνα 2 000 χιλιομέ-τρων.

Ας εξετάσουμε λοιπόν τον πομπό Αθηνών από την ειδική αυτή πλευρά, για να πιστοποιήσουμε κατά πόσο ικανοποιείται η εξωτερική αυτή προοπτική του.

Για τέτοιου είδους μελέτη, δεν άρκει πια να θεωρή-σουμε μόνο την συχνότητα και την ισχύ του πομπού Αθηνών, αλλά πρέπει κυρίως να εξετάσουμε την τοπο-θέτηση της συχνότητας αυτής στο διεθνές φάσμα, όπως το καθορίζουν οι συμβάσεις Λουκέρνης και Μοντρέ και να καθορίσουμε έτσι τους περιορισμούς, που δημιουργούν άλλα πεδία ξένων πομπών, σε ταυτότητα ή γειτονία συ-χνότητας προς τη συχνότητα Αθηνών.

Να εξετάσουμε πρώτα το φάσμα που εμφανίζει η σύμ-βαση Λουκέρνης.

Η συχνότητα Αθηνών 601 χιλιοκυκλοι 100 χιλιοβάτ εύρσκεται σε ταυτότητα:

με τον πομπό Sundswal: 601 χιλιοκυκλοι 100 χιλιοβάτ
με τον πομπό Rabat: 601 χιλιοκυκλοι 100 χιλιοβάτ
και σε διαφορά 9 χιλιοκυκλών

προς τον πομπό Βιέννης: 592 χιλιοκυκλοι 120 χιλιοβάτ
Φλωρεντίας: 610 χιλιοκυκλοι 100 χιλιοβάτ
Μουρμάνσκ: 610 χιλιοκυκλοι 100 χιλιοβάτ.

Είναι φανερό πώς, η ελεύθερη ακρόαση του πεδίου Αθηνών τεματίζεται, στο όριο όπου οι σταθμοί ταυτό-τητας Sundswal και Rabat έχουν ισότητα πεδίου 1:1. Πέρα από το όριο αυτό, το πεδίο του σταθμού που έμφα-νίζει ταυτότητα έχει μεγαλύτερη ισχύ και η ακρόαση του Σταθμού Αθηνών υποβιβάζεται σε δεύτερη μοίρα.

Το πράγμα γίνεται λιγότερο φανερό για τους σταθ-μούς που έχουν γειτονικές συχνότητες. Στην περίπτωση αυτή και εφόσο διαθέτουμε ραδιόφωνο άριστης έπιλο-γής, δεν θα έπρεπε θεωρητικά να έχουμε καμιά παρενό-χληση. Μα τα μέτρια και τα συνηθισμένα ραδιόφωνα έμ-φανίζουν έπιλογή περιορισμένη.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, ακόμη και σε μέσου τύ-που ραδιόφωνα, θα παρενοχλούνται οι έκπομπές από την Αθήνα και όταν οι πομποί σε άπσυντονισμό 9 χι-λιοκυκλών εμφανίζουν ισότητα πεδίου με το κύμα Αθηνών.

Έτσι αν χαράξουμε με τη γραφική μέθοδο τη δια-σπορά του πεδίου της Αθήνας, με τους περιορισμούς που δημιουργούν οι γειτονικοί σε συχνότητα ξένοι σταθ-μοί, βρίσκουμε πώς ο πομπός Αθηνών είναι ένας βαλ-κανικός σταθμός ή γενικότερα σταθμός Μέσης Ανατο-λής, με περιορισμένη ακτινοβολία προς την Εύρωπη.

Όστόσο το πρώτο από τα αίτήματα εξωτερικής ρα-διοφωνίας—η σύνδεση προς τις πυκνές παροικίες του Εξωτερικού—εξασφαλίζεται απόλυτα. Η Κωνσταντινού-πολη, η Κύπρος, τα Δωδεκάνησα, η Αίγυπτος, καλύ-πτονται με πυκνό και άνετο πεδίο. Συγκεκριμένα η τάξη πεδίου του κύματος Αθηνών στην Κωνσταντινούπολη εί-ναι 4mV/μ, στα Δωδεκάνησα 4.5, στην Κύπρο και Αλε-ξανδρεία 2.85, στο Κάιρο 2, στα Ιεροσόλυμα και Βυ-ρρητό 1.80.

Το δεύτερο αίτημα της εξωτερικής μας ραδιοφωνίας, η εκδήλωσή μας προς το Εξωτερικό, από τη Βαλκανική ως την υπόλοιπη Εύρωπη, περιορίζεται ισχυρότατα.

Για να έρευνήσουμε άνετώτερα τις ζώνες ακρόασης του σταθμού Αθηνών κατά τη σύμβαση της Λουκέρνης, ως επιχειρήσουμε να εξακριβώσουμε με ποιās σύνθεσης ραδιόφωνα εξακολουθεί να είναι ακουστός ο σταθμός της Αθήνας στις διάφορες περιοχές. Η έρευνα θα γίνει πάλι άπάνω στα διαγράμματα και θα βρούμε πώς άρι-στα ραδιόφωνα δε θα άκουνε καλά την Αθήνα παρά

στη ζώνη που έχει ακρότατα όρια τη Βουδαπέστη, την Ιταλία μέχρι Μιλάνου - Τουρίνου και από τη Ρωσία μό-νο τη Όδησο και τη χερσόνησο της Κριμαίας. Όλό-κληρη η Κεντρική και Δυτική Εύρωπη και η Αγγλία ά-ποκλείονται. Αντίθετα η Μικρασία μέχρι και της Σοβι-ετικής Αρμενίας και όλες οι χώρες της Μέσης Ανατο-λής, βρίσκονται κάτω από την έπιβολή του αθηναϊκού πεδίου. Φυσικά η λήψη χειροτερεύει για μετριοτέρα ρα-διόφωνα και ο βαλκανικός χαρακτήρας του σταθμού Α-θηνών υποβιβάζεται ακόμη περισσότερο, μόλις φθάνον-τας τη Σόφια και τα Τίρανα.

Αυτά κατά το φάσμα συχνοτήτων της σύμβασης Λου-κέρνης. Ας εξετάσουμε τώρα κατά τον ίδιο τρόπο το καινούργιο φάσμα που όρισε η σύμβαση Μοντρέ το 1939. Σύμφωνα μ' αυτό ο πομπός Αθηνών με συχνότητα 643 χιλιοκυκλών και ισχύ 100 χιλιοβάτ, θα εξακολουθεί να διατηρεί την ταυτότητα μόνον με το Sundswal (643, 120 χιλιοβάτ) και θα έχει γειτονία συχνότητας 9 χιλιοκύ-κλων με τους σταθμούς:

Λυών	συχνότητα 652	χιλιοκυκλών	100 χιλιοβάτ
Βρυξελλών	» 634	»	120 »
Μπαράνοβιτς	» 652	»	50 »

Χαράζοντας τις καμπύλες άνετης εξωτερικής λήψης, παρατηρούμε βελτιώσεις από το προγενέστερο φάσμα, όχι όμως τόσο αποφασιστικής σημασίας. Ο πομπός Αθη-νών κατά την σύμβαση Μοντρέ είναι άσφαλώς βαλκα-νικός σταθμός. Το κύμα του, με την άπομάκρυνση της συ-χνότητας της Φλωρεντίας και προπάντων της Βιέννης, διαδίδεται ελεύθερα μέχρι την Όδησο και μέχρι σχεδόν τη Βουδαπέστη. Επίσης η νότια Ιταλία ως τη Νεά-πολη, άποδίνεται στην κυριαρχία του κύματος Αθηνών.

Η κεντρική όμως και δυτική Εύρωπη (παρουσία Σών-ταβαλ, Λυών και Βρυξελλών) και η Ρωσία (παρουσία Μπαράνοβιτς) εξακολουθούν να άποτελούν άπαγορευμέ-νες περιοχές. Αν λοιπόν δεχθούμε το βαλκανικό και με-σογειακό ρόλο, που καθόρισαν για τον έθνικόν πομπό της Ελλάδας οι δύο διεθνείς συμβάσεις Λουκέρνης και Μοντρέ, τότε άνεπιφύλακτα θα πρέπει να προτιμήσουμε την κατανομή φάσματος Μοντρέ, αφού αυτή εξασφαλίζει άρτιο τη βαλκανική μας εκδήλωση.

Πιστεύουμε όμως πώς η μεταπολεμική ακτινοβολία της Ελλάδας, ακτινοβολία την όποιαν αυτή η ίδια εξα-σφάλισε στις καρδιές των ελευθέρων λαών με την πολε-μική της δράση, θα μπορούσε να είναι περισσότερο άδέ-σμευτη. Για το λόγο αυτό νομίζουμε πώς βασικό αίτημα της Ελλάδας κατά την προσεχή—όπως έλπίζουμε—νέα κατανομή συχνοτήτων, πρέπει να είναι η άπονομή μιας άπο-κλειστικής συχνότητας για τον έθνικόν πομπό Αθηνών, ώστε η φωνή των Αθηνών και της Ελλάδας, να διαδίδε-ται ελεύθερα και άνεμπόδια.

(Συνεχίζεται)

Διαβάσετε και διαδίδετε τον

"ΑΝΤΑΙΟ"

- Ο "ΑΝΤΑΙΟΣ", είναι το σοβαρότερο περιοδικό, από όσα άσχολούνται με τα προβλήματα της άνοικοδόμησης.
- Ο "ΑΝΤΑΙΟΣ", έχει το καλύτερο έπιτελείο συνεργα-τών για τα τεχνικά, οικονομικά, εκπαιδευτικά, υγειονο-μικά, γεωργικά, διοικητικά, οικιστικά, θέματα.
- Ο "ΑΝΤΑΙΟΣ", κυκλοφορεί εύρύτατα στην Ελλάδα και τον έξω Ελληνισμό.
- Ο "ΑΝΤΑΙΟΣ", συνεργάζεται με τους έπιστημονικούς κύκλους της Εταιρείας Μελέτης Νεοελληνικών Προ-βλημάτων, "ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ".
- Ο "ΑΝΤΑΙΟΣ", έπεξηγεί, διαφωτίζει, κατευθύνει το κοινό του, με εύθύτητα, συνέπεια και κατανόηση, σ' όλα τα ζητήματα του κύκλου άνοικοδόμησης.

Αιτήσεις για έγγραφη συνδρομητών στα Γραφεία

του "ΑΝΤΑΙΟΥ"

ΤΟ ΞΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

(Εισήγηση που έγινε στον κύκλο των «Συγκοινωνιών» του τεχνικού τομέα της «ΕΠ-ΑΝ»)

(Συνέχεια από το προηγούμενο και τέλος)

Ν. ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΒΕΛΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΒΕΡΡΟΙΑΣ - ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

Στη σύμβαση αυτή από τους κύριους κερδοσκοπικούς σκοπούς του ξένου κεφαλαίου κυρίαρχη βασικά ο τρίτος σκοπός, ο έμφορικός. Πρόκειται για μία από τις ληστροκότερες συμβάσεις που έχει κάνει το ελληνικό δημόσιο και που και ως σύλληψη του σχεδίου της και στην εφαρμογή της, μπορεί να χαρακτηριστεί απροκάλυπτη και ασύστολη κλοπή.

Η σύμβαση αφορά την εκτέλεση των εξής εργασιών:
α) Την ανακαίνιση του κρατικού δικτύου των Σ.Ε.Κ. και κυρίως της γραμμής Πειραιά - Θεσσαλονίκης.

β) Την αντικατάσταση των σιδηροτροχιών των ΣΕΚ σε μήκος 350 χιλιομέτρων με άλλες βαρύτερες των 40 χγρ. και όλων των ξυλινών στρωτήρων στο τμήμα αυτό, με μεταλλικούς.

γ) Την ενίσχυση των μεταλλικών ζευγμάτων των γεφυρών του Λαρισαϊκού.

δ) Την προμήθεια του τροχαίου υλικού άτμαμαξών και βαγονιών.

ε) Την κατασκευή νέων σιδηροδρομικών γραμμών με μήκος 350 χιλιομέτρων, της Θεσσαλονίκης - Αγγίστας και της Λάρισας - Σερβίων.

Η πολεμική που άσκήθηκε τότε έναντι της βελγικής σύμβασης, δε βρέθηκε στο προεπιλεγμένο τεχνικό και πολιτικό ύψος. Αντί να χυπηθεί το άνηθικο γεγονός ότι, ένας ξένος τυχοδιώκτης ήρθε χωρίς κανένα οικονομικό φόντο και έτοποθέτησε μία σύμβαση, με την οποία στην τσέπη του ξαναγύρισε στο Βέλγιο προσπαθώντας να βρει κατασκευαστές και άπειθύνθηκε ως και στους παλιατζήδες γι' αυτόν το σκοπό, κατηγορήθηκε το πιο άθωο σημείο της υπόθεσης: η ενίσχυση της σιδηροτροχιάς των ΣΕΚ. Για παράδειγμα αναφέρουμε τη σχετική γνώμη του πρώην υπουργού της Συγκοινωνίας κ. Α. Μάτσα απάνω στους σκοπούς της σύμβασης: «Αι παλαιά άσθeneίς ράβδοι έπρόκειτο να αντικαταστώσι επί μήκους 350 χιλιομέτρων με νέας βαρυτέρας» συνεπώς θα μάς έμεναν άχρησιμοποίητοι... ένεδείκνυτο συνεπώς ή κατασκευή 350 χιλιομέτρων νέων γραμμών διά να χρησιμοποιήσμεν τας παλαιάς ράβδους. Τώρα που θα εκτελεσθούν αυτά τὰ 350 χιλίόμετρα, πόσο θα κοστίσουν, αν τὰ προβλεπόμενα εκ του δανείου χρήματα φθάνουν ή όχι, πάντα ταύτα έκρίθησαν δευτερευούσης σημασίας, άρκει ότι κατέστη δυνατόν να έξαγγελθί ή κατασκευή 350 χιλιομέτρων νέων γραμμών κανονικού πλάτους».

Αναφορικά με το ζήτημα αν θα έπρεπε να αλλάχουν ή όχι οι σιδηροτροχιές του Λαρισαϊκού έχουν διατυπωθή πολλές αντικρουόμενες απόψεις. Το βέβαιο είναι ότι οι παλιές γραμμές ήταν άσθeneίς και φυσικά, για διενεργεί και βαρείς συρμούς έντατικής κυκλοφορίας, άνεπαρκείς. Το ζήτημα όμως της βελγικής Έταιρείας δεν έγκειται στο αν υπήρχε ανάγκη να γίνη ή αντικατάσταση των σιδηροτροχιών του Λαρισαϊκού, τί προτεραιότητα έπρεπε να έχει ή άλλαγή αυτή σχετικά με τις άλλες ανάγκες κλπ. αλλά **το πώς έγινε ή παραγγελία, πόσο κόστισε, τί είδους σύμβαση έγινε για την κατασκευή νέων σιδηροδρομικών γραμμών και τί τέλειωσαν από αυτά που συμφωνήθηκαν.** Αν εξετασθεί από τη σκο-

πιά αυτή, θα διαπιστωθεί ότι έγινε μία χωρίς προηγούμενο σύμβαση για την εκτέλεση σιδηροδρομικής γραμμής, χωρίς να ξέρουν που και πώς θα γίνει. Και ή σύμβαση αυτή είδε το φως στα χρόνια της Παγκαλικής δικτατορίας το 1923. Φυσικά άφοδ ύπογραφήκε ή σύμβαση έγιναν διάφορες συσκέψεις και συζητήσεις μεταξύ των άρμοδίων. Γίνεται νέα σύμβαση για την επέκταση και διαπλάντωση των Θεσσαλικών Σιδηροδρόμων αλλά ύστερα από άλλες συζητήσεις το 1927 επί ύπουργίας του Ι. Μεταξά άποφασίστηκαν τὰ έξής :

α) Έγκαταλείφθηκε ή κατασκευή της γραμμής Θεσσαλονίκης - Αγγίστας.

β) Έγκαταλείφθηκε ή σύμβαση για τους Θεσσαλικούς.

γ) Ένεκρίθη μόνον ή κατασκευή του σιδηροδρόμου Καλαμπάκας - Βερροίας όλικού μήκους 197 χιλιομέτρων αντί των άρχικων 350.

Ποτέ όμως δεν υπήρξε άντιοικονομικότερη και άντιτεχνικότερη κατασκευή. Η γραμμή κατασκευάστηκε (δ,τι δηλαδή έγινε) χωρίς άφειτρία και χωρίς τέρμα, χωρίς να έχει δηλαδή σύνδεση με άλλη γραμμή του ίδιου πλάτους. Αυτό έσήμαινε ότι τὰ τσιμέντα ή άλλα υλικά και έργα, λι στην Καλαμπάκα και από κεί με τὰ μολάρια στα έργα, πράγμα που επέβάρυνε πολύ την κατασκευή. Η μεταφορά αυτή ήταν αίτια να κερδίσουν σημαντικά και οι Έθνηκοί Σιδηρόδρομοι, παράρτημα ως γνωστόν της Έθνικής Τράπεζας.

Το δάνειο που συνήφθη άρχικά με τη βελγική Έταιρεία ήταν 21 εκατομμυρίων δολλαρίων, από τὰ όποια 10,5 εκατ. για την ύποδομή και τὰ ύπόλοιπα 10,5 εκατ. για τις προμήθειες υλικών. Αργότερα το δάνειο της ύποδομής αύξήθηκε στα 11 922 500 δολλάρια και το δάνειο των προμηθειών έγινε 10 εκατ. δολ. Το δάνειο ήταν βραχυπρόθεσμο, πληρωτέο σε 6 χρόνια ή άλλα τὰ έργα και οι προμήθειες πληρώθηκαν από τον ελληνικό λαό.

Στην άρχή σπαταλήθηκε ποσό 400 000 δολλαρίων για μελέτες γραμμών που δεν έγιναν και στο τέλος άποδείχτηκαν άχρηστες. Κατόπιν ή βελγική Έταιρεία άνάθεσε την εκτέλεση της γραμμής Βερροίας - Καλαμπάκας σε Έλληνικές εταιρείες, κατά τμήματα, με δημοπρασία και ίδίως περιορίστηκε στο να κάνει το ρόλο του μεσάζοντα στα έργα. Πήρε όμως γι' αυτό άδρότατη άμοιβή, που έφθασε για γενικά έξοδα και κέρδος στα 29 0/0!

Από την άρχή ή Βελγική εταιρεία ρίχτηκε στον κύριο της σκοπό, δηλ. να τοποθετήσει υλικό σιδηροτροχιών, βαγονιών, άτμαμαξών, για το όποιο είχε αναλάβει ύποχρεώσεις άπέναντι των βελγικών οίκων που την έπίστωσαν και από το όποιο είχε και άλλες προμήθειες στο Βέλγιο. Έτσι προχώρησε ή άλλαγή σιδηροδροχίων και στρωτήρων του δικτύου ΠΔΣ κι έδαπανήθηκαν 6,5 εκατ. δολ. από την άναλογία των προμηθειών και 1,6 εκατ. από την άναλογία της ύποδομής για κατασκευή ενισχυμένων μεταλλικών ζευγμάτων. Αφοδ έκανε αυτές τις προμήθειες το ένδιαφέρον της Βελγικής μετώθηκε. Άρχισε τότε το μάλωμα με τις ελληνικές εταιρείες (από τις περισσότερες έφαγε τὰ λεφτά και κατάληξε στα δικαστήρια και μ' αυτές και με το κράτος), ώσπου στο τέλος τὰ έργα διακόπηκαν.

Από τὰ 197 χιλίόμετρα της γραμμής Καλαμπάκας - Βερροίας ή εργασία έγινε στο τμήμα Καλαμπάκας - Κο-

ζάνης δηλ. στα 117 χιλίόμετρα αλλά και αυτά καθόλου δεν τελείωσαν, μόνον τελικά γίνανε τὰ έξής :

α) Σε ένα τμήμα μήκους 55 χιλιομ. έχει κατασκευασθεί ή ύποδομή.

β) Σε τμήμα 15 χιλιομ. δεν έγινε καμιά εργασία.

γ) Στο ύπολοιπόμνο τμήμα των 47 χιλιομέτρων έγινε ή ύποδομή κατά το ήμισι.

Για όλα δέ αυτά είχαν ξοδευτεί 5 600 000 δολλάρια. Για την περάτωση του ύπολοιπού τμήματος της ύποδομής (των 117 χιλιομ.) ύπολογίστηκε δαπάνη 4 500 000 δολλαρίων. Όπως είναι φυσικό όλα τὰ ήμιτελή τμήματα με την πάροδο του χρόνου έχουν σήμερα σχεδόν καταστραφεί.

Το συμπέρασμα από τη σύμβαση αυτή της βελγικής Έταιρείας είναι ότι, ακόμα και αν παραδεχθούμε πως έγινε καλά ή προμήθεια των νέων σιδηροτροχιών και των άτμαμαξών, μάς άχρηστεύθηκε υλικό σιδηροδρομικό 350 χιλιομέτρων δηλαδή περίπου 28 000 τόνοι σιδηροτροχιές, επί πλέον δέ οι ξύλινοι και μεταλλικοί στρωτήρες των 350 χλμ. που όλα μαζί στοίχιζαν τουλάχιστον 2 500 000 δολ. Επί πλέον αυτόν κατασπαταλήθηκαν 6 όλόκληρα εκατομμύρια δολλάρια. που στην άρχή παρουσιάζθηκαν ότι θα διειθέντο για τη συμπλήρωση του σιδηροδρομικού μας δικτύου και στην έξυπηρέτηση του λαού ένω στην πραγματικότητα αυτό έγινε άφορμή ένός Παναμά καταχρήσεων σε βάρος του λαού από άνίκανους και διεφθαρμένους πολιτικούς και διαχειριστές του δημοσίου χρηματός.

(Ακολουθεί μία σύντομη περιγραφή των ύπολοιπων συμβάσεων όπως της σύμβασης όδοποιίας «Μακρή» της σύμβασης Μπούτ, της κατασκευής των λιμανιών του Πειραιά, Ηρακλείου, Πατρών, της άποξήρανης των έλδν Λουσινιαχίας - Τριχωνίας, της άποξήρανης της λίμνης Ξυνιάδας, της Siemens - Halske για τὰ τηλέφωνα κλπ.).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη σύντομη εξέταση των συμβάσεων στη Χώρα μας και των δανείων, μπορούν να βγούν τὰ έξής συμπεράσματα :

1) Αποτέλεσμα της εισόδου του ξένου κεφαλαίου στη Χώρα μας ήταν ή καθαρή της άποικιοποίηση, το χάσιμο της οικονομικής και πολιτικής της αυτότελειας, έστω και κάτω από τη μάσκα μιάς έπιφανειακής πολιτικής άνεξαρτησίας. Είναι πολύ χαρακτηριστικά τὰ όσα έγραφε ένας από τους κύριους τραπεζιτικούς εκπροσώπους της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας και μάλιστα όργανο της Έθνικής Τράπεζας, ο Γ. Χαριτάκης: «... επί μακράς του έλευθέρου βίου δεκαετηρίδας ή Έλλάς παρουσίαζε την μορφήν άποικίας, χώρας δηλαδή παραγωγού πρώτων ύλδν ήν τὰ προηγμένα έθνη έδανειζον υπό έπαχθεστάτους όρους, όπως είναι εις θέσιν να καταναλώσκη τὰ προϊόντα αυτών τούτων των δανειστών της». Αυτός ο δανεισμός «υπό έπαχθεστάτους όρους» κατάντησε τον ελληνικό λαό να πληρώσει πολλαπλάσια από όσα εισέπραξε, κατάντησε στο να άπορροφά ή ύπηρεσία του Δημοσίου Χρέους τὰ 35 0/0 του προϋπολογισμού της Χώρας, είχε άποτέλεσμα να καταντήσει ο λαός μας ο περισσότερο φορολογούμενος στην Εύρώπη και όπως ήτανε φυσικό, ή φορολογική αυτή έπιβάρυνση και ή σε τόσο μεγάλη κλίμακα ληστρική εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της Χώρας και των συγκοινωνιών της από τους ξένους, έπνιγαν τη ζωτικότητα της Χώρας και έμπόδισαν την άνάπτυξή της.

2) **Η μη φυσιολογική αλλά διαστρεβλωμένη άνάπτυξη του άστικού καθεστώς στη Χώρα μας.** Η Χώρα μας δεν μπόρεσε να ακολουθήσει ούτε από μακριά την άνάπτυξη των προηγμένων κρατών του κόσμου κατά τον 19ο και 20ό αιώνα, που ήταν ο αιώνας των τεράστιων προόδων της άνθρωπότητας και της τεχνικής της άνάπτυξης. Παρ' όλο ότι έλειτοοργησαν οι νόμοι της κεφαλαιοκρατικής οικονομίας και στη Χώρα μας, όσον άφορά λ.χ. την εκμετάλλευση της εργατικής τάξης, τη διανομή της ύπεραξίας, την καπιταλιστική συσσώρευση κλπ. ώστόσο το ντόπιο κεφάλαιο, με το να είναι στις περισσότερες περιπτώσεις πράκτορας του ξένου κεφαλαίου στη Χώρα μας

και περιορισμένο στο έμποριο και τη ναυτιλία στο μεγαλύτερο του μέρος, (έφοπλιστικό κεφάλαιο, και έμπορο-μεσιτικό), δεν μπόρεσε να συντελέσει στην άνάπτυξη των πλουτοπαραγωγικών πηγών της Χώρας μας. Δεν έγινε καμιά αύξηση των παραγωγικών μας δυνατότητων, ούτε έλάττωση του κόστους της παραγωγής, ούτε βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας με την εισαγωγή μηχανών, της δύναμης του ηλεκτρισμού κλπ. Αποτέλεσμα ή βιομηχανική μας καθυστέρηση και ή πλήρης παραγωγική έξάρτηση της Χώρας μας από το Έξωτερικό. Το γεγονός αυτό επέδρασε κατά πολύ στη μελέτη των έργων της Χώρας μας από τους ξένους, γιατί έγινε με βάση την οικονομία της Χώρας αλλά την εκμετάλλευση της οικονομίας της από το ξένο κεφάλαιο και την παραγωγική της έξάρτηση από το Έξωτερικό.

Ξεκινώντας από τὰ δύο πιο πάνω βασικά συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε τὰ παρακάτω ειδικότερα συμπεράσματα όσον άφορά τις συμβάσεις για την εκτέλεση αυτών στη χώρα μας.

1) Οι οικονομικοί όροι των συμβάσεων και τότε ακόμη που οι άνάγκες μας δεν ήταν τόσο έπείγουσες όσο σήμερα (και κατά συνέπεια μπορούσαμε να διαπραγματευθούμε έλεύθερα και όχι κάτω από την πίεση της ανάγκης), ήταν όπως φαίνεται από τὰ πιο πάνω πρόχειρα παραδείγματα καθαρά ληστρικοί: δηλαδή :

α) Έκδοση των δανείων πολύ κάτω από το άρτιο.

β) Μονοπωλιακά προνόμια και παραχωρήσεις με βαρύτατους όρους για τη Χώρα.

γ) Υπερβολικός τοκογλυφικός τόκος, ύπέρογκες έπιβαρύνσεις των δανείων για προμήθειες, δαπάνες έκδοσης τους, μεσιτείες, κλπ.

δ) Κατά το μεγαλύτερο ποσοστό προκαταβολική είσπραξη των δανείων από τον Έλληνικό Λαό και συνεπόμενα εικονικός δανεισμός.

2) Ποτέ σχεδόν δεν περατώθηκαν τὰ έργα από ξένες εταιρείες, εκτός άν συνεδούζετο το ένδιαφέρον των ξένων με την εκμετάλλευσή τους.

3) Σε πολλές περιπτώσεις ή εκτέλεση των έργων ήταν άπλη πρόφαση για την προμήθεια ξένου βιομηχανικού υλικού (κλασσικό παράδειγμα ή σύμβαση της βελγικής εταιρείας).

4) Πολλές συμβάσεις είχαν σκοπό να βοηθήσουν την τοποθέτηση ελληνικών κεφαλαίων κάτω από την προστασία ξένης σημαίας, κατόπιν ιδιωτικής συμφωνίας που γινόταν άνάμεσα στους ξένους και τους ντόπιους τραπεζιτικούς κύκλους με έπικεφαλής την Έθνική Τράπεζα.

5) Κάτω από την πρόφαση συμβάσεων εκτέλεσης έργων και παραχωρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, οι ξένοι ίμπεριαλιστικές διεξήγον εύρύτατη κατασκοπεία σε βάρος του ελληνικού Έθνους, έξασφαλίζοντας στρατιωτικο-πολιτικά προνόμια. (Σύμβαση τηλεφώνων, έναερίων συγκοινωνιών κλπ.)

6) Αποκλεισμός των ελληνών τεχνικών από την εκτέλεση σοβαρών τεχνικών έργων με ειδικότερες συνέπειες.

α) Μη άνάπτυξη σοβαρών εργολαβικών έπιχειρήσεων.

β) Μη χρησιμοποίηση των ικανοτήτων των Έλλήνων τεχνικών στη μελέτη και εκτέλεση σοβαρών τεχνικών έργων. Στήρηση των δυνατότητων δημιουργίας ειδικομένων τεχνικών στελεχών.

γ) Μη άνάπτυξη τεχνικού δομικού έξοπλισμού, έξαιρετικά άπαράιτητο για τη Χώρα μας.

δ) Μη εισαγωγή τελειοποιημένων μεθόδων τεχνικής έρευνας και όργάνωσης εργασίας. Δημιουργία παρασιτικού τεχνικού προσωπικού σε μεγάλη κλίμακα (δημόσιες τεχνικές ύπηρεσίες, όργανισμοί, έλεύθεροι έπαγγελματίες, μηχανικοί και εργολάβοι).

ε) Καθυστέρηση της άνάπτυξης της δομικής βιομηχανίας στον Τόπο μας και της εκμετάλλευσης των ντόπιων δομικών υλικών, καθώς και των ντόπιων πηγών ένεργείας.

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

(Εξετάζεται γενικά η θέση του ξένου κεφαλαίου στην σημερινή μας ανοικοδόμητη. Η χρηματική ενίσχυση, η απόδοση των επανορθώσεων και ο εξωτερικός δανεισμός). Σε συνέχεια εξετάζεται η ενίσχυση σε μέσα κατασκευής).

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΕ ΜΕΣΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Εκτός από τη χρηματική ενίσχυση πρέπει να επιδιώξουμε και την ενίσχυση σε μέσα κατασκευής. Ειδικότερα στο κεφάλαιο των επανορθώσεων επιβάλλεται να ζητήσουμε πρώτα απ' όλα τα μέσα κατασκευής που μας άρπαξαν οι κατακτητές, ακόμα κι όλα τα μέσα για να επανορθώσουμε τις ζημιές που αυτοί έκαναν. Πώς όμως θα ζητήσουμε μέσα κατασκευής; Χρειάζεται πρώτα απ' όλα η σύνταξη ενός συγκεκριμένου και ξεκάθਾਰου προγράμματος εκτέλεσης έργων, όχι μόνο μελλοντικών αλλά κυρίως των άμεσων έργων. Για την έκλογη των μηχανημάτων και την παραγγελία τους απαιτείται η σύνταξη των μελετών από τις υπεύθυνες υπηρεσίες. Και εδώ ακριβώς πρέπει να χρησιμεύσει για μας σαν πολυτιμότεος οδηγός, εκτός από τη γνώση των σημερινών προόδων στην κατασκευή και λειτουργία των μηχανημάτων και η πείρα του παρελθόντος η οποία απαραίτητα πρέπει να συγκεντρωθεί και να βγουν τα κατάλληλα συμπεράσματα, για το τι μηχανήματα πρέπει να διαλέξουμε και ποια θα μας συνδυάσουν τα προσόντα της οικονομίας σε χρημα, χρόνο, υλικές δυνάμεις και ανθρώπινη εργασία. Χρειάζεται στις παραγγελίες όχι υποταγή στο τι θέλουν να μας δώσουν οι ξένοι (που πολλές φορές τους είναι και άχρηστο) αλλά τι θέλουμε εμείς και τι πρέπει να διαλέξουμε από τους ξένους. Στο σημείο αυτό έχουμε να παρατηρήσουμε ότι δυστυχώς δεν τηρήθηκε η αρχή αυτή στις παραγγελίες που έδωσαν οι υπηρεσίες μας για τις προμήθειες των διαφόρων μηχανημάτων και υλικών. Απλή μελέτη του πίνακα της παραγγελίας τόσο για το δάνειο της Τροπέζης Έξαγωγών όσο και για το δάνειο των 25 εκατ. δολλαρίων, παρ' όλον ότι σε μεγάλο μέρος περιέχει μηχανήματα και υλικά που ανταποκρίνονται στις ανάγκες μας της αποκατάστασης, ωστόσο περιέχει και ορισμένα είδη και ποσά παραγγελιών που δείχνουν ότι δεν έλαβαν υπόψη τις ελληνικές δυνατότητες. Παράδειγμα η πληροφωρία για την παραγγελία 15.800 τόνων μεταλλικών στρωτήρων, ενώ έχει αποδειχθεί από το πρόσφατο παρελθόν ότι υπάρχει η δυνατότητα της παραγωγής όλων σχεδόν των στρωτήρων των σιδηροδρόμων μας από την εγχώρια ξυλεία των δασών μας μάλιστα δε προπολεμικά είχε γίνει και σχετικό έργο-στάσιο στον Τόπο μας. Επιβάλλεται λοιπόν η παραγγελία εκτός των άλλων, και τέτοιων μηχανημάτων που θα μας δώσουν τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούμε τις δυνατότητες παραγωγής ντόπιων υλικών, πολύ περισσότερο όταν δε βλέπουμε να καταφθάνουν τα υλικά και μηχανήματα που παραγγέλαμε. Και εδώ ακριβώς πρέπει να τονισθεί ότι πρέπει να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια για την έγκαιρη άφιξη των μηχανημάτων.

Αποτελούν αυτόχρονα κοροϊδία για το λαό μας ειδήσεις σαν κι' αυτή που δημοσιεύτηκε:

«...Όσον αφορά την προμήθειαν ειδών, κατάλογος σχετικός των οποίων διεβιβάσθη εις Ουάσιγκτον εις κάλυψιν της χορηγηθείσης ήδη πιστώσεως των 25 εκατ. δολλαρίων, ελήφθησαν πληροφωρία εις την κυβέρνησιν ότι η συγκέντρωσις, φόρτωσις και μεταφορά αυτών θα απαιτήσει σημαντικώτατον χρονικόν διάστημα υπερβαίνον το έτος. Έξ άλλου η έγκατάστασις των μηχανημάτων των παραγγελθέντων και γενικώς η εργασία διά την πρακτικήν χρησιμοποίησιν των εν λόγω παραγγελθέντων ειδών θα απαιτήσει πρόσθετον δαπάνην εν Έλλάδι ανερχομένην εις τα 60% της αξίας των περίπου...». Τι συμπέρασμα μπορεί να βγάλει κανείς από το περιεχόμενο αυτής της πληροφωρίας για το πότε θα έρθουν τα μηχανήματα, πότε θα μπορέσουν να εγκατασταθούν στον Τόπο μας για να δουλέψουν και πόσο θα μας κοστίσουν, νομίζω, δε χρειάζεται να μας άπασχολήσουν, γιατί η πληροφωρία μιλάει μόνη της. Όπως όμως και αν έχει το

πράγμα, είναι απαραίτητο να εξασφαλίσουμε καλές συνθήκες λειτουργίας στον Τόπο μας των μηχανημάτων, ευκολία και απλότητα ανταλλακτικών και καλή συντήρησή. Όσον αφορά για τη διαχείριση των δομικών μηχανημάτων και εργαλείων που θα πάρουμε από το Έξωτερικό, αναφερόμαστε στη σχετική μελέτη που υποβλήθηκε στον κύκλο των συγκοινωνιών.

ΤΙ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ ΣΗΜΕΡΑ ΤΟ ΞΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ποιές όμως είναι οι επιδιώξεις του ξένου κεφαλαίου σήμερα στον Τόπο μας; Μήπως ενδιαφέρεται για να γίνει η ανοικοδόμηση και να ευτυχήσει ο Τόπος μας; Μήπως θέλει να τηρήσει τις αθρονώτατες υποσχέσεις που έδωσαν οι σύμμαχοι κυβερνήσεις στο λαό μας κατά τη διάρκεια του πολέμου; Η μήπως οι ίδιοι σκοποί όπως και προπολεμικά—που αναλύσαμε στο πρώτο μέρος—είναι οι επιδιώξεις του; Ο λαός μας άκουσε τόσες υποσχέσεις, άκουσε τόσα κηρύγματα για ευμηνία, απαλλαγές από φόβο και ένδεια, άκουσε να γίνονται μεγάλες οικονομικές συνδιασκέψεις με αποκλειστικό σκοπό, όπως λένε, να βοηθήσουν την ανοικοδόμηση, να γίνουν τα τράπεζες ανοικοδόμησης (συμφωνίες του Μπρέττον Γούντς κλπ.), ώστε δίκαια να αδημονεί για το πότε θα έλθει η μέρα που τα λόγια θα γίνουν έργα. Αντί όμως να δεί βοήθεια για την ανοικοδόμηση, πραγματική και συγκεκριμένη, που να ανταποκριθεί έστω και για ελάχιστο στις ανάγκες μας (πρέπει να τονισθεί ότι μέχρι σήμερα η βοήθεια της Ούνρα δεν ήταν καθόλου επαρκής και κυρίως όπως χρησιμοποιήθηκε αντιοικονομικά), βλέπει να έρχονται καθημερινά οι ξένοι για να αναλάβουν την εκτέλεση των έργων. Και στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι, όλος ο μηχανισμός των ξένων δυνάμεων για τη βοήθεια δίδει τον Τόπο μας, όλοι οι εμπειρογνώμονες, οικονομικοί σύμβουλοι (ή μάλλον οικονομικοί δικτάτορες), δεν είναι παρά οι πράκτορες της διεισδυσης στον Τόπο μας του ξένου κεφαλαίου, διεισδυσης που την ακολουθεί η κατάλυση των ελευθεριών στη Χώρα μας από τα στρατεύματα μιας μεγάλης Δύναμης και τα ντόπια όργανά της.

Σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, στο μεγάλο κεφάλαιο επιβάλλεται η έπекτατική πολιτική για την αναγκαστική πούληση των προϊόντων της μεγάλης βιομηχανίας και την απόκτηση προνομιακών εκμεταλλεύσεων. Η κρίση του άστικού καθεστώτος που είχε αποτέλεσμα το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο δεν τέλειωσε. Καινούργια προβλήματα παρουσιάζονται σήμερα για τον καπιταλισμό, πιο πολύπλοκα από όσο ήταν την εποχή μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Τώρα ο πόλεμος έδωσε μια πολύ μεγαλύτερη αύξηση στην παραγωγικότητα της δουλειάς ιδίως στις Ε.Π.Α. αύξησε τη βιομηχανική παραγωγή πάνω από τα 50%, δημιούργησε τεράστια κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα και σ' αυτό ακόμα το μεγαλύτερο κράτος που δεν έπαθε καμιά καταστροφή στον τόπο του, στις Ε.Π.Α.

Από το άλλο μέρος υπάρχει μια καταστρεμμένη Ευρώπη με τεράστιες καταναλωτικές ανάγκες. Στο μεγαλύτερο της τμήμα, εκεί όπου οι Λαοί έχουν πάρει τις τύχες τους στα χέρια τους, άρχισε με έντονους ρυθμούς η ανοικοδόμηση για το συμφέρο των ίδιων των λαών με τις ίδιες τους δυνάμεις. Εκεί όπως είναι φυσικό οι έργοι διεισδυσης για το ξένο κεφάλαιο δεν είναι και τόσο ευμενείς· γίνεται διαπραγμάτευση και από τις δυο μεριές ελεύθερα και με ίσους όρους και από πολιτικούς που είναι στην υπηρεσία των λαών τους και όχι του κεφαλαίου της χώρας τους ή του ξένου κεφαλαίου. Το αντίθετο όμως ακριβώς συμβαίνει με τη χώρα μας. Έδώ δεν υπάρχει ελεύθερη διαπραγμάτευση με το ξένο κεφάλαιο γιατί σε κάθε μας ενέργεια έχουμε στο κεφάλι μας την Αγγλική Οικονομική Αποστολή η οποία ενεργώντας για το συμφέρο της αγγλικής κεφαλαιοκρατίας, δε μας επιτρέπει να ξεφύγουμε από το μπλόκ της στερλίνγκς—της στερλίνγκς που έχει χάσει τη φερεγγυότητα της μια και δεν της αναγνωρίζεται αγοραστική ικανότητα ούτε στις Ε.Π.Α, ούτε στις χώρες που έχουν την ελευθερία της έκλογης νομισματος στο διεθνές τους έμποριο—και κρατά όλο το συνάλλαγμα μας στο Λονδίνο για να το μεταχειρισθεί όπως προστάζουν τα συμφέροντά της. Από

το άλλο μέρος όμως είναι «ο μεγάλος αφέντης» οι Ε.Π.Α. που επιζητούν την οικονομική κυριαρχία. Τι θα πάρουν από ένα κράτος οικονομικά υποταγμένο και καταστρεμμένο; Φυσικά ζητάν τον πλούτο του όπου και όπως μπορούν και γι' αυτό έχουμε το τεράστιο αυτό ενδιαφέρον για την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών στη χώρα μας. Οι σχετικές προτάσεις που γίνονται δείχνουν ότι ετοιμάζεται ξεπούλημα της Ελλάδας σε μέγιστο βαθμό, πολύ μεγαλύτερο από το δ.τι γινόταν στο παρελθόν. Παράδειγμα για της υδατοπτώσεις μας. Δεν αρκούνται στην εκμετάλλευση μιας περιοχής, αλλά ζητάν όλες τις υδατοπτώσεις της χώρας και στο έργο τους αυτό βρίσκουν συμπαράστατες όλων τον κόσμο των διεφθαρμένων και άναξιών Έλλήνων πολιτικών, οικονομολόγων και δόλιγων τεχνικών που πάντοτε ζειναν μακριά από το Λαό μας, και βοήθησαν κάθε είδους κατακτητή σήμερα δε, ξεπούλανε την πατρίδα μας στους ξένους για άτομικο τους πλουτισμό και γιατί νομίζουν ότι θα στερεώσουν την κυριαρχία της τάξης τους σαν όργανο των ξένων. Όλα δε αυτά δε διατάζουν να τα χανονομίσουν «ως απόδειξη της αποκαταστάσεως του διεθνούς κεφαλαίου εις την χώραν και άπαρχήν διά την οικονομικήν της άνασυγκρότησιν...» (Εφημερίς «Καθημερινή» 15/5/46). Παράλληλα εμφανίζονται μερικοί Έλληνες τεχνικοί που παριστάνουν τον «ειδικό» πάνω στα υδροηλεκτρικά ζητήματα του τόπου μας και προσπαθούν από το ύψος δήθεν της «έπιστημονικής τους περιώπης» να πείσουν το λαό μας ότι πρέπει να έλθουν οι ξένες εταιρείες. Δυστυχώς όμως υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός τεχνικών και γενικά έπιστημόνων με «καλή πίστη», που νομίζουν ότι οι ξένοι πρέπει να έλθουν στον τόπο μας με ολουσδήποτε δρους για να γίνει η ανοικοδόμηση. Αυτοί βρέθηκαν πάντα μακριά από το λαό και σήμερα τρομάζουν μπροστά στον δγκο των προβλημάτων της ανοικοδόμησης, ενώ από το άλλο μέρος, τυφλωμένοι από το πάθος έναντιον μιας ιδεολογίας και από το φόβο που τεχνητά καλλιέργησαν στη χώρα μας, του σλαβικού κινδύνου, παραδέχονται και υποστηρίζουν την είσοδο του ξένου κεφαλαίου στη χώρα μας αφού δά... το θέλουν αυτοί που μας άπειλούν. Έτσι χωρίς ίσως να το θέλουν και έναντιον στο δικό τους άμεσο συμφέρον, γίνονται υποστηρικτές της υποδούλωσης της χώρας μας. Μα αν το ξένο κεφάλαιο στη χώρα μας είχε μέχρι σήμερα τα άποτελέσματα που περιγράψαμε στο πρώτο μέρος, ποιά θα είναι τα άποτελέσματα αν τυχόν θεθούν σε εφαρμογή όλες οι συμβάσεις που αναγγέλλονται, αν δηλαδή θεθούν στη διάθεσή του όλες οι υδραυλικές δυνάμεις και οι συγκοινωνίες της χώρας μας; Δεν είναι ανάγκη λοιπόν να έχει κανείς μεγάλη φαντασία για να κατανοήσει τον κίνδυνο που διατρέχει το έθνος δηλαδή να περιπέσει στην κατάσταση των χωρών της Αφρικής ή της Ασίας, να καταναλώσει μια χώρα Κάθρων. Και ο κίνδυνος αυτός προδιαγράφει το καθήκον κάθε τίμιου Έλληνα έπιστήμονα να αγωνισθεί για την άποτροπή του.

Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Είναι σε θέση σήμερα οι Έλληνες τεχνικοί και εργάτες να εκτελέσουν τα έργα της ανοικοδόμησης, έφόσον φυσικά εξασφαλισθούν τα απαραίτητα οικονομικά μέσα;

Είναι απαραίτητη ανάγκη να δώσουμε μια σαφή απάντηση στο ερώτημα αυτό, γιατί από την απάντηση αυτή θα εξαρτηθεί ο ρυθμός της ανοικοδόμησης της Χώρας μας από τις ξένες εταιρείες. Ας δούμε όμως για πιά έργα πρόκειται. Φυσικά δε μας ενδιαφέρουν τα μικρά σπιτάκια της αγροτικής στέγασης, ούτε η συντήρηση της Ελκας της αγροτικής στέγασης, ούτε η συντήρηση της Ελκας της ληνικής οδοποιίας. Σ' αυτά δεν μπορεί να έχει κανείς αντίληψη ότι μπορούν να τα φτιάξουν οι τεχνικοί μας και οι μαστόροι μας, αφού επί χρόνια ασχολούνται μ' αυτά. Πρόκειται όμως για τα μεγάλα γεφύρια των Σ.Ε.Κ. το λιμάνι του Πειραιά κλπ. Ας εξετάσουμε τα μεγάλα τεχνικά έργα των Σ.Ε.Κ. τη γέφυρα της Παπαδιάς, τη γέφυρα του Αξίου, το Γοργοποτάμιο, τη σήραγγα του Μπράλου κλπ. Όταν όμως σκεφθεί κανείς ότι, τα έργα αυτά έγιναν ακριβώς τα ίδια προ 50 ή 40 έτών και ότι επί 40 χρόνια παρακολουθούσαμε τη συντήρησή τους και κάναμε την εκμετάλλευσή τους, πώς μπορεί

σ ή μ ε ρ α—που μεσολάβησε τόσο διάστημα και προόδεψε τόσο η Τεχνική—να είναι για μας άδύνατη ή κατασκευή τους; Φυσικά δεν μπορεί να έχουν ούτε και έχουν κανένα κατασκευαστικό μυστικό. Βέβαια είναι έργα μεγάλα, που θα μας δυσκολέψουν, όχι όμως και εξαιρετικά. Εάν μερικήσουμε το ζήτημα για τα δυσκολότερα έργα, τις γέφυρες λ.χ. της Παπαδιάς και του Ασωπού, παρατηρούμε ότι σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να μας δυσκολέψει η θεμελίωσή τους ούτε και η άνωδομή τους. Χρειάζονται ορισμένα μηχανήματα, ξυλεία Ικριωμάτων και υλικά. Τα μηχανήματα μπορούμε και σήμερα ακόμα να τα βρούμε στον Τόπο μας—υπάρχουν σε χέρια ιδιωτών—ακόμα μπορούμε και πρέπει να τα παραγγείλουμε και να φροντίσουμε να έρθουν το συντομότερο· ξυλεία Ικριωμάτων υπάρχει. Ωστε εύθως άμεσως μπορούμε να άρχίσουμε την κατασκευή όλων των μεγάλων τεχνικών έργων των Σ.Ε.Κ. Όσον αφορά για τα μεταλλικά ζευγμάτα, το σίδερο έτσι η άλλοιώς και το πάρουμε από το Έξωτερικό. Μένει η κατασκευή τους. Αλλά οι ΣΕΚ διαθέτουν ένα άριστο έργοστάσιο μεταλλικών γεφυρών με ειδικευμένο προσωπικό. Η πείρα της κατασκευής της γεφύρας του 36 χιλιομέτρου ανοίγμ. 4x21 μ. και ύψους βάθρων άνω των 13 μ. καθώς και των γεφυρών της Λιβαδειάς κλπ.—όπου τα συνεργεία των ΣΕΚ έργασθηκαν μέρα νύχτα το Δεκέμβριο και Ιανουάριο μήνα, κάτω από αντίθετες καιρικές συνθήκες—πείθει τον καθένα ότι είναι σε θέση το έργοστάσιο των μεταλλικών γεφυρών των Σ.Ε.Κ να φτιάξει τα μεταλλικά ζευγμάτα. Εκτός όμως από αυτό, υπάρχουν και αρκετά μηχανουργικά έργοστάσια στη χώρα μας που είναι σε θέση να κάνουν σοβαρές μεταλλικές κατασκευές και έχουν κάνει τέτοιες στο παρελθόν. Όσον αφορά για το κόστος των μεταλλικών γεφυρών έχουμε να αναφέρουμε ότι προπολεμικά, για την ενίσχυση των γεφυρών του Λαρισάικου, γερμανικές εταιρείες είχαν δώσει προσφορά φατούρας 11.000 δραχμές τον τόνο. Η ελληνική εταιρεία Γ.Ε.Κ. έδωσε 5.500 δραχμές τον τόνο και με το έργοστάσιο των ΣΕΚ κόστισαν 2.300 δραχμές τον τόνο. Ωστε άναμφισβήτητα το κόστος των μεταλλικών ζευγμάτων θα είναι μικρότερο με τη χρησιμοποίηση των ντόπιων, παρά των ξένων κατασκευαστών.

Αλλά και γενικά από μια άπλη σύγκριση του κόστους των έργων, βγαίνει το συμπέρασμα ότι το κόστος ήταν μικρότερο από την κατασκευή τους με ντόπιους εκτελεστές, κατά ποσοστό που πολλές φορές ξεπερνούσε το 50%. Όσον αφορά για την ικανότητα των Έλλήνων κατασκευαστών, παρ' όλο που στο παρελθόν δεν τους δόθηκε η δυνατότητα να κάνουν πολύ σοβαρά έργα, γιατί τα έκαναν οι ξένοι, εν τούτοις αν λάβουμε υπόψη τις δύσκολες συνθήκες που εκτελέστηκαν, την έλλειψη τεχνικού εξοπλισμού, τη δυσμενή νομοθεσία των Δημοσίων Έργων (νόμος 5367 κλπ.) που ήταν σε βάρος των κατασκευαστών, και των έργων, τη διαρκή σχεδόν αντιδικία και όχι τη συνεργασία μεταξύ των κατασκευαστών και έπιβλεπόντων, το γραφειοκρατικό υδροκεφαλισμό των δημοσίων υπηρεσιών—πράγματα που δεν ίσχυαν για τις ξένες εταιρείες, οι οποίες έκαναν δ.τι ήθελαν—θα πρέπει να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι οι Έλληνες κατασκευαστές καθόλου δεν υστέρησαν από τους ξένους και μάλιστα αν τους διεισθύνον τα μέσα και έλειπαν τα έλαττώματα που αναφέραμε παραπάνω, τα περισσότερα έργα που έχουν γίνει από ξένους, θα μπορούσαν να έχουν γίνει πολύ καλύτερα και φθηνότερα από Έλληνες κατασκευαστές, χωρίς να έχουμε τα τόσο δυσμενή έπακόλουθα από την έπιδρομή του ξένου κεφαλαίου που αναφέραμε.

Για τα μεγάλα ειδικά έργα σε πολλές περιπτώσεις θα χρειασθεί να καταφύγουμε στα φώτα των ξένων τεχνικών, τόσο για τη μελέτη τους όσο και για την κατασκευή τους. Τότε όμως θα χρειασθεί, τους ξένους ειδικούς, να τους καλέσουμε στον Τόπο μας, να τους πληρώσουμε άδρότατα και απαραίτητα να δουλέψουν όπωσδήποτε κοντά τους Έλληνες τεχνικοί για να άποχτήσουν την πείρα για τη μελέτη και κατασκευή των μεγάλων ειδικών έργων. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να γίνουν συμβάσεις με ξένους ειδικούς άνογνωρισμένης πείρας και έπιστημονικής ικανότητας που πιστοποιείται άρμοδίως.

Η εκτέλεση των έργων πρέπει να βασισθεί σε δυο βα-

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5. Το Κεφάλαιο Μηχανών και Έργαλειών

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

1. Η παραγωγική και κοινωνική σημασία του.

Η εισοδος της μηχανής στη γεωργία, που άρχισε σαν συνέπεια του έκκεφαλαιοκρατισμού της γεωργικής οικονομίας, έφερε μια άλληθινή επανάσταση στις μέθοδες και τα αποτελέσματα της γεωργικής παραγωγής. Κι αν παρουσιάζεται ένας βραδύτερος ρυθμός στον εκμηχανισμό της από τη βιομηχανία, αυτό οφείλεται όχι τόσο στις φυσικές συνθήκες της παραγωγής στην ύπαιθρο, αλλά στην περιορισμένη ικανότητα του κεφαλαιοκρατικού οικονομικού συστήματος να παρακολουθήσει τις φυσικές απαιτήσεις της γεωργικής παραγωγής. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να παρακολουθήσει τις φυσικές απαιτήσεις της γεωργικής παραγωγής. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να παρακολουθήσει τις φυσικές απαιτήσεις της γεωργικής παραγωγής. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να παρακολουθήσει τις φυσικές απαιτήσεις της γεωργικής παραγωγής.

Το βασικότερο οικονομικό αποτέλεσμα της εισόδου της μηχανής στη γεωργία, είναι η αύξηση της παραγωγικότητας της δουλειάς, με φανερές τις συνέπειες στην αύξηση του ποσοστού του μέσου κέρδους, στην ελάττωση της τιμής των γεωργικών προϊόντων και στην έντατικοποίηση της γεωργίας, με την προσέλευση μεγαλύτερου όγκου κεφαλαίων σ' αυτή. Αλλά και με έμμεσο τρόπο η μηχανή επιφέρει την άνοδο της παραγωγικής στάθμης. Εκτοπίζοντας τα καθυστερημένα παραγωγικά μέσα, βελτιώνει τη σύνθεση των γεωργικών κεφαλαίων και αυξάνει την αποδοτικότητά τους, κάνοντας ευκολότερη την ορθολογική οργάνωση της παραγωγής.

Αλλά και οι κοινωνικές συνέπειες του εκμηχανισμού της γεωργίας είναι τεράστιες. Βοηθάει αποτελεσματικά στην εξάλειψη των αντιθέσεων μεταξύ πόλης και χωριού, με τη δημιουργία τεχνικού πολιτισμού στο χωριό, ώριμάζει τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία ανώτερης πνευματικής στάθμης, αφού απαιτεί άνεβασμα του μορφωτικού επιπέδου του εργαζόμενου γεωργικού πληθυσμού. Και το σημαντικότερο, αλαφραίνει βαρύτατους δρους της ανθρώπινης δουλειάς, εκτοπίζοντας τη χειρωνακτική εργασία και δημιουργεί ανθρωπινότερες συνθήκες διαβίωσης του γεωργού.

Ο εκμηχανισμός της γεωργίας δημιουργεί ακόμα, μια σοβαρότατη προϋπόθεση για την ορθολογικότερη οργάνωση της όλης εθνικής οικονομίας, αφού με το να

οικούς παράγοντες: α) Στην οργανωμένη εργατική τάξη της Χώρας μας και το Λαό μας γενικά, ο οποίος ολόψυχα πρέπει με κάθε τρόπο να συμβάλει στην εκτέλεση τους και β) στους τεχνικούς των δημοσίων υπηρεσιών και τους ελεύθερους επαγγελματίες κατασκευαστές των έργων—στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνουμε όλους όσους ασχολούνται με την κατασκευή των έργων, από τους παραγωγούς των δομικών υλικών έως τους εργολάβους. Ο τρόπος της εκτέλεσης των έργων και το πρόβλημα της παραγωγής των δομικών υλικών έχει μελετηθεί από αρκετούς τεχνικούς μας και θα μελετηθεί, από τον ειδικό κύκλο της ΕΠ-ΑΝ για την εκτέλεση των έργων.

εκτοπίζει φυσικά εμπόδια, με το να δίνει τη δυνατότητα επιτάχυνσης του ρυθμού της παραγωγής και με το να βελτιώνει της πιθανότητες μιας καλής παραγωγής, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη σχεδιοποίηση της γεωργικής οικονομίας.

2. Ο όγκος και η σύνθεση του Κεφαλαίου Μηχανών και Έργαλειών.

Ο προσδιορισμός και η μελέτη του κεφαλαίου μηχανών και εργαλείων ή του άψυχου υποστατικού, όπως μερικοί το τιτλοφορούν, έχει ξεχωριστή σημασία, γιατί μας δείχνει με τον πιο σαφή τρόπο, το βαθμό της πα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
που δείχνει το συνολικό όγκο του κεφαλαίου
μηχανών και εργαλείων στα 1939

Είδος μηχανών και εργαλείων	Αριθμός	Μέση τιμή	Αξία σε εκατομ.
1. Αλέτρια ξύλινα	279.660	200	56
» σιδερένια	334.181	500	167
	613.841		
2. Μηχανόροτρα	1.569	300.000	471
3. Σβάρνες ξύλινες	150.000	200	30
» σιδερένιες	42.529	500	21
	192.529		
4. Σπартικές μηχανές	7.407	8.000	59
5. Χορτοκοπτικές	645	10.000	7
6. Χορτοδετικές	2.045	7.000	14,5
7. Χορτοπιεστικές	835	4.000	3,5
8. Θεριστικές	3.859	30.000	116
9. Άλωνιστικές	955	350.000	334
10. Βωλοκόποι	3.864	2.000	3
11. Σιτοκαθαριστήρια	4.800	10.000	48
12. Ψεκαστήρες	145.000	700	101,5
13. Λιχνιστικές	5.810	3.000	17,5
14. Έκκοκ. άραβοσίτου	3.109	1.000	3
15. Θεριζαλωνιστικές	74	1.300.000	100
			1.557,0

Με υπολογισμό:

1. Κάρα και άμεία	350.000	4.000	1.400
2. Έργαλεία (τσάπες, άξίνες κλπ.)	2.500.000	100	250
3. Μαγγάνια, ποτιστικά συγκροτήματα	40.000	10.000	400
4. Κινητήρες	10.000	10.000	100
5. Σταφιδόπανα, τζιβιέρες			50
6. Καπνόπανα, στεγνώτήρια			30
7. Κρεβατές (σηροτροφίας κλπ.)			10
8. Βαρέλια, κάδοι			250
9. Σύνεργα οίνοποιίας			120
10. » γαλακτοκομίας			100
11. Χάμους, ζυγοί κλπ.			400
12. Κυψέλες (εύρωπαικές)			20
			4.687,0

ραγωγικής ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας, καθώς και το δρόμο που ακολουθεί. Δεν θα μπορούσε

1. Βλ. και Χ. Εδελπίδη «Θεωρία και Πράξεις Αγροτικής Πολιτικής και Οικονομίας».

να βρεί ο έρευνητής καλύτερους δείχτες για την παραγωγική ανάπτυξη της γεωργίας ενός τόπου, από το συνολικό όγκο που παρουσιάζει το κεφάλαιο αυτό, καθώς και από τους αριθμούς που μας δίνει η ανατομία του συνολικού αυτού όγκου, με τον ξεχωρισμό των διαφόρων μορφών του κεφαλαίου.

Η έλλειψη καλά οργανωμένης Στατιστικής στην οικονομία μας, δυσκολεύει εξαιρετικά τον έρευνητή. Γιατί και οι υπάρχουσες απογραφές, που ως τα τώρα έχουν γίνει στον τόπο μας, είναι ακριβώς στο σημείο αυτό, πιο φτωχές από κάθε άλλη πλευρά τους. Μια βασική αιτία της στατιστικής μας ατέλειας, είναι η άγνοια από τους οργανωτές της και των πιο στοιχειωδών γνώσεων της παραγωγικής λειτουργίας στην γεωργική οικονομία. Για το λόγο αυτό, τα στοιχεία που θα παραθέσουμε, πρέπει να κριθούν με επιείκεια αλλά και επιφύλαξη. Πάντως όμως, τα νομίζουμε αρκετά για να καθοδηγήσουν τις σκέψεις μας.

Προσπαθώντας να προσδιορίσουμε τον όγκο του κεφαλαίου μηχανών και εργαλείων, καταλήξαμε στη σύνταξη του πίνακα 7 (1) που μας δείχνει ότι, ο συνολικός του όγκος ανεβαίνει στα 4,5 δισεκ. δραχ., δηλ. στα 1,6% του συνολικού όγκου των γεωργικών κεφαλαίων. Από τη μελέτη του φαίνεται καθαρά η καθυστέρηση του τεχνικού εξοπλισμού της γεωργίας μας και φανερώνεται ο χειρωνακτικός χαρακτήρας της γεωργικής παραγωγικής μας προσπάθειας.

Αναλύοντας τους αριθμούς που αναφέρονται στον πίνακα αυτό και συνθέτοντάς τους έτσι που να δείχνουν τη σύνθεση του κεφαλαίου, ανάλογα με τον προορισμό του στην παραγωγή, φτάνουμε στον πίνακα 8, που τονίζει ακόμα πιο καθαρά, πως ο πραγματικός έφοδιασμός της γεωργίας μας σε μηχανικά μέσα είναι ακόμα στα σπάργανα, αφού μονάχα 1,176 εκατομ. δραχ. έχουν διατεθεί για τον εκμηχανισμό της, δηλ. τα 0,4% του συνόλου των γεωργικών κεφαλαίων αλλά και τα 26% μονάχα του κεφαλαίου μηχανών και εργαλείων, που τόσο μηδαμινό είναι μπροστά στις ανάγκες της γεωργίας μας.

Κι αν παραβάλουμε το κεφάλαιο μηχανικής καλλιέργειας, που αντιπροσωπεύει 7.902,5 εκατομ. δραχ. θα νιώσουμε άμέσως πόσο καθυστερημένη είναι η γεωργική μας οικονομία και πόσο αντιοικονομική είναι η σύνθεση των κεφαλαίων της.

Ακόμα και για τις πιο στοιχειώδεις ανάγκες της γεωργίας μας, καταδειχνεται ανεπαρκέστατο το σημαντικό κεφάλαιο μηχανών και εργαλείων, που απασχολείται στην γεωργική μας παραγωγή. Ο πίνακας 8 δια-

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

με την κατανομή των μορφών του Κεφαλαίου
Μηχανών και Έργαλειών στα 1939

Προορισμός	συνολική αξία	αναλογία %
1. Καλλιέργεια	812	17,3
2. Συγκομιδή	643,5	13,7
3. Προφύλαξη	101,5	2,1
4. Μεταφορά	1.800	38,4
5. Άρδεύσεις	500	10,7
6. Επεξεργασία και συντήρηση	550	11,7
7. Έκτροφη	30	0,7
8. Μικρά εργαλεία	250	5,4
	4.687	100,0

πιστώνει αναντίρρητα την ορθότητα της παρατήρησης, αλλά και την τραγικότητα της κατάστασης.

3. Ο εκμηχανισμός της γεωργ. παραγωγής στην Ελλάδα.

Τη μετάβαση από το φεουδαρχικό σύστημα γεωργικής παραγωγής στην κεφαλαιοκρατική γεωργία συνοδεύει, χαρακτηρίζει και επιταχύνει, η ανάπτυξη του εκμηχανισμού της. Ιδιαίτερα στις χώρες που αντιμε-

τώπισαν έλλειψη γεωργικών χεριών, ή ταχύτητα του εκμηχανισμού ήταν σχετικά μεγάλη. Ο πίνακας 9 μας δίνει ένα παράδειγμα για τον εκμηχανισμό της γεωργίας στις Ένωμένες Πολιτείες (1).

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Χρονία	σύνολο σε έκ. Δολ.	σε κάθε αγρό- κτημα Δολ.	κατά acre Δολ.
1850	151	105	0,52
1880	406	101	0,76
1900	749	131	0,89
1910	1.265	149	1,44
1920	3.594	557	3,76

Για την ολοκληρωμένη μηχανοποίηση της δουλειάς στη σιτηροκαλλιέργεια σε μεγάλες επιχειρήσεις χρειαζόντουσαν

10.50

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία πως στο διάστημα του μεσοπολέμου η ανάπτυξη του εκμηχανισμού της γεωργίας, σ' όλες τις χώρες, ήταν ακόμα μεγαλύτερη.

Στην Ελλάδα ο εκμηχανισμός της γεωργίας έκανε βέβαια τα πρώτα του βήματα, αλλά βρίσκεται ακόμα μακριά από μια στάθμη εκμηχανισμού κάπως υπολογίσιμη. Ο εκμηχανισμός όμως της γεωργίας είναι σημαντικότατος παράγοντας για την παραγωγική ανάπτυξη κάθε Χώρας, γι' αυτό κάθε εμπόδιο στην ανάπτυξη του, κοινωνικό όσο και στενότερα οικονομικό, σημαίνει σταμάτημα της οικονομικής εξέλιξης, άδυναμία συναγωνισμού στην αγορά, πτώση της αποδοτικότητας των γεωργικών κεφαλαίων, φτώχεια της εθνικής οικονομίας και άνακοπή του εκπολιτισμού της Χώρας.

Τα περιθώρια εκμηχανισμού της γεωργίας μας είναι τεράστια. Και μόνο αν λογαριάσει κανείς πως 25 εκ. στρέμματα ελληνικής γης όριζόντιας, είναι δυνατό να καλλιεργηθούν με μηχανικά μέσα και πως θα χρειασθούν τουλάχιστο 16.000 μηχανόροτρα ή 500—75.000 HP γι' αυτήν την καλλιέργεια, τότε θα νιώσει πόσο μακριά είμαστε από τον τεχνικό συγχρονισμό της γεωργίας μας, που μονάχα κοινωνικοί παράγοντες εμποδίζουν, κατά κύριο λόγο. Πως είναι δυνατόν όμως

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Χρονιά	Άγρια σελίνα το καντάρι	Δανά Κορώνες το τόν	Ε. Π. Ζένες το μπουέλ	Γαλλία φράγκα το 100λίτρο	Ολλανδία φράγκα το 100λίτρο	Πρώτα σελίνα Scheffel
1801—10	83	—	—	19	11	—
1811—21	87	—	—	24	12	20
1822—30	59	8	—	22	5	12
1831—40	56	10	156	19	7	13
1841—50	53	12	111	19	8	16
1851—60	54	17	152	22	11	21
1861—70	51	17	125	21	11	20
1871—80	51	18	100	23	11	22
1881—90	38	13	87	18	8	18
1891—1900	28	11	73	14	6	16

να μιλάμε για ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας, όταν επιβαρύνουμε την γεωργική μας οικονομία με τα τεράστια έξοδα για τη συντήρηση ενός ζωϊκού κεφαλαίου για την καλλιέργεια, οικονομικά παθητικού, αντί-

1) Βλ. G. S. Gordejew «Ο νόμος της ελαττούμενης έδαφικής προσόδου» μελέτη δημοσιευμένη στο «Agricultural problems» έκδοση του «Αγρονομικού Ινστιτούτου της Μόσχας 1929 ή «Agricultural Engineering» Washington October 1925 p. 265.

1) Βλ. και Χρ. Εδελπίδη «Η θεωρία και Πράξεις κλπ.».

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΙΓΝΙΤΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο και τέλος)

Κόστος κατά τόνο εξευγενισμού και πλινθοποίησης του λιγνίτη.

Είναι ευνόητο ότι το κόστος του εξευγενισμού και πλινθοποίησης του λιγνίτη κυμαίνεται ανάλογα με το κόστος της εξόρυξης του λιγνίτη, που είναι διάφορο σε κάθε λιγνιτωρυχείο. Ένω π. χ. στο λιγνιτωρυχείο της Βεύης (Φλωρίνης) το στρώμα του λιγνίτη έχει ύψος 7—10 μέτρων και η εξόρυξη γίνεται με στοές, γιατί το κοίτασμα βρίσκεται σε βάθος μεγαλύτερο των 40 μέτρων, στο λιγνιτωρυχείο Πτολεμαίδας η εξόρυξη μπορεί να γίνει και με εκσκαφείς, γιατί τα στρώματα του λιγνίτη είναι επιφανειακά κατά το πλείστον. Ωστόσο, από την μελέτη της εκμετάλλευσης 5—6 μεγάλων λιγνιτωρυχείων, καταλήξαμε στο συμπέρασμα πως η παραπάνω διαφορά κόστους δεν είναι σημαντική. Πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι οι παρακάτω λογαριασμοί γίνονται σε λίρες Άγγλιας με τιμή λίρας 550 δρχ. της προπολεμικής σταθεροποίησης. Το κόστος του εξευγενισμού και πλινθοποιήσιμου λιγνίτη, συμπεριλαμβανομένων όλων των δαπανών, εξόρυξης, απόσβεσης εγκαταστάσεων, προσωπικού κτλ. ανέρχεται σε σελ. 12 τόν τόνο κατά την παρακάτω ανάλυση:

Δαπάνες παραγωγής 240 τόννων πλίνθων κατά 24ωρο
Εργατικά εργοστασίου ανά 24ωρο σελ. 271,20
Άξια αυτούσιου λιγνίτη (480τ×3σελ.) > 1.440.—
Καύσιμη ύλη (ζίνηση ξηραντηρίου) > 240.—
Συγκολλητικά και διάφορα υλικά > 345,60

κανού να ικανοποιήσει τις φυσικές απαιτήσεις της γεωργικής παραγωγής στη χώρα μας;

Ο εκμηχανισμός της γεωργίας, και μέσα στα πλαίσια του κεφαλαιοκρατικού οικονομικού συστήματος, αποτελεί πρόοδο στην οικονομική εκμετάλλευση της γης, γιατί αυξάνει την παραγωγικότητα της δουλειάς, που σημαίνει αύξηση και των αποδόσεων, κατεβάζει το κόστος των γεωργικών προϊόντων, ανεβάζοντας και τη διαφορική πρόσοδο του εδάφους. Αν πάρουμε για παράδειγμα τη σιτηροκαλλιέργεια σε διάφορες χώρες, θα δούμε πως η τιμή των σιτηρών στην αγορά, παρά την τεράστια αύξηση της ζήτησής τους, διαρκώς κατεβαίνει ακολουθώντας την αύξηση του εκμηχανισμού της καλλιέργειας και της μεταφοράς (!).

Εκτός από την αύξηση των αποδόσεων, ο εκμηχανισμός βελτιώνει και την ποιότητα των προϊόντων γιατί κάνει δυνατή την έγκαιρη και κανονική συγκομιδή, μεταφορά και επεξεργασία.

Η έναρξη όμως του εκμηχανισμού της γεωργίας μας, πρέπει ν' αρχίσει όσο το δυνατόν γρηγορότερα, για να μπορεί η χώρα να μπει στο δρόμο και της βιομηχανικής της ανάπτυξης. Γιατί μόλις αρχίσει μια κάπως υπολογισμένη ένταση της γεωργίας μας και στροφή της προς την σωστή παραγωγική κατεύθυνση, που δεν είναι άλλη από την καλλιέργεια των πολύτιμων έθνικων μας προϊόντων, η χώρα μας θ' αντιμετωπίσει μια οξυτάτη έλλειψη εργατικών χεριών, αφού είναι μια από τις πιο άραϊα κατοικημένες χώρες της Ευρώπης (!).

Ισχυρίζονται πως ο εκμηχανισμός της χώρας μας δεν μπορεί να πάρει σοβαρή ανάπτυξη εξαιτίας του όρεινου χαρακτήρα μας. Ο Ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να σταθεί, γιατί ήδη πια η πρόοδος της γεωργικής μηχανολογίας είναι τέτοια, που να μπορεί να εξουδετερώσει κάθε εδαφική εναντιότητα, όταν μάλιστα η παραγωγική της κατεύθυνση πάρει το σωστό της δρόμο. Κι έτσι τα μόνα εμπόδια που σήμερα έχει ν' αντιμετωπίσει ο εκμηχανισμός της γεωργικής μας παραγωγής, που τώρα βρίσκεται στα πρώτα του βήματα, είναι

Συντήρηση εργοστασίου	σελ.	72,80
Απόσβεση μηχανημάτων εργοστασίου	>	278,50
Τόκο χρεωλυσίου προς 5% για 30 έτη	>	172,80
Απόσβεση μηχανημάτων εξόρυξης	>	7,20
Απόσβεση οικημάτων εργατών σε 40 χρόνια	>	14,40
Σύνολο	σελ.	2.842,50

Σχετικά με τα κονδύλια του κόστους εξόρυξης έχουμε να παρατηρήσουμε ότι τα καταστρώσαμε οδηγούμενοι από την πείρα των ετών 1928, 1929 και 1930 με προβλεπόμενη διοργάνωση και τελειοποιημένα μέσα εκμετάλλευσης, για την εξόρυξη 540 τόνων κατά 24ωρο, εκ των οποίων οι 480 τόνοι να αποδώσουν 240 τόνους πλίνθους και οι 60 τόνοι να χρησιμοποιηθούν στους λέβητες και τα ξηραντήρια.

Η προβλεπόμενη οργάνωση θα είναι η εξής:

A) 42 συνεργεία υπογείων εργασιών έναλασσόμενα κατά 8ωρο.

B) 21 συνεργεία για υποστήριξη και τακτοποίηση στοών, έναλασσόμενα κατά 8ωρο.

Γ) 3 συνεργεία γραμμών υπογείων στοών.

Δ) 3 » επιφανειακών έρευνητικών εργασιών.

E) 1 » τακτοποίησης και συντήρησης εξωτερικών γραμμών.

ΣΤ) 3 » υπαιθρίων μεταφορών με γραμ. ντεκοβίλ. Το καθένα απ' αυτά τα συνεργεία συγκροτείται ως εξής:

εμπόδια κοινωνικής μορφής, με κύριο χαρακτηριστικό τη διατήρηση της μικρής εκμετάλλευσης. Το εμπόδιο όμως αυτό δεν είναι άξεπραστο ούτε και στα πλαίσια του σημερινού κοινωνικού συστήματος, αν το κράτος πάρει λαϊκότερη μορφή, δηλ. αν ενδιαφερθεί για την ανάπτυξη της λαϊκής οικονομίας. Γιατί και μόνο η συνεταιριστική καλλιέργεια του εδάφους, που είναι η πρώτη βαθμίδα της συνεταιριστικής παραγωγής, θα το εξουδετερώσει. Και κάθε πάρα πέρα πρόδος στη συνεταιριστική εκμετάλλευση του εδάφους, θα αυξάνει τις ικανότητες του εκμηχανισμού της γεωργικής παραγωγής, με όλα του τα οικονομικά πλεονεκτήματα. Το παράδειγμα των σοβιετικών κολχόζ έχει πιά ξεκαθαρίσει το ζήτημα, γιατί εκεί ο μηχανικός εξοπλισμός της παραγωγής έχει φθάσει στο επίπεδο μιας μέσης βιομηχανικής επιχείρησης (!).

Είναι σωστό βέβαια πως ο εκμηχανισμός της γεωργικής παραγωγής θα πρέπει να γίνει πάνω σε οικονομικές βάσεις, στηριγμένες στις ίδιες βιομηχανικές δυνατότητες της χώρας.

Θα 'ταν όμως στενόκαρδη αν όχι και στενοκέφαλη η αντίληψη, πως πρέπει να προηγηθεί πρώτα η βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας, για να προχωρήσουμε στον εκμηχανισμό της γεωργίας μας. Γιατί η βιομηχανική ανάπτυξη, όταν συσχετίζεται με τη γεωργική ανάπτυξη, γίνεται ταυτόχρονα αίτια και αποτέλεσμα ή μια της άλλης.

Δεν θα 'ταν σωστό να τελειώσουμε τις γενικές αυτές παρατηρήσεις πάνω στη σημασία του εκμηχανισμού για την όλη ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας, χωρίς να τονίσουμε την ανάγκη του και για έναν ακόμη σημαντικότατο λόγο. Τη θεμελίωση της δυνατότητας για άμυνα της χώρας, πρώτα πάνω στις δικές της δυνατότητες κι' έπειτα πάνω σ' ένα μηχανικό πολιτικό, που έγινε σήμερα απαραίτητος, για τη διατήρηση της ανεξαρτησίας της και της πραγματικής πολιτικής της ελευθερίας.

1) Βλ. Α. Ουράλσκι «Η εξέλιξη των αντιθέσεων ανάμεσα στην πόλη και στο χωριό». Περιοδικό «Σχεδιασμένη Οικονομία» αριθ. 2—1939, Μόσχα.

A) 42 συνεργεία υπογείων εργασιών

6 μυναδόροι προς δρχ. 90=540
2 μπαζαδόροι > > 70=140

680

Τα 42 συνεργεία έχουν ήμερησ. δαπάνη 680×42=28.560.

B) 21 συνεργεία υποστήριξης και τακτοποίησης στοών

Το καθένα αποτελείται από:

1 μπαζαδόρο προς δρχ. 90= 90
1 βοηθό μπαζαδόρου > > 60= 60

150

Τα 21 συνεργεία έχουν ήμερ. δαπάνη 150×21=3.150

Γ) 3 συνεργεία γραμμών υπογείων στοών

Το καθένα συνεργείο αποτελείται από:

1 αρχιεργάτη προς δρχ. 100=100
4 εργάτες προς > > 70=280

380

Τα 3 συνεργεία έχουν ήμερήσια δαπάνη 380×3=1.140
32.850

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

A) 3 συνεργεία έρευνητικών έργων

Το κάθε συνεργείο αποτελείται από:

3 εργάτες προς δρχ. 70 = 210
Τα 3 συνεργεία θα έχουν ήμερ. δαπάνη 210×3 = 630

E) συνεργείο επιφανειακών γραμμών

Κάθε συνεργείο αποτελείται από:

1 αρχιεργάτη προς δρχ. 100 = 100
4 εργάτες > > 70 = 280

Ημερήσια δαπάνη 380 380

ΣΤ) 3 συνεργεία μεταφορής με ντεκοβίλ

Το κάθε συνεργείο αποτελείται από:

1 αρχιεργάτη προς δρχ. 100 = 100
4 εργάτες > > 70 = 280

Τα 3 συνεργεία θα έχουν ήμερ. δαπάνη 380×3 = 1.140
2.150

ΜΙΣΘΩΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1 μηχανικός μεταλλειολόγος τὸ μῆνα	δρχ.	12.000
1 τοπογράφος >	>	5.000
1 βοηθός τοπογράφου >	>	2.500
4 εργοδηγοί >	>	14.000
15 επιστάτες >	>	45.000
3 μηχανουργοί >	>	12.000
3 βοηθοί μηχανουργοί >	>	9.000
3 μηχανοδηγοί ντεκοβίλ >	>	10.500
3 θερμαστές >	>	9.000
1 επιστάτης έρευνητικών έργων >	>	3.000
2 χτίστες >	>	6.000
2 βοηθοί χτίστη >	>	5.000
1 ξυλουργός >	>	3.000
1 βοηθός ξυλουργού >	>	2.000
Δρχ.	138.000	

Ημερήσια επιβάρυνση από μισθωτούς 138.000 : 30 δρχ. 4.600

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Υπόγειες Έργασίες	Δρχ.	32.850
Επιφανειακές >	>	2.150
μισθωτό προσωπικό >	>	4.600
Ευλεία 10% στα παραπάνω κονδύλια	>	3.940
Εκκεντρική ύλη δρχ. 2 τόν τόνο επί τόνων 540	>	1.080
Σύνολο ήμερήσιας δαπάνης		44.620

Κόστος κατά τόνο δρχ. 44.620 : 540 δρχ. 82,63 ήτοι σελλίνια 3.

Πέρα απ' αυτούς τους λογαριασμούς για την εξακρίβωση του κόστους εξόρυξης των υπογείων συνεργείων θα έχουμε σε έφεδρεία τέτοια συνεργεία, που δεν θα εργάζονται συνεχώς αλλά εναλλάξ, ούτως ώστε ο μέσος όρος εργασίας κάθε συνεργείου να ανέρχεται σε 250 ημέρες ετησίως. Το ίδιο θα γίνεται και για τα συνεργεία των επιφανειακών εργασιών.

Το παραπάνω σύστημα εργασίας με συχνά διαλείμματα, έχει σκοπό απ' ενός μὲν την ασφάλεια της κανονικής και συνεχούς εργασίας (έναντιον ασθενειών κτλ.), απ' άλλου την επίτευξη ικανοποιητικής απόδοσης του εργατή, όπως και απασχόληση όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού εργατών.

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΝΑ 24ΩΡΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

1) Εκφόρτωση κατά 8ωρο εργάτες	4 × 3 = 12
2) Αποχωρισμός τέφρας >	> 3 × 3 = 9
3) Πλινθοποίηση >	> 4 × 3 = 12
4) Λεβητοστάσιο >	> 3 × 3 = 9
5) Ξηραντήριο >	> 2 × 3 = 6
6) Παραλαβή και φόρτωση >	> 4 × 3 = 12
	60

Ητοι ώρες εργασίας 60 × 8 = 480, προς 12 δρχ. την ώρα δρχ. . . . 5.760

ΜΙΣΘΩΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1 μηχανικός	προς δρχ.	12.000	12.000
3 μηχανοδηγοί >	>	4.500	13.500
2 χημικοί >	>	7.000	14.000
3 αρχιεργάτες >	>	3.500	10.500
			50.000

Ητοι ήμερήσια δαπάνη μισθωτού προσωπικού δρχ. 50.000 : 30 = 1.667

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Ημερήσια δαπάνη εργατικών εργοστασίου δρχ. 5.760
» μισθωτού προσωπικού > 1.667

Σύνολον δρχ. 7.427

Επιβάρυνση κατά τόνο 7.427 : 240 δρχ. 30,95 Σελ. 1,12

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΝΔΥΛΙΟΥ ΚΑΥΣΙΜΗΣ ΥΛΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΞΗΡΑΝΤΗΡΙΟΥ

Λιγνίτης ξήρανσης τόνοι 12 προς δρχ. 83 = 996
κατά τὸν ἀκόλουθο τύπο:

$$\frac{700 \times 3.000 \times 24}{3.400}$$

Λιγνίτης άτμοπαραγωγής τόν. 2,5 προς δρχ. 83 = 208
κατά τὸν ἀκόλουθο τύπο:

$$\frac{14.400 \times 700}{4.500}$$

Ηλεκτρική δύναμη 22 K κατά τόνο 5.280
Σύνολο δρχ. 6.484

ή κατά τόνο πλινθ. λιγνίτη 6.484 : 240 = 27 ή σελ. 1,—
Συγκολλητικά και διάφορα υλικά

κατά τόνο 9.600 : 240 = 40 δρχ. 9.600 > 1,45

Συντήρηση εργοστασίου
κατά τόνο 2.000 : 240 = 8,35 > 2.000 > 0,30

Γενικά έξοδα

κατά τόνο 4.000 : 240 = 16,65 > 4.000 > 0,61

Απόσβεση μηχανημάτων εντός 10ετίας
κατά τόνο 7.638 : 240 = 31,85 > 7.638 > 1,16

Επίσης πήραμε υπόψη μας ότι η ετήσια εξόρυξη λιγνίτη από καθένα από τα καταλλήλότερα λιγνιτωρυχεία πρέπει να είναι 200.000 τόνοι, για εγκατάσταση παραγωγής 86.000 τόνων εξευγενισμένων πλίνθων, με πρόβλεψη διπλασιασμού ή τριπλασιασμού των παραπάνω ποσοτήτων.

Επίσης πήραμε βάση, την μέση απόδοση εργάτη σκαπάνε, που ανέρχεται σε 2,14 τόνους ανά 8ωρο, με συνδυασμό μηχανικής εξόρυξης. Στη Βουλγαρία (βλέπε σελίδα 16, πίνακα 22 επίσημης βουλγαρικής στατιστικής 1928) ή πραγματοποιηθείσα μέση απόδοση εργασίας σκαπάνε έφθασε σε 3,69 τόνους, ήτοι 42% περισσότερο. Επί συνό-

1) Βλ. G. S. Gordejew «Ο Νόμος της ελαττούμενης απόδοσης του εδάφους».
2) Βλ. Κ. Σακαντάνη «Τὸ πρόβλημα της παραγωγικής γης».

λου δὲ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ 460 ἀναλογοῦν τόνοι 1,18 ἡμερησίως σὲ κάθε ἐργάτη, ἐνῶ στὴ Βουλγαρία, κατὰ τὴν αὐτὴ στατιστικὴ, ἐφθάσε 1,73 τόνοι σὲ κάθε ἐργάτη, ἥτοι περισσότερο κατὰ 31 %.

Ὁ καθηγητὴς Kegel στὸ ὑπόμνημά του τοῦ Μάρτη 1938 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο μας τῶν Σιδηροδρόμων, ἐνισχύει τὴν παραπάνω ἀποψή μας, πιστεύοντας ὅτι τὸ κόστος τῆς σὲ μεγάλη κλίμακα ἐξόρυξης θὰ φθάσῃ σὲ 50 60 δραχ. — σελλίνια 1,80—2,20 τὸν τόνο στὰ ὄρυξεία Φλώρινας (Βεύης—Πτολεμαῖδος)—Τανάγρας ἐπὶ τῶν ὁποίων κυρίως ἐστῆρι-
ξαμε τὶς μελέτες μας.

Σχετικὰ μὲ τὰ κονδύλια ἀπόσβεσης μηχανημάτων καὶ οὐκισμάτων θὰ ἀσχοληθοῦμε ἐκτενέστερα παρακάτω.

Κόστος ἐγκαταστάσεων

Σύμφωνα μὲ προσφορὰς πού εἶχαμε κατὰ τὸ 1938 ἀπὸ διάφορα ἐργοστάσια τῆς Εὐρώπης καὶ σχετικὴ μελέτη τοῦ ζητήματος, τὸ κόστος τῶν ἐγκαταστάσεων γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς βιομηχανίας τοῦ ἐξευγενισμοῦ καὶ πλινθοποίησης, παραγωγῆς 240 τόνων τὴν ἡμέρα ἀνέρχεται σὲ Λ. Α. 712 000 κατὰ τὴν παρακάτω ἀνάλυση.

Εργοστάσιο ἐπεξεργασίας Λίρες Ἀγγλίας	50 000
Μηχανήματα ἐξόρυξης	1 270
Οὐκισμὰ προσωπικοῦ κλπ.	12 000
Κεφάλαια κίνησης	9 000
Σύνολο	72 270

Τὰ ἔξοδα αὐτὰ θὰ ἀπαιτηθοῦν περίπου σὲ ὁποιοδήποτε ἀπὸ τὰ κατάλληλα λιγνιτωρυχεῖα καὶ ἐὰν γίνῃ ἡ ἐγκατά-
σταση κατὰ τὴν ἀκόλουθη ἀνάλυση:

Ἐξοδα ἐγκατάστασης ἐργοστασίου ἐπεξεργασίας.

Ἐγκαταστάσεις ἀποχωρισμοῦ τέφρας	R.M.	27 000
» ξηραντηρίου	»	120 000
» πλινθοποίησης	»	150 000
» μεταφορῶν	»	50 000
» λεβητοστασίου	»	100 000
» ἠλεκτροπαραγωγῆς	»	30 000
» χαλυβδοκατασκευῶν	»	68 000
ἀνταλλακτικὰ	»	25 000
συσκευασία καὶ μεταφορὰ	»	25 000
Σύνολο	»	595 000

Ἡτοι R.M. 595 000 × Δρχ. 41	Δρχ.	24 395 000
Κτίριο ἐργοστασίου	»	1 800 000
Τοποθέτηση μηχανημάτων	»	1 300 000
Σύνολο	»	27 495 000

ἢ Λίρ. Ἀγγλ. 27 495 000 : 550 = 50 000.—

Κόστος μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ἐξόρυξης.

Τὸ ποσὸ τῶν 1270 Λ.Α. πού ἀναγράφονται στὸν παρα-
πάνω πίνακα ἀφορᾷ τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἐξόρυξή καὶ ἐκ-
μετάλλευση τοῦ λιγνιτωρυχείου Βεύης. Τὸ ἴδιο ποσὸ περι-
που θ' ἀπαιτηθεῖ καὶ γιὰ ἄλλα λιγνιτωρυχεῖα, πλὴν
τῆς Πτολεμαῖδας, στὸ ὁποῖο, γιὰ ἐπιφανειακὴ ἐξόρυξη,
θ' ἀπαιτηθοῦν μηχανήματα ἀξίας 8—10 χιλ. Διρ. Ἀγγλίας.
Ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν αὐξήση τοῦ κονδυλίου αὐτοῦ τὰ οἰκονο-
μικὰ συμπεράσματα δὲν μεταβάλλονται, γιατί μὲ ἐπιφα-
νειακὴ ἐκμετάλλευση ἡ ἐπὶ ἑλαττον διαφορὰ τοῦ κόστους
τῆς ἐξόρυξης θὰ ὑπερκαλύπτει τὸ χρεωλύσιο τῶν 8—10 χι-
λιάδων Διρῶν Ἀγγλίας.

Οἰκονομικὰ περιθώρια ἀσφάλειας.—Κόστος ἐπεξεργασίας.

1) Στους σχετικοὺς ὑπολογισμοὺς δὲν πήραμε ὑπόψη ὅτι
ἀπὸ 1,5 τόν. αὐτοῦσιου λιγνίτη Βεύης (Φλώρινας) παρά-
γουμε ἓνα τόνο ἐξευγενισμένο καὶ πλινθοποιημένο, ἀπο-
τέλεσμα πού ἀπέδωσαν τὰ ἐργαστηριακὰ καὶ βιομηχανικά
πειράματά μας, ἀλλὰ γιὰ μεγαλύτερη ἀσφάλεια πήραμε γιὰ
βάση ὑπολογισμοῦ ὅτι ἀπὸ δύο τόνους αὐτοῦσιου λιγνίτη
παραγόμεν ἓνα τόνο πλινθῶν καὶ τοῦτο γιατί εἶναι δυνα-
τὸ νὰ συναντήσουμε στρώματα λιγνίτη ποιοτικὰ κατώτερα
ἀπὸ τὰ μέχρι σήμερα γνωστὰ στρώματα. Πρέπει ἐδῶ νὰ ση-
μειώσουμε ὅτι, εἰδικὰ στὸ λιγνιτωρυχεῖο Πτολεμαῖδας, χρειά-
ζονται περίπου τρεῖς τόνοι αὐτοῦσιου λιγνίτη γιὰ νὰ πα-

ραχθεῖ ἓνας τόνος πλινθῶν. Τὸ γεγονός ὅμως αὐτὸ δὲν
μεταβάλλει οὐσιωδῶς τὶς οἰκονομικὲς προϋποθέσεις τῆς με-
λέτης μας, γιατί ἡ ἐπὶ ἑλαττον διαφορὰ τοῦ κόστους τῆς
ἐξόρυξης ὑπερκαλύπτει τὴ διαφορὰ τῆς ἀξίας τοῦ αὐτοῦσιου
λιγνίτη, ἐπειδὴ ἡ ἐξόρυξή εἶναι κατὰ πολὺ φτηνότερη ἀπὸ
τὴν ἐξόρυξή τοῦ λιγνίτη τῆς Βεύης καὶ μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ
μὲ ἐκσκαφεῖς.

2) Στὸ ἀναφερόμενο κόστος τῶν σελλινίων 14,68 προβλέ-
πεται ἀπόσβεση τῶν ἐγκαταστάσεων ἐντὸς 10ετίας, ἐνῶ κα-
νονικὰ πρέπει νὰ γίνῃ γιὰ τὰ μηχανήματα τὸ νωρίτε-
ρο ἐντὸς 15ετίας καὶ γιὰ τὰ κτίρια κλπ. ἐντὸς 40ετίας.

3) Στὶς βιομηχανίες πού λειτουργοῦν σήμερα στὴν Ἑλ-
λάδα πού καταναλίσκουν κοινιοποιημένο ἀνθρακὰ (ταίμεν-
τοποίηση, θερμικοὶ ἠλεκτροπαραγωγικοὶ σταθμοὶ κλπ.) ἡ
πού θὰ γίνον μελλοντικά, τὸ προϊόν τῆς παρούσης βιομη-
χανίας θὰ πούληθεῖ ἀπευθείας σὲ κοινιοποιημένη μορφή ἐ-
ξευγενισμένη, δηλ. χωρὶς δαπάνες πλινθοποίησης, πράγμα
πού ἀποτελεῖ σημαντικὴ οἰκονομικὴ ὠφέλεια τόσο γιὰ τὴ
βιομηχανία τοῦ λιγνίτη ὅσο καὶ γιὰ τὶς καταναλωτικὲς.

Β) Σύγκριση τιμῶν πούλησης ἀγγλικῶ γαιάνθρακα καὶ ἐξευ- γενισμένου καὶ πλινθοποιημένου ἐλληνικοῦ λιγνίτη.

Γενικὲς παρατηρήσεις

Ἐφ'ὅσον ἀπὸ τὴν παραπάνω ἐκτεθείσα χημικὴ καὶ θερ-
μικὴ σύσταση τοῦ προϊόντος τῆς παρούσης βιομηχανίας
προκύπτει ὅτι τοῦτο, ἀπὸ χημικῆς μὲν ἀποψῆς εἶναι ἀνώτε-
ρο τοῦ ἀγγλικῶ γαιάνθρακα, ἀπὸ δὲ θερμικῆς ἴσο πρὸς
αὐτό, ἔπεται ὅτι ἡ διαφορὰ τῆς πούλησης στὴν Ἑλλάδα τῶν
δύο αὐτῶν καυσίμων θὰ δώσει σαφὴ ἐκδόνα τῆς οἰκονομι-
κῆς εὐστάθειας τῆς παρούσης βιομηχανίας.

Ἡ σύγκριση αὐτῆ τῶν τιμῶν πούλησης πρέπει, ὅπως εἶναι
εὐνόητο, νὰ γίνῃ κάτω ἀπὸ ὁμαλὲς οἰκονομικὲς συνθῆκες
(σταθεροποιημένο ἐθνικὸ νόμισμα, προσαρμοσμένο τιμάρηθμο,
εἰρηνικὴ περίοδο κλπ.) καὶ ὅχι κάτω ἀπὸ ἀνώμαλες καὶ
παροδικὲς οἰκονομικὲς συνθῆκες (προπολεμικὴ ἡ μεταπολε-
μικὴ κρίση). Σὰν τέτοια περίοδο κατ'ἀλλήλη γιὰ τὴ σύγκρι-
ση τῶν τιμῶν νομίζουμε ὅτι πρέπει νὰ πάρουμε τὴν περίο-
δο 1923—1932.

Τιμὴ πούλησης τοῦ ἀγγλικῶ γαιάνθρακα.

Γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν τιμῶν πούλησης στὴν Ἑλλάδα
τοῦ ἀγγλικῶ γαιάνθρακα κατὰ τόνο cif σὲ λίρες ἀγγλι-
κῆς, ἐπῆραμε μέσον ὄρο μίᾱς δεκαετίας ἀπὸ τὸν παρακάτω
πίνακα τῶν ΣΕΚ.

1923 — 1924	σελ. λίρας	39 / 3 1/2
1924 — 1925		40 / 4
1925 — 1926		37 / 4
1927		32 / 9 1/2
1928		31 / 7 1/2
1929		33 / 11 1/2
1930		28 / 10
1932	10 / 7	25 / 1

Ἀπὸ τὸν παραπάνω πίνακα προκύπτει ὡς ἔγγιστα μέση
τιμὴ ἀγορᾶς γαιάνθρακα κατὰ τόνο cif 32 σελλίνια.
Ἐννοεῖται ὅτι ἡ τιμὴ αὐτὴ εἶναι τοῦ γαιάνθρακα σειρᾶς
καὶ ὅχι τοῦ πλινθοποιημένου γαιάνθρακα, πού ἡ τιμὴ του
εἶναι ἀνώτερη τοῦλάχιστο κατὰ 6 σελλίνια κατὰ τόνο.
Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ἐπίσης, ὅτι γιὰ παράδοση ἐλεύθερα ἐπὶ
βαγονιοῦ, στὴ παραπάνω μέση τιμὴ τῶν 32 σελ. πρέπει νὰ
προστεθοῦν κανονικὰ ἐκτὸς τῶν λιμενικῶν καὶ δημοτικῶν
φόρων καὶ ὁ εἰσαγωγικὸς δασμὸς 45 δρ. ὅπως καὶ τὰ φορ-
τοεκφορτωτικὰ ἄλλες 50 δρχ., ἥτοι περίπου 8,5 σελ. κατὰ
τόνο. Ἐπομένως ἡ μέση τιμὴ ἀγορᾶς γαιάνθρακα σειρᾶς
κατὰ τόνο ἐλεύθερον ἐπὶ βαγονιοῦ γιὰ τὴν παραπάνω δε-
καετία, ἀνέρχεται σὲ 35,5 σελ. περίπου.

Τιμὴ πούλησης τοῦ ἐξευγενισμένου καὶ πλινθοποιημένου ἐλληνικοῦ λιγνίτη.

Γιὰ τὸν καθορισμὸ τῆς τιμῆς ἑνὸς τόνου ἐξευγενισμέ-
νου καὶ πλινθοποιημένου ἐλληνικοῦ λιγνίτη, πήραμε ὑπόψη
ἀφ' ἐνὸς τὴν ὀλικὴ δαπάνη τῶν 72 000 λιρῶν Ἀγγλίας μὲ
τὴν ἀντίστοιχὴ εἰσὶα παραγωγὴ τῶν 88 000 τόνων πλιν-
θῶν, ἀφ' ἑτέρου τὸ κόστος ἐπεξεργασίας πρὸς σελ. 6,06
καὶ τὸ κόστος ἐξόρυξης πρὸς σελ. 6, πρὸς ἀπόληψή ἑνὸς

τόνου ἐπεξεργασμένου ὅπως φαίνεται ἀναλυτικὰ παρακάτω.	Σελ.	4,50
Κόστος ἐπεξεργασίας	»	1,16
Ἀπόσβεση ἐγκαταστάσεων ἐργοστασίου σὲ 10 ἔτη	»	6,—
Κόστος ἐξόρυξης	»	0,03
Ἀπόσβεση ἐγκαταστάσεων ἐξόρυξης πρὸς 10 %	»	0,72
Τοκοχρεωλύσιον ἐπὶ κεφαλαίου 72 000 γιὰ 30 ἔτη	»	0,06
Ἀπόσβεση οὐκισμάτων ἐργατῶν σὲ 40 ἔτη	»	0,40
Διάφοροι φόροι	»	0,41
Κοινωνικὴ πρόνοια 3 %	»	13,28
		1,40
		14,68

Ἀπρόβλεπτα

Ἐτοί ἡ συνολικὴ τιμὴ πούλησης ἑνὸς τόνου πλινθοποιη-
μένου λιγνίτη, παραδοτέου ἐπὶ βαγονιοῦ ἐλεύθερου στὸ ἐρ-
γοστάσιο ἐπεξεργασίας, ἀνέρχεται σὲ σελ. 14,70 τὸν τόνο.
Ἐπειδὴ τὰ 80 % καὶ πλέον τῆς ὀλικῆς εἰσαγωγῆς γαιάν-
θρακα, καταναλίσκονται σὲ παραθαλάσσια κέντρα, ἀπὸ ἐμ-
πορικὴ ἀποψη, ἡ σύγκριση τῶν τιμῶν πούλησης μεταξὺ τοῦ
προϊόντος τῆς παρούσης βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ
γαιάνθρακα, πρέπει νὰ γίνῃ μὲ βάση παράδοση καὶ τῶν
δύο ἐλεύθερων ἐπὶ βαγονιοῦ ἡ αὐτοκινήτου, στὸν Πειραιᾶ ἡ
Θεσσαλονίκῃ ἡ γενικά σὲ κατάλληλο παραθαλάσσιο κέντρο
γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς βιομηχανίας, σιδηροδρόμων κλπ.

Προκειμένου γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀτμοπλοίων τῶν
νησιῶν κλπ. ἡ τιμὴ πούλησης καὶ τῶν δύο παραπάνω καυσί-
μων, πρέπει νὰ ληφθεῖ μὲ παράδοση ἐλεύθερου ἐπὶ μαοῦνας.
Ἐπειδὴ πάλι τὰ περισσώτερα λιγνιτωρυχεῖα καὶ μάλι-
στα ἐκεῖνα πού ἔχουμε ὑπόψη μας στὴ παρούσα μελέτη, εἶ-
ναι μεσόγεια, ἔπεται ὅτι γιὰ τὴν παραπάνω παράδοση τοῦ
προϊόντος στὸν Πειραιᾶ ἡ Θεσσαλονίκῃ ἡ ἄλλο παραθαλά-
σιο κέντρο, (π.χ. Σκᾶλα Ὠρωποῦ ἡ Ἀλιβερίου) πρέπει νὰ προσ-
τεθεῖ στὴν τιμὴ πούλησης καὶ ἡ δαπάνη μεταφορᾶς αὐτοῦ.

Γιὰ περισσώτερη οἰκονομικὴ ἀσφάλεια καὶ ὅπως εἶναι
μεταφορικὴ δαπάνη γιὰ ὀλόκληρὴν τὴν εἰσὶα παραγωγὴ τῶν
800 000 τόνων (δηλαδή γιὰ τὸ ποσὸ πού θὰ φθάσει ἡ πα-
ραγωγὴ πλινθῶν τῶν σπουδαιότερων λιγνιτωρυχείων,
γιὰ τὴν ὁποία θὰ μιλήσουμε παρακάτω), καὶ μὲ βάση τὸ
μέγιστο ὄριο ἀκτίνας μεταφορᾶς, δηλαδή ἀποστάσεως 175,
χιλ.μ., τὴν ὁποία θεωροῦμε σὰν μέσο ὄρο σιδηροδρομι-
κῆς μεταφορᾶς τοῦ προϊόντος γιὰ τὴν ὁποία τὰ καταβλητέα
μεταφορικά ἀνέρχονται σὲ σελλίνια 3,50. Ἐδῶ πρέπει νὰ
σημειώσουμε ὅτι ὁ ναῦλος αὐτὸς τῶν 3,50 σελ. κατὰ τὸν
κανονισμὸ τῶν κομιστρῶν τῶν ΣΕΚ, ὑπόκειται σὲ ἐκπτώση
μέχρι 40 % προκειμένου περὶ μεγάλων μεταφορῶν.

Ἐπομένως τελικὰ τιμὴ πούλησης ἑνὸς τόνου πλιν-
θοποιημένου λιγνίτη παραδοτέου ἐπὶ βαγονιοῦ
στὸν Πειραιᾶ ἡ Θεσσαλονίκῃ ἡ ὁποιοδήποτε ἄλλο παρα-
θαλάσσιο κέντρο, θὰ πάρουμε τὰ 14,70+3,50=18,20 σελ.

Οἰκονομικὰ περιθώρια ἀσφάλειας τιμῆς πούλησης.

Περιθώρια ἀσφάλειας οἰκονομικῆς εὐστάθειας τῆς πα-
ρούσης βιομηχανίας ἔχουμε τὴ διαφορὰ μεταξὺ τῆς τιμῆς
τῶν 25,50 σελ. μέσης τιμῆς πούλησης τοῦ ξένου γαιάνθρακα
σειρᾶς κατὰ τὴν παραπάνω δεκαετία καὶ τῆς τιμῆς πούλη-
σης τῶν 18,20 σελ. τοῦ ἐλληνικοῦ ἐξευγενισμένου καὶ πλιν-
θοποιημένου λιγνίτη κατὰ τόνο (παραδοτέα καὶ τὰ δύο
ἐπὶ βαγονιοῦ στὸν Πειραιᾶ ἡ Θεσσαλονίκῃ), ἡ ὁποία ἀνέρ-
χεται σὲ 17,30 σελ. κατὰ τόνο καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἱκανὴ
νὰ ἐξουδετερώσῃ καὶ τὶς πλέον δυσμενεῖς τυχόν συνθῆκες
ἐκμετάλλευσης.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω προκύπτει ὅτι ἡ ἐκμετάλλευση τῆς
παρούσης βιομηχανίας παρουσιάζει τέτοιαν ἐκτασὴ οἰκονο-
μικὰ περιθώρια ἀσφάλειας, ὥστε καὶ οἱ πρὸ δυσμενεῖς συν-
θῆκες δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἐπηρεάσουν σοβαρὰ τὴν οἰκονο-
μικὴ εὐστάθεια τῆς βιομηχανίας, ἔστω καὶ χωρὶς κανένα
προστατευτικὸ μέτρο.

Ἐξασφάλιση πούλησης τῆς ὀλικῆς εἰσὶας παραγωγῆς.

Ἡ ὀλικὴ εἰσὶα κατανάλωση, πάνω στὴν ὁποία μπορεῖ
νὰ στηριχθεῖ σίγουρα ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἐκμετάλλευση τῆς
παρούσης βιομηχανίας, ἐλήφθη ἴση πρὸς 800 000 τόνους
τουλάχιστον. Πρέπει ὅμως νὰ προβλέψουμε αὐξήσιν τῆς κα-
τανάλωσης στὸ ἀμέσως προσεχὲς μέλλον, λόγω τῆς ἰδρύσης
νέων βιομηχανιῶν κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἀνοικοδόμησης,
τουλάχιστο σὲ 30 %. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παραπάνω ὀλοκληρώση

τῆς παρούσης βιομηχανίας θ' ἀπαιτῆται περίπου μιά δεκάε-
τία, ἂν πάρουμε γιὰ βάση τῆς μέσης εἰσὶας αὐξήσης τῆς
κατανάλωσης 30 000 τόνους, ἔπεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴ
τῆς ἐπίτευξης τῆς προβλεπομένης σήμερα ὀλικῆς εἰσὶας
παραγωγῆς τῶν 800 000 τόνων πλινθοποιημένου λιγνίτη,
δηλαδή μετὰ μιά δεκαετία περίπου ἀπὸ σήμερα, θὰ ἔχουμε
ἐπὶ πλέον περιθώριο κατανάλωσης 300 000 τουλάχιστο, δη-
λαδή τὴν ὀλικὴ εἰσὶα κατανάλωση 1 100 000 ἐξευγενισμέ-
νων πλινθῶν. Ἐξ ἄλλου λόγω τῆς ἐντελοῦς ἑλλείψεως ὁ-
σμῆς καὶ μὲ τέλεια σχεδὸν ἀποθεῖωση, τὸ προϊόν τῆς πα-
ρούσης βιομηχανίας, πλινθοποιούμενο σὲ μέγεθος καρυδά-
του, εἶναι καταλληλότερο γιὰ τὴν ἰδιωτικὴ θέρμανση, τῆς
ὁποίας ἡ διάδοση εἶχε αὐξηθεῖ σημαντικὰ κατὰ τὰ πρὸ
τοῦ πολέμου ἔτη. Ἐπομένως μπορεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴ
χρήσιν καυσόξυλων καὶ ξυλάνθρακων, σὲ σύγκρισιν μὲ τὰ
ὁποῖα εἶναι κατὰ πολὺ φτηνότερα. Ἡ διάδοση λοιπὸν τῆς
χρήσης γιὰ ἰδιωτικὴ θέρμανση τοῦ προϊόντος αὐτοῦ, σὲ μορ-
φὴ καρυδάτου, θὰ αὐξήσῃ τὴν ὀλικὴ εἰσὶα κατανάλωση
σὲ πολὺ ἀνώτερα ἀπὸ τὰ προβλεπόμενα ὄρια (ὁ κ. Π. Ζα-
χαρίας, καθηγητὴς Ε.Π., προβλέπει γιὰ ἰδιωτικὴ μόνο χρή-
ση 1 500 000 τόν. φυσικοῦ λιγνίτη, βλέπε «Τεχνικὰ Χρονι-
κά», ἀριθ. 14. σελ. 705).

Ὁργάνωση τῆς ἐκμετάλλευσης.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πιθανὴ διάρκεια τῆς ἐκμετάλλευσης,
ἀπὸ ἀποψη ἐξάντλησης τῶν ὑπαρχόντων στὴν Ἑλλάδα λι-
γνιτῶν κοιτασμάτων, ἐπειδὴ κατὰ τὶς μᾶλλον συντηρη-
τικὲς προβλέψεις τοῦ Γερμανοῦ καθηγητῆ τῆς Μεταλλειο-
λογίας Kegel τὰ ἀποθέματα λιγνίτη ἀνέρχονται σὲ 7 δισε-
κατομμύρια τόνους (μόνο στὴν περιφέρεια Κοζάνης—Φλώ-
ρινας—Πτολεμαῖδας ἀνέρχονται σὲ 6 δισεκατομμύρια), ἔπε-
ται ὅτι ἡ ἀπαιτούμενη πρώτη ὕλη (φυσικὸς λιγνίτης) τῆς
παρούσης βιομηχανίας πρέπει νὰ θεωρηθεῖ πλήρως ἐξα-
σφαλισμένη γιὰ χιλιετηρίδες, ἔστω καὶ μὲ πολλαπλάσια πα-
ραγωγὴ ἐξευγενισμένου καὶ πλινθοποιημένου λιγνίτη.

Παραθέτουμε πίνακα τῶν κυριότερων ἀποθεμάτων στὴν
Ἑλλάδα κατὰ τὸν Kegel.

Αἰ. ἀρ.	Λιγνιτοφόρες περιφέρειες	Ποσὸ σὲ τόνους
1.	Φλώρινας - Κοζάνης - Πτολεμαῖδας	6 000 000 000.—
2.	Σερρών - Παγγαίου	400 000 000.—
3.	Κατερίνης - Πιερριῶν	15 000 000.—
4.	Ἀλιβερίου	50 000 000.—
5.	Κύμης	60 000 000.—
6.	Τανάγρας	150 000 000.—
7.	Ὠρωποῦ	50 000 000.—
8.	Ραφίνας - Μαραθῶνα	60 000 000.—
9.	Περιστερίου Ἀττικῆς	40 000 000.—
10.	Ὀλυμπίας - Πύργου	125 000 000.—
11.	Εἰδοίας	250 000 000.—
	Σύνολο	7 200 000 000.—

Ἐπομένως, ζήτημα ἐπάρκειας πρώτης ὕλης δὲν ὑπάρχει.
Ἀπομένει ὅμως τὸ ζήτημα τῆς ὁργάνωσης τῆς παραγωγῆς σὲ
ποσὰ πού καλύπτουν τὶς ἀνάγκες τῆς κατανάλωσης μὲ
προοπτικὴ ὅχι μονάχα 800 000 τόνους πού προπολεμικὰ
εἰσαγόμηνον στὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ γιὰ 1 500 000 — 2 000 000
τὸ χρόνο.

Θὰ ἦταν μεγάλο σφάλμα ὀργανωτικὸ, ἂν ἀποβλέπαμε σὲ
ἄμεση κάλυψη τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν καὶ τοῦτο γιὰ δύο κυ-
ρίως λόγους.

α) Ἡ παραγωγὴ τόσο μεγάλου ποσοῦ καυσίμων προῦ-
ποθέτει, ὅχι μονάχα τὴν ἄρτια ὁργάνωση τῶν ἐργοστασίων
καὶ τῶν λιγνιτωρυχείων καὶ τὴν τεχνικὴ κατάρτιση τῶν
στελεχῶν καὶ τῶν ἐργατῶν, ἀλλὰ ἀνάλογη ὁργάνωση καὶ
τῶν μεταφορῶν, πράγματα πού δὲν μποροῦν νὰ ἐπιτευχθοῦν
ἄλλως, παρὰ μόνο μὲ βαθμιαία καὶ προοδευτικὴ αὐξήση
τῆς παραγωγῆς.

β) Πρέπει ἀνάλογα νὰ ἀναπτυχθεῖ καὶ ἡ ἱκανότητα τῆς
κατανάλωσης ν' ἀπορροφᾷ τὸ ἐκάστοτε ποσὸ παραγω-
γῆς, πράγμα πού δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀπότομα.

Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους ἡ μελέτη μας προβλέπει γιὰ
τὸ πρῶτο στάδιο παραγωγῆς 10 τόν. τὴν ὅρα, μὲ τὴν ἄμεση
πρόβλεψη τριπλασιασμοῦ τῆς παραγωγῆς αὐτῆς.

Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι προοδευτικὰ θὰ πρέπει
νὰ ἐγκατασταθοῦν ὅμοια ἐργοστάσια μὲ τὴν αὐτὴ πρό-

Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

(Συνέχεια από το προηγούμενο) *

Τὴν ἐξέλιξη τῶν ἐκτάσεων τῶν καλλιεργουμένων κτηνοτροφικῶν φυτῶν κατὰ τὴν περίοδο 1911—1939 δείχνει ὁ Πίνακας XXIII.

Ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ Πίνακα XXIII προκύπτουν τὰ ἀκόλουθα ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος συμπεράσματα:

α) Τὸ 1939 τὴν ὑψηλότερη ἀναλογία τῶν ἐκτάσεων καλλιεργουμένων κτηνοτροφικῶν φυτῶν πρὸς τὸ σύνολο τῆς καλλιεργουμένης ἐπιφάνειας παρουσιάζουν (ὅπως καὶ πα-

ΠΙΝΑΚΑΣ XXIII

Ἡ ἐξέλιξη τῶν κυριότερων καλλιεργουμένων κτηνοτροφικῶν φυτῶν κατὰ τὴν περίοδο 1911—1939, σὲ στρέμματα (°)

Γεωγραφικά διαμερίσματα	1911	1929	1939	Διαφορά ± 1911—1939		Ἀναλογία % πρὸς συνολικά καλλιεργούμενα ἐκτάσεις			Διαφορά ἀναλογίας 1911—1939
				Στρέμματα	%	1911	1929	1939	
Θεσσαλία	339.685	527.453	592.546	+ 252.861	+74	17	23	18	+1
Στερεὰ Ἑλλάς—Εὐβοία	616.909	545.477	669.837	+ 52.928	+ 9	21	19	15	-6
Πελοπόννησος	501.627	394.420	677.557	+ 175.930	+35	13	13	13	—
Κυκλάδες	64.842	54.211	96.042	+ 30.209	+46	27	20	27	—
Ἰόνιοι Νῆσοι	57.589	26.482	40.921	- 16.668	-29	9	6	8	-1
σύνολα π. Ἑλλάδος	1.581.652	1.548.143	2.076.903	+ 495.251	+31	16,6	17,7	15,2	-1,4
Μακεδονία		1.003.831	1.278.601	+ 274.770	+27		23	19	-4
Ἡπειρος		202.780	304.857	+ 102.077	+50		26	26	—
Κρήτη		229.801	359.722	+ 129.921	+57		22	19	-3
Νῆσοι Ἀρχιπελάγους		77.071	92.079	+ 15.008	+19		11	11	—
Δυτικὴ Θράκη		256.141	260.376	+ 4.235	+ 2		23	15	-8
σύνολα ν. Ἑλλάδος		1.769.624	2.295.635	+ 526.011	+30		22	18,5	-3,5
γεν. σύν. προπ. Ἑλλάδος		3.317.767	4.372.538	+1.054.771	+32		20	17	-3

λαιότερα) οἱ Κυκλάδες (27 %) καὶ ἡ Ἡπειρος (26 %). Ἀκολουθοῦν ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Κρήτη μὲ 19 %, ἡ Θεσσαλία μὲ 18 %, ἡ Δ. Θράκη καὶ Στερεὰ Ἑλλάδα—Εὐβοία μὲ

* Στὸ περασμένο φύλλο ἡ συνέχεια ἦταν ἀπὸ τὸ φύλλο 23-24 τοῦ 1945 καὶ ἔχει ἀπὸ τὸ 21-22 ὅπως ἐγράφη.

(68) Βάσει στοιχείων τῶν γεωργικῶν ἀπογραφῶν 1911 καὶ 1929. Γιά τὸ 1939 χρησιμοποίησαμε τὰ στατ. στοιχεία τῆς Διοέως Μελετῶν τοῦ Ὑπ. Γεωργίας. Στὰ στοιχεία τοῦ 1911 ἡ Θεσσαλία ἐλήφθη χωρὶς τὸ Ν. Ἀρτης καὶ ἡ Ἐπτανήσος χωρὶς τὴ Λευκάδα γιὰ νὰ ὑπάρχει ἀντιστοιχία πρὸς τὸ 1929 καὶ 1939. Ἐλλείποντα στοιχεία τῆς ἀπογραφῆς

βλεψὴ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, σὲ κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ ἀξιολογώτερα λιγνιτωρυχεῖα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλουσιότερα καὶ μεγαλύτερα κοιτάσματα λιγνίτη βρίσκονται στὶς περιφέρειες Βεύης—Ἀμυνταίου—Πτολεμαΐδας, πιστεύουμε ὅτι τὸ πρῶτο ἐργοστάσιο πρέπει νὰ ἐγκατασταθεῖ σὲ μιά ἀπὸ τῆς περιφέρειες αὐτές. Ἐπειτα δὲ ἄλλα δυὸ στὶς παραπάνω περιφέρειες ἢ στὴ περιοχή Σερρών, πάντοτε ὅμως μὲ πρόβλεψη διπλασιασμοῦ καὶ τριπλασιασμοῦ τῆς παραπάνω ποσότητας.

Τὰ κεφάλαια πού θὰ ἀπαιτηθοῦν γιὰ νὰ ὁλοκληρωθεῖ ἡ παραγωγή τῶν 800.000 τόνων πλίνθων ὑπολογίζουμε σύμφωνα μὲ τὰ παραπάνω δεδομένα ὅτι δὲν θὰ ὑπερβοῦν τὶς 600.000—700.000 λίρες Ἀγγλίας, πῶς πού βρίσκουμε ἀρκετὸ γιὰ τὶς ἐγκαταστάσεις, μηχανήματα καὶ ἐν γένει ὀργάνωση μὲ τὶς παραπάνω προοπτικὲς καὶ ἱκανότητα αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς.

Κοινωνικά καὶ οἰκονομικά ἀποτελέσματα τῆς βιομηχανίας τοῦ λιγνίτη.

Κατὰ τὰ ἔτη 1929—1935 εἰσέχθησαν στὴν Ἑλλάδα περὶ τοὺς 5.177.452 τόννοι γαιάνθρακα. Ἐὰν πάρουμε μέση τιμὴ τοῦ 30 σελλίνια κατὰ τόνο, ἔχουμε ἐξαγωγή συναλ-

15 %, ἡ Πελοπόννησος μὲ 13 %, Ν. Ἀρχιπελάγους μὲ 11 % καὶ τελευταία ἡ Ἐπτανήσος μὲ 8 %.

Γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα τὸ ποσοστὸ αὐτὸ ἀνέρχεται σὲ

φῆς τοῦ 1911 (κῆρος) συνεπληρώσαμε ἀπὸ τὶς Στατιστικὲς τοῦ 1914—17. Στὸν Πίνακα XXIII περιλαμβάνονται οἱ ἐκτάσεις: μηδικῆς, βρώμης, κριθῆς κατὰ τὰ 3/4, ἀραβοσίτου κατὰ 1/4, κῆρου, ὑπερνίτσας, λιανοκαλαμποκού 9/10, σόργου· οἱ ἐκτάσεις καλλιεργουμένων γιὰ καρπὸ: βίκου, ρόβης, λαθύρου κατὰ τὰ 4/5, λουπίνων, σόγιας· οἱ ἐκτάσεις γιὰ σάνδ: κριθῆς, βρώμης, σίκαλης, βίκου λαθύρου, ρόβης, ἀραβοσίτου.

λάγματος 7.766.148 λίρες Ἀγγλίας. Δηλαδή ἡ ἐξαγωγή συναλλάγματος γιὰ τὸ εἶδος αὐτὸ ἀνέρχεται σὲ 10 % τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς συναλλάγματος κατὰ τὴν προπολεμικὴ περίοδο. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ὀριστικὴ λύση τῆς σὲ μεγάλη κλίμακα χρησιμοποίησης τοῦ ἐλληνικοῦ λιγνίτη σὲ ἐξευγενισμένη καὶ πλινθοποιημένη μορφή καὶ μὲ θερμίδες ἄνω τῶν 7.000, ὥστε νὰ καλύπτει ὅλες τῆς ἀνάγκης τῆς Χώρας μας, χρησιμοποιούμενες στοὺς σιδηροδρόμους, ἀτμοπλοῖες καὶ βιομηχανίες, ἐπιβάλλεται ἐπιτακτικὰ, ἰδίως γιὰ τὶς μεταπολεμικὲς περιστάσεις, γιὰ ἐξοικονόμηση συναλλάγματος 1.000.000 λιρῶν Ἀγγλίας.

Τὸ ἐξαγόμενο αὐτὸ συνάλλαγμα θὰ μένει στὴ χώρα μας πρὸς ὄφελος τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας καὶ ἰδίως τῶν λιγνιτωρύχων καὶ ἐν γένει ἐργατῶν, καθόσον γιὰ ἐτήσια παραγωγή 800.000 τόνων, θὰ ἀπαιτηθοῦν περίπου 2.500.000 ἡμερομίσθια λιγνιτωρύχων. Μὲ βάση 250 ἐργασίμων ἡμερῶν τὸ χρόνο, θὰ ἀπασχοληθοῦν 7.000 ἐργάτες καὶ ἄλλες 3.000 ἐργάτες καὶ ὑπάλληλοι σὲ διάφορες ἄλλες ἀσχολίες, δηλαδή συνολικὰ περὶ τοὺς 10.000 ἐργάτες.

Ἔτσι νομίζουμε διευκολύνεται ἡ λύση ἐνὸς μεγάλου κοινωνικοῦ μεταπολεμικοῦ προβλήματος, τῆς ἀπασχόλησης ἐργατικῶν χερῶν καὶ ἐξασφαλίζεται ἡ χρησιμοποίηση τοῦ μέχρι σήμερα ἀνεκμετάλλευτου ἐθνικοῦ προϊόντος.

17 %, μὲ μερικὲς ἀναλογίες 15,2 % γιὰ τὴν Παλαιὰ Ἑλλάδα καὶ 18,5 % γιὰ τὴ Νέα Ἑλλάδα.

β) Κατὰ τὸ θεωρούμενο χρονικὸ διάστημα 1911—39 παρατηρεῖται σημαντικὴ ἀπόλυτη αὐξήση τῶν κυριότερων καλλιεργουμένων κτηνοτροφικῶν φυτῶν, ἀνερχόμενη στὸ ἓνα τρίτο τῶν δι' αὐτὰ διατιθεμένων ἐκτάσεων.

Συγκεκριμένα στὴν Παλαιὰ Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὴν περίοδο 1911—39 παρατηρεῖται ἀπόλυτη αὐξήση κατὰ 495.251 στρέμματα, πού ἀντιστοιχεῖ στὰ 31 % τῶν ἐκτάσεων τοῦ 1911. Στὴ Νέα Ἑλλάδα γιὰ τὴν περίοδο 1929—39 παρατηρεῖται ἀπόλυτη αὐξήση κατὰ 526.011 στρέμματα, πού ἀντιστοιχεῖ στὰ 30 % τῶν ἐκτάσεων τοῦ 1929. Γιὰ ὅλη δὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὴν περίοδο 1929—39 παρατηρεῖται ἀπόλυτη αὐξήση κατὰ 1.054.771 στρέμματα, πού ἀντιστοιχεῖ στὰ 32 % τῶν ἐκτάσεων τοῦ 1929.

γ) Ἐνῶ ὅμως παρατηρεῖται ἡ ἀνωτέρω σημαντικὴ ἀπόλυτη αὐξήση τῶν ἐκτάσεων καλλιεργουμένων κτηνοτροφικῶν φυτῶν, ἡ σχετικὴ ἀναλογία τοὺς πρὸς τὸ σύνολο τῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων τῆς Ἑλλάδας παρουσιάζει ἐξόχως χαρακτηριστικὴ σ. ἀθερότητα, πού ἐκφράζεται μὲ ἔμμηνή στὸ αὐτὸ ποσοστὸ ἐλάττωσος τῆς ἀναλογίας αὐτῆς γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα στὸ θεωρούμενο ἀρκετὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα.

Ἔτσι ἀναλυτικότερα, στὴν μὲν Παλαιὰ Ἑλλάδα ἡ σχετικὴ ἀναλογία τῶν καλλιεργουμένων κτηνοτροφικῶν φυτῶν πρὸς τὸ σύνολο τῆς καλλιεργουμένης ἐκτασῆς παρουσιάζει γιὰ τὴν περίοδο 1911—39 ἐλάττωσι κατὰ 1,4 %, στὴ Νέα Ἑλλάδα δὲ γιὰ τὴν περίοδο 1929—39 σὲ 35 %. Γιὰ ὅλη τέλος τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὴν περίοδο 1929—39 ἡ ἐλάττωσι ἀνέρχεται μόνο σὲ 3 %.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ πὼς παρὰ τὶς σημαντικὲς ἀπόλυτες αὐξήσεις τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων, δὲν παρουσιάζουν καμιά μεταβολὴ τῆς σχετικῆς ἀναλογίας τοὺς πρὸς τὸ σύνολο τῆς καλλιεργουμένης ἐπιφάνειας ἡ Πελοπόννησος, Κυκλάδες, Ἡπειρος καὶ Νῆσοι Ἀρχιπελάγους.

Ἐλάττωσι τῆς σχετικῆς ἀναλογίας μικρὴ παρουσιάζουν ἡ Ἐπτανήσος 1 %, ἡ Κρήτη 3 %, Μακεδονία 4 %, Στερεὰ Ἑλλάδα—Εὐβοία 6 % καὶ τὴ μεγαλύτερη ἡ Δυτικὴ Θράκη μὲ 8 %.

Τὰ ὑψηλότερα ποσοστὰ τῶν ἀνωτέρω μειώσεων (Θράκης, Στερεᾶς Ἑλλάδας—Εὐβοίας, Μακεδονίας) ὀφείλονται προφανῶς στὴν πολιτικὴ τῆς σιτάρεας πού ἐξῳθεῖ τοὺς παραγωγούς στὴν ἀνάπτυξη τῆς αὐτοκαλλιέργειας, κατὰ μικρότερο δὲ βαθμὸ στὴν ἀνάπτυξη τῆς βιμβακοκαλλιέργειας καὶ τῆς καπνοκαλλιέργειας.

Μοναδικὴ αὐξήση τῆς θεωρούμενης ἀναλογίας παρουσιάζει ἡ Θεσσαλία (1 %), ὅπου ἡ μεταβολὴ τῶν καλλιεργητικῶν συστημάτων μετὰ τὴν Ἀγροτικὴ Μεταρρύθμιση προκάλεσε ἀρχικὰ μεγάλη ἀνάπτυξη τῆς καλλιέργειας τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν (ἀπὸ 17 % τὸ 1911 σὲ 23 % τὸ 1929), μὲ διατήρηση τοῦ ὑψηλοῦ ποσοστοῦ παρὰ τὴν ἐπίδραση τῶν ἀναφερθέντων μειωτικῶν αἰτίων μέχρι τοῦ 1939, ἐλαττωμένον μὲν σχετικὰ μὲ τὸ 1929, κατὰ μὴ μονάδα ὅμως ὑψηλότερον παρὰ τὸ 1911 (18 % τὸ 1939 ἐναντι 17 % τὸ 1911). Χωρὶς τὴν ὀφειλόμενη στὴν Ἀγροτικὴ Μεταρρύθμιση αὐξήση καὶ ἡ Θεσσαλία θὰ παρουσίαζε σημαντικὴ ἐλάττωσι, μεγαλύτερη πιθανῶς ἀπὸ κάθε ἄλλο διαμέρισμα.

Ἡ σχετικὴ σταθερότητα τῆς ἀναλογίας τῶν ἐκτάσεων τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν ἐπὶ τῆς συνολικῆς καλλιεργουμέ-

ΠΙΝΑΚΑΣ XXIV

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς καλλιέργειας τῆς μηδικῆς (1911—1939) (°)

Γεωγραφικά διαμερίσματα	1911	1929	1939	Διαφορά ± 1911—1939		Ἀναλογία % πρὸς συνολικὴ ἐκτασὴ κτηνοτροφ. καλλιεργειῶν			Διαφορά ἀναλογίας 1911—1939
				Στρέμματα	%	1911	1929	1939	
Θεσσαλία	8.560	12.930	23.420	+ 14.514	+ 175	2,5	2,5	4,0	+ 1,2
Στερεὰ Ἑλλάς—Εὐβοία	17.278	33.593	45.566	+ 28.279	+ 164	2,8	7,1	6,8	+ 4,0
Πελοπόννησος	6.182	6.967	12.359	+ 6.177	+ 100	1,2	1,8	1,8	+ 0,6
Κυκλάδες	14	36	147	+ 133	+ 950	0,02	0,07	0,15	+ 0,13
Ἰόνιοι Νῆσοι	7.506	481	1.000	- 6.506	- 87	13,0	1,7	2,4	-10,6
σύνολα π. Ἑλλάδος	39.495	59.007	82.492	+ 42.997	+ 109	2,5	3,8	4,0	+ 1,5
Μακεδονία		15.432	44.187	+ 28.754	+ 186		1,5	3,5	+ 2,0
Ἡπειρος		1.791	5.256	+ 3.465	+ 193		0,9	1,1	+ 0,2
Κρήτη		654	1.109	+ 455	+ 70		0,3	0,3	—
Νῆσοι Ἀρχιπελάγους		93	40	- 53	- 57		0,1	0,04	- 8,06
Δυτικὴ Θράκη		503	7.432	+ 6.929	+1377		0,2	2,9	+ 2,7
σύνολα ν. Ἑλλάδος		18.474	58.024	+ 39.550	+ 214		1,0	2,5	+ 1,5
γεν. σύν. προπ. Ἑλλάδος		77.481	140.516	+ 63.035	+ 81		2,3	3,2	+ 0,9

νης ἐπιφάνειας, παρὰ τὴ μειωτικὴ ἐπίδραση τῶν μέτρων τῆς κρατικῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς ὀφείλεται στὸ γεγονός πὼς οἱ ἀνάγκες τῆς κτηνοτροφίας ἀποτελοῦν βασικὲς συνθήκες τῆς γεωργικῆς ἐκμετάλλευσος τῆς χώρας μας, πού δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ παραμεληθοῦν οὔτε νὰ μεταβληθοῦν σημαντικὰ, ἐφόσον δὲν μεταβάλλονται οὐσιαστικὰ οἱ γενικὲς καλλιεργητικὲς συνθήκες τῆς Ἑλλάδας· ἔτσι οἱ ἀγρότες μας ἀναγκάζονται ν' ἀναπροσαρμόζουν καὶ νὰ διατηροῦν τὴ σχέση αὐτὴ στὴ διαμορφωμένη ἀπὸ πολλοὺς παράγοντες σὲ κάθε γεωγραφικὸ διαμέρισμα ἀναλογία, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐπιφύλαξη ἂν ἡ ἀναλογία αὐτὴ εἶναι ἡ καλύτερη δυνατή. Ἡ σταθερότητα τῆς θεωρουμένης σχέσης δείχνει τὸ στενότερο σύνδεσμο τῆς κτηνοτροφίας πρὸς τὴν εἰδικὰ

γεωργικὴ ἐκμετάλλευση, κατὰ τὸν ὑφιστάμενο σήμερον συνδιασμό τοὺς, τὴ σταθερὴ θέσι τῆς κτηνοτροφίας στὰ γεωργικὰ συστήματα τῆς Ἑλλάδας.

δ) Βασικῆς σημασίας θεωροῦμε τὴν ἐπόμενη παρατήρηση: Ἡ διαπιστωμένη κατὰ ὁρίσματα γεωργικὰ διαμερίσματα μεγαλύτερη, συνολικὰ ὅμως μικρὴ, ἐλάττωσι τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων, δὲν ἀποτελεῖ αὐτὴ μόνη ἀπόδειξη χειρότερους τῶν συνθηκῶν διατροφῆς τῶν ἀγροτικῶν ζώων τῆς Ἑλλάδας γιὰ τοὺς ἀκόλουθους λόγους: 1) Γιατὶ δὲν πληροφορεῖ περὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἀνακατατάξεων τῶν διαφορῶν κτηνοτροφικῶν τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν πού τὴν ἀποτελοῦν. Μικρότερες ἐκτάσεις εἶναι δυνατό νὰ παράγουν περισσότερες ζωοτροφές κατὰ βάρος, εἴτε πλουσιότερες—σημαντικότερες κατὰ περιεχόμενον σὲ θρεπτικὰ στοιχεία. 2) Γιατὶ παρὰ τὴν εἰδικὴ ἀξία τῶν ἀπὸ καλλιεργουμένων φυτῶν παραγόμενων ζωοτροφῶν, δὲν ἀποτελοῦν αὐτὲς σήμερον, τὸ σπουδαιότερο—καὶ ἀπὸ

(69) Βάσει στοιχείων τῶν Γεωγρ. ἀπογραφῶν 1911 καὶ 1929. Γιά τὸ 1939 ἐλήφθησαν τὰ στατ. δεδομένα τῆς Διοέως Μελετῶν τοῦ Ὑπ. Γεωργίας. Εἰς τὰ στοιχεία τοῦ 1911 δὲν περιλαμβάνεται ὁ Ν. Ἀρτης καὶ ἡ Λευκάδα γιὰ νὰ ὑπάρχει ἀντιστοιχία μὲ τοῦ 1929 καὶ 1939.

άποψη ποσότητας και από άποψη ποιότητας—ποσοστό των καταναλισκόμενων από τα ζωά μας τροφών, όπως εκθέτουμε κατωτέρω. 3) Γιατί εκτός από τις τοπικά παραγόμενες, καταναλίσκονται από την κτηνοτροφία μας σημαντικά ποσά ζωοτροφών εισαγομένων από το Έξωτερικό, ενώ άφετέρου ποσότητες ντόπιων ζωοτροφών, κυρίως χαρουπιών και βελανιδιών, εξάγονται στο Έξωτερικό. 4) Η διατροφή των αγροτικών ζώων δεν εξαρτάται μόνο από τις διατιθέμενες ζωοτροφές αλλά και από τον αριθμό των εκτρεφόμενων ζώων, των δευτέρων προσαρμοζόμενων, στις μη σχεδιασμένες αγροτικές οικονομίες, κατ' ανάγκη, με μία σχετική «ύστερηση» προς τις διατιθέμενες ζωοτροφές.

Για πιο συστηματική διερεύνηση του θέματος προχωρούμε στη μελέτη των στατιστικών στοιχείων του Πίνακα XXIII, δηλαδή στην εξέταση της ανάπτυξης των διαφόρων κατηγοριών των καλλιεργουμένων κτηνοτροφικών φυτών κατά την περίοδο 1911—1939.

Την εξέλιξη της καλλιέργειας της μηδικής για την άνω-τέρω χρονική περίοδο δείχνει ο Πίνακας XXIV.

Η καλλιέργεια της μηδικής παρουσιάζει στην Ελλάδα κατά το θεωρούμενο χρονικό διάστημα (1911—39) την μεγαλύτερη κατ' έκταση ανάπτυξη απ' όσες μελετήσαμε ως τώρα.

Το 1939 οι καλλιεργούμενες με μηδική εκτάσεις ανέρχονται σε 140 516 στρέμματα από τα οποία 82 492 στρ. στην Παλαιά Ελλάδα (59%) και 58 024 στρ. στη Νέα Ελλάδα (41%). Τις μεγαλύτερες εκτάσεις μηδικής κατέχει η Στερεά Ελλάδα—Εύβοια (45 566 στρ.) και η Μακεδονία (44 187 στρέμματα).

Η απόλυτη αύξηση της καλλιέργειας της μηδικής ανέρχεται στην Παλαιά Ελλάδα σε 42 997 στρ. που αντιστοιχούν στα 109% της έκτασης του 1911, στη Νέα Ελλάδα σε 39 550 στρ. που αντιστοιχούν στα 214% της έκτασης του 1929, για όλη δε την Ελλάδα σε 63 035 στρ. που αντιστοιχούν στα 81% της έκτασης του 1929.

Κατά γεωγραφικά διαμερίσματα τη μεγαλύτερη απόλυτη αύξηση παρουσιάζουν η Δ. Θράκη (1377%) και οι Κυκλάδες (950%), ακολουθούν δε οι άλλες περιοχές με διπλάσια ως τριπλάσια της καλλιεργούμενης προηγούμενα έκτασης, πλὴν της Επτανήσου (ελάττωση 87%) και των νησιών Αρχιπελάγους (ελάττωση 57%). Οι λόγοι της ελάττωσης στα αναφερόμενα γεωγρ. διαμερίσματα, αντίθετα προς τη γενική και σημαντική αύξηση της καλλιέργειας της μηδικής στις άλλες περιοχές, δεν μας είναι συγκεκριμένα γνωστοί. Θεωρούμε πιθανό να οφείλεται αυτή στη διάθεση των εκτάσεων της μηδικής για τις πιο προσοδοφόρες ποτιστικές καλλιέργειες των κηπευτικών και των εσπεριδοειδών, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της καλλιέργειας των άλλων κτηνοτροφικών φυτών (σανών, ψυχανθών, σιτηρών).

Το 1939 τα μεγαλύτερα ποσοστά καλλιέργειας της μηδικής επί του συνόλου των καλλιεργουμένων κτηνοτροφικών φυτών κατέχουν η Στερεά Ελλάδα—Εύβοια με 6,8%, Θεσσαλία με 4%, Μακεδονία 3,5%, Δ. Θράκη 2,9%, Ακολουθούν δε η Επτανήσος με 2,4% και η Πελοπόννησος με 1,8%. Τα δε μικρότερα ποσοστά παρουσιάζουν η Ήπειρος (1,1%), Κρήτη (0,3%), Κυκλάδες (0,15%) και Νησιά του Αρχιπελάγους (0,04%).

Μεγαλύτερη όμως σημασία για την καλλιέργεια της μηδικής στην Ελλάδα, και από την αναφερόμενη αύξηση της απόλυτης έκτασής της και από την τιμή του ποσοστού της επί των λοιπών καλλιεργουμένων κτηνοτροφικών φυτών, έχει η αύξηση της σχετικής αναλογίας της προς τα λοιπά καλλιεργούμενα κτηνοτροφικά φυτά.

Ετσι η σχετική αναλογία της μηδικής προς τα λοιπά καλλιεργούμενα κτηνοτροφικά φυτά παρουσιάζει αύξηση κατά 1,5% τόσο για την Παλαιά Ελλάδα (1911—39), όσο και για τη Νέα Ελλάδα (1929—39). Για όλη δε την Ελλάδα και για την περίοδο 1929—39 η αύξηση αυτή ανέρχεται σε 0,9%.

Κατά γεωγραφικά διαμερίσματα τη μεγαλύτερη σχετική αύξηση παρουσιάζει η Στερεά Ελλάδα—Εύβοια (4%), ακολουθεί δε η Δ. Θράκη (2,7%) και η Μακεδονία (2%).

Ελάττωση της σχετικής αναλογίας παρουσιάζει σημαντική η Επτανήσος (10,6%), μικρή δε τα νησιά του Αρχιπελάγους (0,06%), ενώ η Κρήτη διατηρεί την ίδια αναλογία.

Οι σχετικές αυτές αυξήσεις είναι βέβαια πολύ μικρές,

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΣΤΟΝ "ΑΝΤΑΙΟ,"

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ

ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

Αγαπητέ «Ανταίε»,

Πέρασαν 24 μήνες από την Απελευθέρωση και η Ελλάδα, μία χώρα με καταστρεμμένη την οικονομία της, δεν έχει κάνει παρά ελάχιστα βήματα προς την ανοικοδόμηση και ακόμη παρά τη στοιχειώδη έστω βοήθεια που πήρε απ' έξω εξακολουθεί να μένει σχεδόν στην ίδια κατάσταση που την άφησαν οι φασίστες εισβολείς. Και το αυτό γιατί η πολιτική των διαφόρων μεταδεκεμβριανών υπηρεσιακών κυβερνήσεων και πολύ περισσότερο της τελευταίας κυβέρνησης Τσαλδάρη στο τομέα της ανοικοδόμησης, δεν θέλει. Και τα συμφέροντα των συγκροτημάτων του πλούτου που εκπροσωπεί δεν την αφήσαν να κοιτάξει ότι η ανοικοδόμηση που συντελείται στις άλλες καταστρεμμένες από το φασισμό χώρες (Γιουγκοσλαβία—Πολωνία—Τσεχοσλοβακία κλπ.) συντελείται από συντονισμένες προσπάθειες όλων των εθνικών δυνάμεων και έτσι, που να άποβει πρός όφελος του λαού και όχι εκείνων που και εδώ πριν το πόλεμο και σήμερα, θα προσπαθήσουν να καρπωθούν τους κόπους και τις θυσίες του λαού μας. Εξέχωρα από την καλή διαχείριση των επανορθώσεων (χρήματα—μηχανήματα—έργαλεία και σχεδιασμένη, συντονισμένη εκτέλεση) πρέπει να διακρίνουμε και σωστά να τοποθετούμε το ρόλο που θα παίξει το έμφυχο τεχνικό υλικό στην πορεία της ανοικοδόμησης, που ασφαλώς θα είναι πορεία μακρόχρονη και πρέπει να μπει άπάνω σε νέες τεχνικοοικονομικές βάσεις. Έδώ θα μας απασχολήσει το μεσαίο τεχνικό προσωπικό, με μία σειρά ζητήματα για τις σχολές, το διδαχτικό προσωπικό και τους μαθητές, άπάνω στον τομέα της εκπαίδευσης που πρέπει να ανταποκρίνεται στη σημερινή τεχνική πρόοδο.

Στην Ελλάδα τη μέση τεχν. εκπαίδευση τη δίνουν τα παρακάτω σχολεία. Οι Μέσες σχολές του Εθνικού Μ. Πολυτεχνείου (κρατική σχολή) και οι σχολές μηχανικών του Πειραιά Αρχιμήδης—Προμηθέας—Πειραικός Σύμβουλος—Ηράκλειος—Ηφαίστος Αθηνών και Εύκλειδης Θεσσαλονίκης (*).

Τόσο οι σχολές του Πειραιά, άλλο τόσο και οι άλλες, είναι έργα ιδιωτικής πρωτοβουλίας που όμως έχουν μία ελάχιστη κρατική επιχορήγηση, τόσο που είναι αδύνατο να πει κανείς ότι με αυτή θα μπορέσει να πληρωθεί το διδαχτικό προσωπικό έτσι, που να ικανοποιήσει τις στοιχειώδεις ανάγκες του. Το κράτος παρ' όλο που «ελέγχει» με ειδικά συμβούλια την εφαρμογή του προγράμματος των μαθημάτων που αυτό όρίζει, δε σκέφτηκε ποτέ να βελτιώσει τη θέση των καθηγητών έτσι που να τους κάνει ευχάριστη την κοπιώδη δουλειά τους, γι' αυτό πάντα οι διδάσκοντες είναι λιγότεροι των όσων έχουν ανάγκη οι σχολές και ακόμη τις περισσότερες φορές ακατάλληλοι για το σοβαρό έργο της μόρφωσης των 3 000 περίπου σπουδαστών, που η καλή εκπαίδευσή τους

(Συνέχεια στη σελίδα 119)

(*) Σημ. «Ανταίος», «Υπάρχουν ακόμη ο «Μέτων» και πριν τον πόλεμο υπήρχαν η Σιβιτανίδειος, η σχολή βιομηχανών τεχνών κ.ά. (Κοριαλένιος κ.λ.).

έχουν όμως ιδιαίτερη αξία λόγω της σπουδαιότητας της μηδικής σαν κτηνοτροφικού φυτού (άριστη τροφή των ζώων) και γιατί πρόκειται περί ποτιστικής (έν γένει) καλλιέργειας, υπό τις αναφερόμενες προηγούμενες συνθήκες εξασφάλισης άρδευτικού νερού στην Ελλάδα, συνθήκες που οδηγούν στην εκμετάλλευσή του με τις πλουσιότερες άρδευτικές καλλιέργειες.

Η ανάπτυξη της καλλιέργειας της μηδικής, τόσο η απόλυτη όσο και η σχετική, αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα της ανέλιξης της κτηνοτροφίας μας προς το άπιορο-φικό σύστημα.

(Συνεχίζεται)

Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

I. ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Υφίσταται αρκετά διαδομένη ή σφαλερή αντίληψη ότι το κύριο κριτήριο της οικονομικής και νομισματικής μας υγείας είναι η τιμή της χρυσής λίρας. Γι' αυτό, δεν είναι λίγοι εκείνοι που άρχισαν να αισιοδοξούν, έπειδη από 9 μήνες τώρα η χρυσή λίρα δεν παρουσίασε σοβαρές διακυμάνσεις και σταθεροποιήθηκε στην αγορά, γύρω από την επίσημη τιμή των 135 000 δραχμών. Δεν νομίζουμε όμως ότι αυτή η σταθεροποίηση οφείλεται στην έμπιστοσύνη του έμπορικου κόσμου προς τη δραχμή, ή στην ό-μαλή λειτουργία της οικονομίας μας. Η «σταθεροποίηση» αυτή είναι μάλλον τεχνητή και οφείλεται στο γεγονός ότι η Τράπεζα της Ελλάδος πουλάει καθημερινά χρυσές λίρες και παραχωρεί πιστώσεις σε δολάρια στους έμπο-ρους, δηλαδή εκποιεί το απόθεμά μας σε χρυσό και σε συνάλλαγμα. Μερικοί ισχυρίζονται ότι το ρεύμα χρυσών λειρών προς την Τράπεζα, που παρατηρήθηκε τις τελευταίες ημέρες, ισοδυναμεί με το ρεύμα που καθημερινά ξε-χύνεται από την Τράπεζα προς τους ιδιώτες κεφαλαιού-χους. Οι άριθμοι όμως που μας δίνουν οι δεκαπενθήμε-ρες καταστάσεις της Έκδοτικής ανατρέπουν άδυσώπητα τους ισχυρισμούς αυτούς: από τις 15 Αυγούστου μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου το ένεργητικό της Τράπεζας σε χρυσό και συνάλλαγμα μειώθηκε κατά 50,4 δισεκ. δραχ., αν και η μείωση αυτή ήταν μικρότερη κατά το δεύτερο δεκαπεν-θήμερο (19 δισ.) και κατά το τρίτο (13 δισ.). Βλέπουμε λοιπόν ότι εξακολουθεί σταθερά η διαρροή του εθνικού μας αποθέματος, πράγμα που ασφαλώς δε συμβάλλει στη νομισματική σταθεροποίηση. Το κακό όμως έπιτείνε-ται με τη συνεχή αύξηση του κυκλοφορούντος χαρτονο-μίσματος: (15—31 Αυγούστου: αύξ. 9,8 δισ. και 1—15 Σεπτεμβρίου: αύξ. 23,2 δισ.): από 486 δισ. στις 15 Αυγού-στου η κυκλοφορία έφθασε τα 519 δισ. στις 15 Σεπτέμ-βρη και έπεσε πάλι στα 511,6 δισ. στις 30 Σεπτεμβρίου λόγω του ανοίγματος πιστώσεων.

Νομίζουμε ότι, κάτω απ' αυτούς τους όρους, βρισκό-μαστε ακόμα μακριά από την αληθινή σταθεροποίηση ή μάλλον βαδίζουμε τον αντίθετο δρόμο.

Πραγματικά, το αποτέλεσμα της οικονομικής αυτής πολιτικής ήταν η ύψωση του τιμαρίθμου των ειδών πρώ-της ανάγκης ιδίως. Κατά δημοσιογραφικές πληροφορίες (ή Κυβέρνηση προτιμά να μη κάνει τη συνηθισμένη επί-σημη δημοσίευση) ο τιμαρίθμος παρουσίασε κατά το Σε-πτέμβριο αύξηση 14% σε σύγκριση με τον Αυγούστο και 41% σε σύγκριση με το Φλεβάρη. που είχαν για τελευ-ταία φορά καθορισθεί οι μισθοί και τα ημερομίσθια. Η αύξηση αυτή οφείλεται στις αυξήσεις που έγιναν στα είδη πρώτης ανάγκης, όπως το ψωμί, το λάδι, το βούτυ-ρο, το τυρί κλπ. και συνεχίστηκε κατά τον μήνα 'Οκτώ-βρη: το πράσινο σαπούνι από 4 500 πήγε στις 4 800, τα μακαρόνια αυξήθηκαν κατά 100 δραχ., το λάδι μένει γύ-ρω στις 7 000, το γάλα κουτί από 650 πήγε στις 850.

Αν και δεν παρατηρήθηκε αύξηση της τιμής της χρυ-σής λίρας, ο πληθωρισμός ουσιαστικά συνεχίζεται, και η πραγματική σταθεροποίηση δε θα μπορέσει να έπιτευ-χθεί παρά μόνο όταν σταματήσει η άδιάκοπη έκδοση χαρτονομίσματος και δημιουργηθεί, αν όχι άφθονία, του-λάχιστον έπάρκεια έμπορευμάτων στην αγορά. Ας δοϋ-με τώρα τι γίνεται σ' αυτόν τον τομέα. Η έπάρκεια αυτή στέκεται σε δυο ποδάρια: την ντόπια παραγωγή και το έξωτερικό έμπόριο.

II. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Ενώ στις πιο πολλές ευρωπαϊκές χώρες η άνοικοδό-μηση προχωρεί με γοργό ρυθμό και η βιομηχανική παρα-γωγή πλησιάζει ή κάποτε ξεπερνάει την προπολεμική, στην Ελλάδα η βιομηχανία δεν κατόρθωσε ακόμη—δυό χρόνια μετά την άπελευθέρωση—να δείξει έστω και ση-μάδια ανάζωογόνησης. Εκτός από τη ζυθοποιία, την κα-πνοβιομηχανία και την άλευροβιομηχανία, που για είδι-κούς έντελως λόγους ξεπέρασαν κάπως το προπολεμικό επίπεδο (*), η υπόλοιπη βιομηχανία δε φθάνει ούτε τα 30% της προπολεμικής της άπόδοσης. Η σιδηροβιομη-χανία μάλιστα δεν φθάνει ούτε τα 10%. Έτσι εξηγείται και η τεράστια έπαγγελματική άνεργία που μαστίζει τον έργατικό πληθυσμό και που φθάνει τα 50%, περίπου.

Οι άνάγκες μας, σε βιομηχανικά προϊόντα, ρουχισμό, είδη διατροφής κλπ. μέχρι σήμερα, καλύφθηκαν από τις εισαγωγές της Ούνρα που άπαλλάχθηκαν από την πλη-ρωμή της άξίας τους. Οι ποσότητες των ειδών διατροφής που εισήγαγε η Ούνρα αντιπροσωπεύουν 170 έκστ. δολ-λάρια δηλ. σχεδόν το σύνολο των προπολεμικών εισαγω-γών μας. Το έργο της Ούνρα λήγει όμως τον Δεκέμ-βρη. Τι θα γίνει κατόπιν; Η ντόπια βιομηχανική παρα-γωγή δεν είναι σε θέση να καλύψει τις άνάγκες που έκάλυπτε προπολεμικά. Όσο για τη γεωργική ύπηρχε η έλ-πίδα να φθάσει τα προπολεμικά επίπεδα. Ο έμφύλιος πόλεμος όμως που εξαπολύθηκε στο μεταξύ, σε συνδυα-σμό με τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες, προκαλεί άπαισιδοξία για την έσοδεία. Ιδιαίτερα στα έξαγωγικά μας προϊόντα η κατάσταση παρουσιάζει σοβαρή χειροτέ-ρευση. Πριν δυό μήνες η πρόβλεψη για τον καπνό ήταν 50 000 τόν. (δηλ. τα 79% της προπλ. παραγωγής) και η σημερινή είναι μόνο 34 000 τόν. (54%), για το άξεκκόκι στο βαμπακι ήταν 45 000 τόν. (93%) και τώρα έπεσε στους 32 000 τόν. (71%) και για τη σταφίδα, από 90 000 τόν. (72%) η πρόβλεψη είναι σήμερα μόλις 60 000 τόν. (48%). Κι όμως τα τρία αυτά προϊόντα, μαζί με το λάδι, είναι άκριβώς εκείνα που μπορούν να μας προφο-δοτήσουν με το άπαραίτητο για τις εισαγωγές μας σε βιομηχανικά είδη και τρόφιμα συνάλλαγμα. Πουλιούνται τουλάχιστο στο Έξωτερικό τα προϊόντα αυτά; Κι αυτό γίνεται κάθε μέρα και πιο πρόβληματικό.

Όπως είδαμε παραπάνω, η έσωτερική άξια της δραχ-μής είναι κατώτερη από την έξωτερική (έκφραζόμενη σε χρυσό ή συνάλλαγμα). Συνέπεια αυτού του φαινομένου είναι ότι τα προϊόντα μας παρουσιάζονται στη διεθνή αγορά με τιμές πολύ άνωτερες από τις διεθνείς και ο ανταγωνισμός γίνεται άδύνατος.

—Στά καπνά και στη σταφίδα λ. χ. συναντάμε ισχυ-ρό ανταγωνισμό την Τουρκία. Η Τουρκία όποτιμесе το νόμισμά της κι έτσι παρουσιάζει το αντίθετο φαινόμενο. Ένώσω δεν αυξηθούν οι έσωτερικές τιμές, οι έξωτερι-

(*) Η αύξηση—και άξιόλογη μάλιστα—στη ζυθοποιία οφείλεται στα ένα στρατεύματα, για λογαριασμό των οποίων και με πρώτες ύλες της έπιμελητέας τους, κατασκευάζονται τεράστια ποσότητα μπύρας για το κοινό παρά την αυξημένη παραγωγή, ή προσφορά είναι πολύ περιορισμένη και σε μεγάλες περιοχές της χώρας, δεν υπάρχει καν μπύρα στην αγορά. Η αύξηση στην καπνοβιομηχανία οφείλεται στο κι από άλλους πολέμους γνωστό φαινόμενο της αλγινδίας διεύρυνσης του καπνιστικού κοινού, με τη διάδοση του καπνίσματος στις νεώτε-ρες ηλικίες και τις γυναίκες και στη μικρότερη—έναντι της προπολε-μικής—ποσοτική συμμετοχή των έξόδων για τσιγαρέτα στον προϋπο-λογισμό των άτομικών δαπανών. Η αύξηση στην άλευροβιομηχανία είναι όλοένα πλάσματική γιατί γίνεται σε βάρος των έπαρχιακών μύλων στο σύνολο ή άλευροποιία παρουσιάζει κάμψη.

κές θά είναι σέ πολύ χαμηλά επίπεδα. 'Η ελληνική στα-
φίδα κοστίζει φθμπ έλλην. λιμάνι 40-43 δολ. τις 100 λίτρες
ένω ή τουρκική μόνο 23-33 δολ. Τό ίδιο συμβαίνει με τά
σούκα : τά ελληνικά κυμαίνονται μεταξύ 34 και 36 δολ.
τις 400 λίτρες, και τά τουρκικά μεταξύ 26 και 29 δολ.
Τά καπνά μας συναντούν τόν ίδιο άγριο ανταγωνισμό :
για νά άντιμετωπισθεί με έπιτυχία, υπάρχει ή σκέψη νά
πουλιούνται τά καπνά μας στίς τιμές πού προσφέρει ή
ξένη άγορά και ιδιαίτερα ή άγγλική και νά καλύπτεται ή
διαφορά μεταξύ έσωτερικής και έξωτερικής τιμής από
ένα «πρίμ» πού θά πληρώνεται από τό κράτος στους κα-
πνευπόρους. Τό κράτος θά κάλυπτε την δαπάνη αυτή φο-
ρολογώντας βαρύτερα τά εισαγόμενα προϊόντα, μιά και
ή τιμή τους άγοράς θά 'ταν πολύ κατώτερη από τις τιμές
του Έσωτερικού. Αυτό τό σύστημα πού μόνο σχεδιο-
ποιημένο έμπόριο ή ολοκληρωτικός έλεγχος μπορεί νά
τό χρησιμοποιήσει, είναι καταστροφικό για μισοελεγχό-
μενο έμπόριο σάν τό δικό μας, γιατί ένω έχει στην πε-
ρίπτωση αυτή τόν κίνδυνο του πληθωρισμού, βοηθάει
πολύ και στό σχηματισμό μεγάλης τάξης κερδοσκόπων
και λαθροεισαγωγέων.

'Η δυσκολία αυτή πού συναντά τό ελληνικό έμπόριο
στις ξένες άγορές έπιτρέπει στό άγγλικό κεφάλαιο ν' ά-
γοράσει τά προϊόντα μας σέ τιμές έξευτελιστικές. 'Ας
σημειώσουμε έδω την περίπτωση της σταφίδας : κοστί-
ζει στό ελληνικό Δημόσιο, μετά τη συγκέντρωση 85-90
σελλίνια τό χιλιόλιτρο και οι 'Αγγλοι προσφέρουν 60
σελ. 'Ο 'Αγγλος ύπουργός του 'Εφοδιασμού κ. Στρεί-
τον δήλωσε στόν 'Υπουργό της Γεωργίας κ. Ευταξία
ότι : «χάριν της 'Ελλάδος ή 'Αγγλία ίσως προσφέρει 70
σελλίνια». 'Η διαφορά των 15-20 σελ. θά καλύπτονταν
τότε με έξοδα του προϋπολογισμού.

'Η τραγική αυτή κατάσταση των εξαγωγών μας έχει
την αντανάκλασή της και στίς εισαγωγές. 'Ετσι ή Γε-
νική Στατιστική 'Υπηρεσία του 'Υπουργείου 'Εθνικής Οί-
κονομίας ανακοινώνει ότι κατά τό α' εξάμηνο του 1946
οι εισαγωγές μας έφτασαν μόλις τους 73563 τόνους άξίας
74 354 685 000 δρχ. δηλ. τά 5,4% των εισαχθέντων κατά
τό α' εξάμηνο του 1939, κι οι εξαγωγές μας έφτασαν μό-
λις τους 7 087 τόνους άξίας 22 311 000 000 δρχ. δηλαδή
τό 1,1% του 1939.

Στή συνέντευξη πού έδωσέ στις 18 'Οκτωβρίου πρὸς
την «'Ελευθερία» και τό «ΡΙζοσπάστη» ο σέρ Τζών Νί-
ξον διεπίστωσε ότι ή 'Ελλάδα άπειλείται από νέο πλη-
θωρισμό πού όφειλεται: σ) στό «σοβαρό» έλλειμμα του
προϋπολογισμού, β) στην πιστοδότηση των βιομηχανιών
από την Τράπεζα της 'Ελλάδος, πού θά προκαλέσει
«έπικίνδυνον έξοίδησιν της κυκλοφορίας με όδυνηρά
άποτελέσματα», γ) στην πιστοδότηση από την Τράπεζα
της 'Ελλάδος, της εξαγοράς των έχωρίων προϊόντων
(καπνού, σόκων, σταφίδας κλπ.). Κατά τόν σέρ Νίξον
«ή έλλειψις άγαθών εις την άγοράν, εις τά όποια ο πω-
λήσας την έσοδειαν του παραγωγός νά δύναται νά
τοποθετήσει τό εισπραχθέν χρήμα, έπιφέρει έπιβράδυν-
σιν της κυκλοφορίας και γεννά κίνδυνον πληθωρισμού».

Στις όρθές αυτές αλλά γενικές διαπιστώσεις, ό «'Αγ-
γλος έμπειρογνώμων πρόσθεσε ότι ό τιμάρημος άνεβαί-
νει και ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι δέν θά μπορούσαν νά
έξασφαλίσουν «στοιχειώδη ζωή» έστω και με τό διπλα-
σιασμό των άποδοχών τους. 'Επιβάλλεται όμως «κατη-
γορηματική άρνησις εις την καθ' όλα δικαίαν άπαίτησιν
των».

Κάνοντας τις θλιβερές αυτές διαπιστώσεις ό κ. Νίξον
όφειλε νά άντιληφθεί ότι μαζί με τους συναδέλφους
του, φέρνει και αυτός ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης για
την άθλια κατάσταση των οικονομικών μας, όφου επί τό-
σους μήνες αυτοί ουσιαστικά τά διαχειρίζονται, γι' αυτό
άλλωστε άποφεύγει ν' αναφέρει τά βαθύτερα αίτια του
άπειλούμενου πληθωρισμού.

Τά βαθύτερα αυτά αίτια είναι ή έσωτερική αναστά-
τωση και ή έξωτερική απομόνωση, άποτέλεσμα και οι
δυο, της 'Αγγλικής επέμβασης στην 'Ελλάδα.

Γιά νά ολοκληρωθεί και συστηματοποιηθεί τό έργο
της μονοπωλιακής έκμετάλλευσης του έξωτερικού μας έμ-
πορίου από τά τράστ του ξένου κεφαλαίου (και ιδιαί-
τερα του άγγλικού) οι 'Αγγλοι έμπειρογνώμονες, σέ συ-

νεργασία με τους ελληνικούς χρηματιστικούς κύκλους,
προετοιμάζουν την ίδρυση του περιβόητου 'Ελληνο- 'Αγ-
γλικού 'Εμπορικού 'Οργανισμού. 'Η αντίδραση πού, άπ'
την έμφάνισή του, συνάντησε τό σχέδιο αυτό από μέρος
του έμπορικού κόσμου, δέν έχασε την οξύτητά της μετά
την νέα διατύπωση του νομοσχεδίου. 'Ο εισηγητής της
μετοψηφίας στην 'Επιτροπή έξουσιοδοτήσεως κ. Βαμβέ-
τσος πρότεινε άπερίφραστα την άπόρριψη του νομοσχε-
δίου «ώς συντεταγμένου άνευ της έπιβαλλομένης ελι-
κρυνείας» και «προσπαθούντος νά δημιουργήσει μονοπό-
λιον και δή τοιούτον μη σαφώς ελληνικόν...»

III. Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

'Η παραχώρηση του έλέγχου του έξωτερικού μας έμ-
πορίου στό άγγλικό Κεφάλαιο, από την Κυβέρνηση των
κύκλων του ελληνικού χρηματιστικού κεφαλαίου, συνο-
δεύεται και συνδέεται με την παραχώρηση των πλουτο-
παραγωγικών πηγών για μονοπωλιακή έκμετάλλευση στό
ξένο και κατά κύριο λόγο στό άμερικανικό Κεφάλαιο.

'Ο άμερικανικός όμιλος Coorper δήλωσε έπίσημα ότι
πρόκειται νά άρχίσει τά έργα του 'Αχελώου σύμφωνα με
τή σύμβαση πού ύπόγραψε προπολεμικά με τό έλλη-
νικό Δημόσιο. 'Υπάρχουν όμως κι άλλοι 'Αμερικανοί κε-
φαλαιούχοι πού επιδιώκουν νά διοχετεύσουν τά κεφά-
λαιά τους στην 'Ελλάδα.

Σχετικά με τόν ρόλο πού έτοιμάζονται νά παίξουν τά
άμερικανικά κεφάλαια στην άνασυγκρότηση της εθνικής
οικονομίας μας, παρουσιάζει ένδυμάτων ή μελέτη της
έκθεσης πού υπέβαλε ή άποστολή του 'Οργανισμού Γεωρ-
γίας και τροφίμων του Ο.Ε.Ε. στό Συνέδριο του 'Οργανι-
σμού και πού έγκρίθηκε άπ' αυτό.

'Η έκθεση συνιστά την ανάπτυξη κι έντατικοποίηση
της καλλιέργειας, την πραγματοποίηση των άρδευτικών
έργων και την ανάπτυξη της έλαφρής βιομηχανίας (κλω-
στούφαντουργίας, βιομηχανίας ένδυμάτων και έπεξεργα-
σίας και συντήρησης γεωργικών προϊόντων). Δέν κάνει
λόγο όμως για την δημιουργία βαριάς βιομηχανίας. Προ-
βλέπει ότι ύστερα από την έφαρμογή 25ετούς προγράμ-
ματος, πού θά απαιτήσει κεφάλαια 3 δισ. δολларίων, τό
έθνικό εισόδημα θά αύξηθεί κατά 100—200% ανά κεφαλή
σέ σύγκριση με τό προπολεμικό. Συνιστά όμως παράλ-
ληλα και ή μαζική μετανάστευση. 'Εκφράζει ή σωστή
γνώμη ότι τό φορολογικό σύστημα της 'Ελλάδας, πού
στηρίζεται κατά τά 1/2 στους έμμεσους φόρους, είναι ο-
πισθοδρομικό και πρέπει νά μεταρρυθμισθεί και νά στη-
ριχθεί στις άμεσες φορολογίες εισοδήματος, κληρονο-
μιών, κερδών κλπ.

Γιά νά άρχίσει ή έκτέλεση του σχεδίου ή έκθεση συ-
νιστά ή χορήγηση δανείων μέχρι 100 έκ.ατ. δολ από
την Διεθνή Τράπεζα 'Ανασυγκρότησης πρὸς την 'Ελλη-
νική Κυβέρνηση και την 'Αγροτική Τράπεζα.

'Ωστόσο, ή έκθεση θεωρεί άπαραίτητους δρους
για την χορήγηση των δανείων : την έκτέλεση των φορο-
λογικών μεταρρυθμίσεων, μεταρρυθμίσεις στίς πολιτικές
ύπηρεσίες, ή δανείζουσα άντιπροσωπεία νά συμφωνεί
στούς ειδικούς σκοπούς των δανείων και ή έ λ λ η ν ι κ ή
Κ υ β έ ρ ν η σ η ν ά δ έ χ ε τ α ι τ ις σ υ μ β ο υ λ έ ς
κ α ι τ ό ν έ λ ε γ χ ο τ η ς ε ι δ ι κ η ς ά π ο σ τ ο λ ή ς
τ ο υ Ο . Ε . Ε . Οι προϋποθέσεις αυτές όμως κα-
ταργούν ουσιαστικά την εθνική μας ανεξαρτησία και
όντότητα.

'Η άποστολή αυτή θά άποτελείται από άντιπρόσωπο
της Τράπεζας 'Ανασυγκρότησης, του Διεθνούς Νομισμα-
τικού Ταμείου κλπ. 'Οταν λάβουμε ύπόψη μας ότι τόσο
ή Διεθνή Τράπεζα 'Ανασυγκρότησης όσο και τό Διε-
θνές Νομισματικό Ταμείο διαθέτουν κεφάλαια κατά
πλειοψηφία άμερικανικά, μάς δημιουργείται άμέσως ή
ύποψία μήπως «οι συμβουλές και ό έλεγχος» πού θά δέ-
χεται ή ελληνική Κυβέρνηση καταστήσουν ή χώρα μας
πεδίο καινούργιας μονοπωλιακής έκμετάλλευσης. 'Επειτα
και από την άποψη των βασικών σκοπών του προγραμ-
ματος βλέπουμε, ότι ή προοπτική έκβιομηχάνηση με την
έννοια της δημιουργίας βασικών κλάδων μεταλλουργίας

και χημικής βιομηχανίας έρχεται σέ δεύτερη μοίρα σέ
σύγκριση με τις επιδιώξεις έλαφρής βιομηχανίας κλπ.

Βαθύτερη άνάλυση των προτάσεων γίνεται σέ άλλη
θέση αυτού του φύλλου, από τόν κ. Σ. Μάξιμο.

Γ. ΜΑΡΙΝΗΣ

Η ΤΥΧΗ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με την Κατάσταση της Τράπεζης 'Ελλάδος της
15 'Οκτωβρίου 1946, τό καθαρό συναλλαγματικό άπόθεμα
της Χώρας στην ήμερομηνία αυτή, ήταν 1146 δισεκατομύ-
ρια δραχμές. Τό ίδιο στην Κατάσταση της 31 Μαρτίου ήταν
1681 δισεκ. Δηλαδή στό διάστημα 1 'Απριλίου ως 15 'Οκτω-
βρίου τό άπόθεμα μειώθηκε κατά 485 δισεκ. δραχμές, ποσό
πού άναγόμενο σέ δολάρια είναι 96,8 εκατομμύρια.

'Εξετάζουμε παρακάτω τη σημασία της και καθ' έαυτήν
τεραστίας αυτής μείωσης άναφορικά με τό ίσοζύγιο λογα-
ριασμών και την επίδρασή της στό σημερινό διαθέσιμο (χρη-
σιμοποίησιμο) άπόθεμα.

α) Δεδομένου ότι τό σύνολο των πληρωμών σέ έξωτε-
ρικό συνάλλαγμα στό διάστημα 1 'Απριλίου ως 15 'Οκτω-
βρίου άνέβηκε σέ 120 περίπου έκ. δολάρια, προκύπτει ότι
μόλις γύρω τό 20% συναλλάγματος πού πουλήθηκε καλύ-
φθηκε από άγορές και τά υπόλοιπα 80% (=96,8 έκ. δολλά-
ρια) από τό άπόθεμα. Στις άγορές όμως περιλαμβάνεται
και ή άπόκτηση συναλλάγματος από ή μετατροπή σέ λίρες
των προκαταβολών στόν άγγλικό στρατό, πού για τό ύπόψη
χρονικό διάστημα έφθασε τά 4 περίπου έκ. λίρες. 'Ωστε τό
ποσοστό κάλυψης από άλλες—πλήν της μετατροπής των

προκαταβολών—πηγές συναλλάγματος, ήταν μόνο γύρω στά
5% των πουλήσεων.

β) Με τη μείωση αυτή των 485 δισεκ. τό συναλλαγματικό
άπόθεμα έπεσε σέ πολύ άνησυχητικά επίπεδα, άν λογαρια-
σουμε την κατάσταση των εξαγωγών μας και των μεγάλων
άναγκών της Χώρας στό άμεσο μέλλον και ύστερα από τη
διακοπή της δωρεάν συμμαχικής ένίσχυσης.

Γιατί από τό σύνολο των 1146 δισεκ. 500 δισεκ. δραχμές
(24 έκ. λίρες 4 έκ. δολάρια) είναι τό κεφάλαιο σταθερο-
ποίησης κατά τη συμφωνία του Λονδίνου (24 'Ιανουαρίου)
και 340 δισεκ. περίπου (=17 έκ. λίρες περίπου) προέρχον-
ται από ή μετατροπή των προκαταβολών στους Βρετανούς,
σύν τά 4,5 εκατομ. των στρατιωτικών λιρών πού ανταλλά-
χθηκαν από την Τράπεζα 'Ελλάδος.

Τό πρώτο ποσό είναι ουσιαστικά έκτός συναλλαγής και
τό δεύτερο πρέπει νά θεωρηθεί ότι μιά μέρα, δυστυχώς, θά
ξεγραφθεί από τό ένεργητικό μας με τό συμψηφισμό του
στά έξοδα έφοδιασμού κλπ. του ελληνικού στρατού πού γί-
νονται από τους 'Αγγλους (=για ή τρέχουσα χρήση πάνω
από 20 έκ. λίρες).

Μένει πραγματικά διαθέσιμο συνάλλαγμα 300 δισ. δραχ-
μών, στό σύνολό του περίπου, σέ λίρες.

'Ανεξάρτητα από την άποτελεσματικότητα της χρησιμο-
ποίησής του άναγκαστικά μέσα στην περιοχή της στερελινας,
τό ποσό αυτό (=15 έκ. λίρες) είναι ελάχιστο έμπρός στό
σύνολο των άναγκών μας (τουλάχιστο 80 έκ. λίρες).

'Αν λογαριάσουμε ότι στην ευνοϊκότερη περίπτωση τό
σύνολο των εξαγωγών μας δέν πρόκειται νά δώσει πάνω
από 12 έκ. λίρες, τό θλιβερό συμπέρασμα είναι ότι τό έλ-
λειμα του ίσοζυγίου λογαριασμών κατά τό β' εξάμηνο (μέ-
χρι τέλους Μαρτίου 1947) δέν θά καταστεί δυνατό νά κα-
λυφθεί από τά διαθέσιμα της Χώρας, όπως έγινε κατά τό
α' εξάμηνο.

Σ. ΠΑΠ.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

Ν. Χωραφά, μηχανικού, προϊστ. ύδρολογ. ύπηρεσίας.

"Αρδευσις και ήλεκτρισμός

"Εκδοση άρ. 1 «'Ομοσπονδίας Τεχνικών 'Επιστημόνων και
Ειδικών». 'Αθήνα 1946. Σελ. 72. Πίν. έ. κειμ. 7, χάρτ. 2.

'Η ΟΤΕΕ κατά την κατοχή, άπετέλεσε ομάδα έπιστη-
μόνων πού μελέτησαν διάφορα θέματα της εθνικής αξιο-
ποίησης. 'Η πρώτη της δημόσια εμφάνιση έγινε με 22 ό-
μιλίες στην αίθουσα της 'Αρχαιολογικής 'Εταιρείας την
άνοιξη του 1945. 'Η δεύτερη είναι ή έκδοση της σειράς
των μελετών της, με πρώτη στη σειρά, τη μελέτη αυτή
του κ. Χωραφά. 'Ο κ. Χ. συνεχίζει στό ΓΜΥΕ την έρ-
γασία του ήρωα μηχανικού Γαλάτη άπάνω στίς ύδρευ-
τικές και ύδρολογικές ιδιότητες της Χώρας μας' έχει ό
ίδιος άναθεωρήσει τις μελέτες Coorper για τόν 'Αχελώο
και τη μελέτη Λάδωνα' έχει άμεσα έρευνήσει τό θέμα
Στυμφαλίας' είναι από τους πιό άρμόδιους νά έχουν γνώ-
μη στό ζήτημα. Στο βιβλίο διαφαίνεται πνεύμα αίσιοδο-
ξίας πού αισθάνεται ό συγγραφέας την άνάγκη νά τη δι-
καιολογή κάθε στιγμή με αριθμούς. Αυτό ξεπερνάει τά
δρια της έπιστημονικής ευσυνειδησίας και είναι δείγμα
του πόσο έχει ποτίσει την ελληνική κοινή γνώμη τό ντε-
φαιτιστικό κήρυγμα των κερδοσκόπων, πως ή 'Ελλάδα εί-
ναι φτωχότοπος, από θεού φτιαγμένος νά παράγει λού-
πινα, γαϊδουράγκαθα και μετανάστες και πόσο δισταχι-
κός στέκει κι ό φωτισμένος ακόμη άστός, όταν οι έρευ-
νές του τόν φέρνουν σέ συμπεράσματα επαναστατικά ά-
πέναντι στην ολέθρια παράδοση.

'Η τεχνική θέση του κ. Χ. είναι ή σωστότερη για την
άντιμετώπιση του ύδρολογικού μας προβλήματος. Βασι-
κός σκοπός ή καλυπτή αξιοποίηση της ελληνικής γης.
'Ισότιμος συνδυασμός ή ήλεκτροποίηση του ύδραυλι-
κού δυναμικού. 'Αποτέλεσμα ή δυνατότητα λύσεων
πού, άν κοιταχθούν μονόπλευρα, φαίνονται λογιστικά

άσύμφορες. 'Η έπιθυμία του ώστόσο νά δώσει και λύσεις
άμεσες, πού νά συμβιβάζουν όλες τις άντιξοότητες, τόν
όδηγει σέ ύποδείξεις σφαλερές άναφορικά με την κλιμά-
κωση των έργων. 'Ο Λάδωνας για την 'Αθήνα (280 έκ.ατ.
ΩΧΒ), ή κρέμαση 'Αγρας για τη Θεσσαλονίκη (38 έκ.ατ.
ΩΧΒ) ως πρώτα έργα δέν άποτελούν λύσεις άποτελούν
μάλιστα κακές λύσεις πού πισωστρέφουν τη γενική προσ-
πάθεια. 'Η θερμική ένίσχυση της 'Αθήνας και της Θεσ-
σαλονίκης για ένα μικρό χρονικό διάστημα, πέντε ή δέκα
έτων, είναι φθηνή άμεση λύση πού θά μάς έπιτρέψει την
ώριμη προγραμματική έκτέλεση των ύδραυλικών έργων,
χωρίς τά μηχανήματα νά πάνε κατόπιν χαμένα μιά και
δέν πρόκειται—γιατί δέν είναι δυνατό—νά άποκλείσουμε
τη συμμετοχή των θερμοηλεκτρικών «κεντρικών» στό ή-
λεκτροπαραγωγό συγκρότημα της 'Ελλάδας.

Γενικά όμως τό βιβλίο αυτό του κ. Χ. είναι πολύ καλή
συμβολή στην έρευνα του έγγειοβελτιωτικού και ύδρολο-
γικού μας ζητήματος και για τά πολύτιμα στοιχεία πού
παρέχει και για τις όψεις πού άποκαλύπτει και βρίσκε-
ται στό δρόμο της όρθολογικής εξέτασης του θέματος.

Θ. Ι. Ραυτοπούλου, μηχανικού.

Τό 'Εθνικόν Δίκτυον ήλεκτρισμού της 'Ελλάδος.

"Εκδοση 'Α. Παπαζήση. 'Αθήνα 1946. Σελ. 260. Πίν. 24, χάρτ. 2.

Είνε ό πρώτος τόμος από τη σειρά των μελετών στό
ένεργειακό πρόβλημα της 'Ελλάδας, πού έπατρονά-
ρισε ή 'Εθνική Τράπεζα με έισηγηση του συγγρα-
φέα. Στην ουσία, τό βιβλίο πού έχουμε ύπόψη μας εί-
ναι προσωπική εργασία του κ. Ρ. με βοηθούς πού μι-
σθοδοτήσε την εργασία τους ή Ε.Τ. Είναι δηλαδή καθαρή
έργασία τεχνικών και ως τέτοια, αληθινά πολύτιμη για
την ελληνική βιβλιογραφία. 'Η σταχυολόγηση στοιχείων,

από τον δγκο των μονογραφιών που υποβλήθηκαν και των ανακοινώσεων που έγιναν στο II και III παγκόσμια συνέδρια ένεργειας, από ειδικά περιοδικά των τελευταίων έτών μέχρι και των πιο νεώτερων τευχών των στη πολεμική περίοδο, από κλασσικούς ένεργειακούς συγγραφείς, όπως ο Βίττε, ο Μπράντ, ο Σνάιντερ, ο Ντέτμαρ κ. ά. και η αναζήτηση και άνευρεση χρησιμότητας ελληνικών δεδομένων, που παρέχονται άφθονα στο βιβλίο, δείχνουν τη συστηματικότητα και την ένδελέχεια με τις όποιες ο κ. Ρ. και οι συνεργάτες του εργάσθηκαν για να συγκεντρώσουν ύλικό μελέτης και τους άξίζει γι' αυτό κάθε τιμή. 'Η διερεύνηση επίσης των δεδομένων και των κατευθύνσεων, στο ένεργειακό πεδίο, των διαφόρων πολιτισμένων χωρών και των βαλκανικών κρατών, είναι πολύ ενδιαφέρουσα. 'Η κατάταξη των θεμάτων στο βιβλίο δείχνει άξίεπαινη φροντίδα να διευκολυνθεί και διαφωτισθεί ο άναγνώστης. 'Αξίζει να διαβασθεί αυτή η έκδοση από όλους τους 'Ελληνες έπιστήμονες που άσχολούνται με τα γενικότερα ζητήματα άνοικοδόμησης και άξιοποίησης της Χώρας.

Μά ο κ. Ρ. έξαιρετικός και έμβριθης έρευνητής, είναι —τό είπαμε κι άλλο— διανοητής κάπως άυταρχικός. Νομίζει πως δέν είναι υποχρεωμένος να δεχτεί τα συμπεράσματα που του έπιβάλλουν τα στοιχεία των έρευνών του αλλά δικαιούται να υποτάσσει την πραγματικότητα σε περιγράμματα έκ των προτέρων. Δέν πρόκειται να κάνουμε έδω άνάλυση και κριτική των άπόψεων του κ. Ρ. που διατυπώνονται σ' αυτό το βιβλίο. Θά χρειασθεί να έχουμε μπροστά μας όλη τη σειρά των εκδόσεων που θά έπακολουθήσουν για να βλέπουμε ολοκληρωμένο το σχέδιο του συγγραφέα. Δέν μπορούμε όμως να μιή διαμαρτυρηθούμε για την γνωμάτευση στην όποια οι εισηγήσεις του έχουν παρассύρει τη δωδεκάμελη «'Επιτροπή Μελέτης του 'Ενεργειακού Προβλήματος παρά τη 'Εθνική Τραπεζή», μεταξύ των όποιων και σεβαστός νεκρός και άγαπητοί φίλοι. 'Η έκθεσή της, δημοσιευμένη πρώτη στο βιβλίο, συνεπάγεται πως «το όλον ζήτημα της ανάπτυξεως της ελληνικής ηλεκτρικής οίκονομίας δέν είναι ζήτημα καταναλώσεως αλλά ζήτημα εύθηνου κόστους». 'Η άπόλυτη αυτή και άσυσχέτιστη με άλλους παράγοντες έμπορευματική τοποθέτηση του προβλήματος, περιορίζει

—άν έτσι γίνει άποδεκτή—καταπληκτικά την έκταση της προσπάθειας για την έθνική άξιοποίηση· έξάλλου δέν είναι έπιστημονικά όρθη, κατ' αυτό τον τρόπο γενικά βαλμένη, χωρίς τη διαγραφή των προϋποθέσεων και περιορισμών που στενεύουν την ισχύ της μέσα σε όρια καθαρά προσδιορισμένα από τη σύγχρονη οίκονομικοκοινωνική σκέψη. Θέση τέτοια, παρμένη για άπερίοριστο παράγοντας στην άνοικοδόμηση της 'Ελλάδας, θά όδηγούσε σε άποτελέσματα έξαθλίωσης και έξανδραποδισμού του ελληνικού λαού.

Γιάννη 'Ιμβριώτη, καθηγητή

'Ο άγδρωπος και ή μηχανή

Περιοδικό «'Ελεύθερα Γράμματα», φύλ. 53)15-Χ-46, σ. 299.

Στοχαστής διαλεχτός, δάσκαλος στο χειρισμό της γλώσσας, έπιστήμονας έξαιρετικός, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 'Ιμβριώτης, άνάλυσε πολύπλευρα σ' αυτό του τό άρθρο, τη συμβολή του μηχανικού πολιτισμού και της τεχνικής, στην ανθρώπινη πρόοδο. 'Αφορμή παίρνοντας από το χτύπημα του σαμαριού—την κατακραυγή των φιλοσόφων της φυγής, κατά της μηχανής—φωτίζει με άφθονο διαλεκτικό φώς τη σκηνή, στο μισοκόταδο της όποιας ο Σπέγκλερ μοιρολογάει κι ο Μπερντιάφ όροματίζεται άπλοίκους γυρισμούς, για να τοποθετήσει στις όρθές τους θέσεις και τις σωστές τους σχέσεις τον άνθρωπο και τη μηχανή. Τόν συγκινεί και τον κ. Ιμ. το άσκομάχημα του ανθρώπου που πιέζεται να συγχρονισθεί με τον ξέφρενο ρυθμό του μηχανήματος και τον συγκινεί βαθιά· μά δέν τον κάνει να καταρασθεί το άψυχο αλλά να έξηγήσει την έγκληματικά κακή ένταξή του στο προτόσο της παραγωγής και να διαπιστώσει την άνάγκη της μεταβολής στις παραγωγικές σχέσεις. Είναι κρίμα ότι μελετητές άν τον κ. Ιμ. που να καταπιάνονται με τέτοια ζουμερά θέματα, δέ μετριούνται ούτε στα δάχτυλα του ενός χεριού στον Τόπο μας, ενώ μπορούσαν να είναι περισσότεροι. Να περιμένουμε βελτίωση στο άμεσο μέλλον; Στ. Στ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Είναι παροιμιώδης ή φτώχεια και ή λιτότητα του κινεζικού λαού που τρέφεται με μερικές κουταλιές ριζί. Είναι γνωστή και ή έκπολιτιστική του καθυστέρηση. Αυτή ή δυστυχία του όφειλεται άραγε στη φτώχεια του έδάφους ή του ύπεδάφους; 'Ας αφήσουμε τους άριθμούς να μιλήσουν:

Είναι γεγονός ότι ή Κίνα είναι κατά πρώτο λόγο άγροτική χώρα: τά 80% του πληθυσμού της άσχολούνται με τη γεωργία. Αυτό όμως δέν σημαίνει ότι στερείται βιομηχανίας. 'Η τελευταία άναπτύχθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια του πολέμου τόσο στην κατεχόμενη από τους 'Ιάπωνες περιοχή όσο και στην περιοχή του Τσάγκ-Κάι-Σέκ των Κομμουνιστών, για να καλύψει τις πολεμικές άνάγκες. Δέν έφθασε όμως ακόμη στο επίπεδο εκείνου που της έπιτρέπουν τα τεράστια άποθέματα του ύπεδάφους, που είναι το πλουσιότερο του κόσμου.

'Η παραγωγή του καρβούνου άνερχόταν το 1937 μόνο σε 37 έκατομ. τόνους, ενώ τα άποθέματα ύπολογίζονται σε 10 112 000 έκ. τόν. (ΕΠΑ: 2 040 640 έκ. τόν., ή ΕΣΣΔ 998 000 έκατομ., Γερμανία 270 000 έκατομ.).

'Η παραγωγή του σιδηρομεταλλεύματος έφθασε, το 1937, τους 300 000 τόνους, ενώ τα άποθέματα ύπολογίζονται σε 1 δισεκατομμύριο τόνους. Παρήγαγε επίσης στα πρώτα χρόνια του πολέμου: 2 000 τόν. χαλκό, 7 600 τόν.

άντιμόνιο και 11 500 τόν. τουγκστένιο. Στην παραγωγή των δύο τελευταίων κατείχε την πρώτη θέση στον κόσμο.

Τό κυριότερο βιομηχανικό της κέντρο βρίσκεται στη Μαντζουρία. 'Εκεί είναι συγκεντρωμένα τά 70% των μεταλλουργικών έργοστασίων και το σύνολο σχεδόν της χημικής της βιομηχανίας. Τό καλύτερο κάρβουνο του κόσμου βρίσκεται επίσης στη Μαντζουρία· τό ίδιο για τό σίδηρο. Τό άσήμι, ο χαλκός, ο ύδράργυρος, τό μολύβι και τό μαγγάνιο έξάγονται σε μεγάλες ποσότητες, ενώ ακόμα δέν έκμεταλλεύτηκαν άρκετά οι πηγές βολφραμίου και ούρανίου. Σε καμιά άλλη περιοχή της Κίνας ή ύδροηλεκτρική ένεργεια δέν έκμεταλλεύεται κατά τρόπο τόσο συστηματικό όσο στη Μαντζουρία.

Βλέπουμε λοιπόν ότι μιή έκλογικευμένη και συστηματική άνάπτυξη κι έκμετάλλευση όλων των παραγωγικών δυνάμεων της Χώρας, θά μπορούσε όχι μόνο να της έξασφαλίσει οίκονομική άνεξαρτησία, αλλά και να την κατστήσει έναν από τους σπουδαιότερους έξαγωγείς πρώτων ύλων και βιομηχανικών προϊόντων.

Ποτέ όμως μέχρι τώρα ή Κίνα δέ γνώρισε άληθινή οίκονομική και πολιτική άνεξαρτησία. Μέχρι το 1937 ήταν μιή μισοαποικιακή χώρα, όπου τό άγγλικό, τό γερμανικό και τό άμερικανικό κεφάλαιο, έκαναν έπικερδείς τοποθετήσεις. Τό τέλος του πολέμου άνοιξε τη δυνατότητα για ή Χώρα ν' άποδεσμευθεί από την ξένη έκμετάλλευση και να βαδίσει για την άνόρθωση και την άνάπτυξη της βιομηχανίας της. Κάθε τέτοια προσπάθεια χτυπήθηκε όμως από τό άμερικανικό κεφάλαιο που θεωρεί ότι

ή Κίνα βρίσκεται μέσα στα πλαίσια της «παγκόσμιας στρατηγικής της 'Αμερικής» και έννοεί να την κρατήσει άποκλειστικά για άγορά άμερικανικών προϊόντων και άμερικανικών κεφαλαίων. 'Ετσι όργανώνεται ένα συνδικάτο από άμερικανικές έταιρείες για την έκμετάλλευση των πετρελαιοπηγών της Χώρας. ενώ 'Αμερικανός μηχανικός δίνει «συμβουλές» στις κινεζικές 'Αρχές για την κατασκευή φραγμάτων και ύδροηλεκτρικών σταθμών στον ποταμό Γιάνγκ-Τσέ.

Στό διεσδυτικό αυτό έργο του τό άμερικανικό κεφάλαιο βρίσκει πρόθυμους ύπηρέτες τους παράγοντες της Κεντρικής Κυβέρνησης. 'Ο λόγος είναι εύνóτος: τά άντιδραστικά στρώματα της κινεζικής κοινωνίας βλέπουν ότι ή πλέρια βιομηχανική άνάπτυξη άπαιτεί τη δημιουργία πλατιάς έσωτερικής άγοράς, πράγμα που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την άγροτική μεταρρύθμιση και με δημοκρατικούς μετασχηματισμούς. Παρά να χάσει τά προνόμια της ή κατηγορία αυτή, προτιμά να ξεπουλήσει τον Τόπο στο ξένο κεφάλαιο.

Χτυπητή είναι ή άναλογία της κατάστασης στην Κίνα μ' εκείνη που έπικρατεί στην 'Ελλάδα. 'Εκεί, όπως έδω, μιή ξένη Δύναμη έκμεταλλεύεται τό φόβο της κυρίαρχης τάξης μπροστά στο δημοκρατικό ρεύμα του λαού, για να έξασφαλίζει τά οίκονομικά και στρατηγικά της συμφέροντα. 'Εκεί, όπως έδω, ή ξένη αυτή δύναμη είναι ή κύρια αίτία της πολιτικής άναμαλίας που παρεμποδίζει την οίκονομική άνασυγκρότηση της Χώρας.

'Η πλέρια έκμετάλλευση του τεράστιου πλουτοπαραγωγικού πλούτου της Κίνας προϋποθέτει λοιπόν πολιτική έμαλότητα, δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις και πριν άπ' όλα έθνική και οίκονομική άνεξαρτησία, πράγμα που δέν άποκλείει ύλική βοήθεια από μέρους των 'Ενωμ. 'Εθνών.

* * * ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΝΕΑ

ΕΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ.—Στις 5 Σεπτεμβρίου έξέσπασε στο χρηματιστήριο της Νέας 'Υόρκης ένας ύποτιμητικός πανικός που συνεχίστηκε άρκετές μέρες, μέχρι τό σημείο να ύποτιμηθούν διάφορες άξίες (ιδίως μετοχές της βαριάς βιομηχανίας) κατά 4 και 5 μονάδες. 'Η πτώση αυτή συνεχίστηκε κι έφθασε τις 7 μονάδες στις 9 'Οκτωβρίου. Λίγες μέρες άργότερα άρχισε ν' άναπτύσσεται ένα καινούργιο άπεργιακό κύμα που για άρκετό διάστημα παρέλυσε την έμπορική κίνηση της Νέας 'Υόρκης. 'Απεργήσαν με έπιτυχία 700 000 ναυτικοί, οι ναυτεργάτες των ρυμουλκών και οι όδηγοί άυτοκινήτων, για βελτίωση των άποδοχών τους.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.—Στις 11 Σεπτεμβρίου οι άγγλικές και άμερικανικές άρχές Κατοχής ύπόγραψαν συμφωνία για την οίκονομική ένοποίηση των ζωνών κατοχής. 'Η συμφωνία άφίνει την πόρτα άνοιχτή για ένδεχόμενη προσχώρηση της Σοβιετικής 'Ενωσης και της Γαλλίας.

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ.—Τά μηχανολογικά έργοστάσια Τάτρα ως και του Μπρνό και Κράλοβοπολιε παρήγαγαν τον 'Ιούλιο, 202 βαγόνια άντι 440 που πρόβλεπε τό σχέδιο. 'Η παραγωγή καρβούνου κατά την ίδια περίοδο, στη Μοράβσκα 'Οστροβα, έφθασε τους 956 757 τόνους.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ.—Κατά τους 4 πρώτους μήνες του 1946 ή κατανάλωση πετρελαίου και ύποπροϊόντων του έφθασε τους 614 388 τόνους, ξεπερνώντας έτσι κατά 83 730 τόνους την κατανάλωση της αντίστοιχης περιόδου κατά τό 1945 και κατά 92 049 τόνους τό πρώτο έξάμηνο του 1944.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ.—'Η Νορβηγία άρχισε τώρα την πραγματοποίηση έκτεταμένου σχεδίου για την δημιουργία έθνικής σιδηροβιομηχανίας για την κάλυψη των άναγκών της. 'Η βιομηχανία αυτή θά έγκατασταθεί στη βορινή περιοχή της Χώρας, χάρη στη χορήγηση από τό Κράτος και από ιδιαιτικά κεφάλαια 30 δισ. κορωνών. Προβλέπεται ότι

σύντομα ή έτήσια παραγωγή θά φθάσει τους 200 000 τόνους σίδηρου και άτσαλιού.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ.—'Ο δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, με τις πολλαπλές άνάγκες των συμμάχικών στρατευμάτων, προκάλεσε μιή πραγματική επανάσταση στην οίκονομική ζωή της Χώρας: 'Η Αίγυπτος άπέκτησε μιή σημαντική βιομηχανία που της έπιτρέπει πια την έξαγωγή διαφόρων προϊόντων. 'Αξιόλογη πρόοδο σημείωσε ή παραγωγή ύφασμάτων, κλινοσκεπασμάτων, ζάχαρης, μπίρας, ενώ ή παραγωγή λαδιού, λιπαρών ουσιών, χαρτιού, δέρματος και χημικών προϊόντων πήρε μιή τεράστια άνάπτυξη. 'Ακόμη και στις πρώτες ύλες δέν ύστερεί· άρχίζει να παράγει μικρές ποσότητες πετρελαίου και θά άντικαταστήσει την έλλειψη του καρβούνου με την ολοκληρωτική έκμετάλλευση των ύδραυλικών δυνάμεων του φράγματος του 'Ασσουάν, που θά φέρει τον ήλεκτρισμό σε κάθε γωνιά της Χώρας.

Είναι φανερό ότι ή σοβαρή αυτή βιομηχανική άνάπτυξη δέν θά έχει μόνο συνέπειες οίκονομικές αλλά και κοινωνικές και πολιτικές.

ΣΟΥΗΔΟ-ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ.—Στις 8/10/46 ύπογράφηκε στη Μόσχα έμπορική συμφωνία μεταξύ Σουηδίας και Σοβιετικής 'Ενωσης, παρά τις παρρασάσεις των 'Ενωμένων Πολιτειών προς την Σουηδία. 'Η συμφωνία αυτή είναι ένα σοβαρό βήμα για την άνάπτυξη φιλικών σχέσεων και την σταθεροποίηση της ειρήνης στην περιοχή αυτή της Εύρώπης και πρόκειται να ώφελήσει πολύ τη σουηδική παραγωγή.

Ο ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ.—Ποιά είναι ή θέση του Προϋπολογισμού μέσα στη δημόσια και την έθνική οίκονομία; Τό μέγιστο μέρος της οίκονομίας είναι κρατικοποιημένο, συνεπώς ο προϋπολογισμός του Κράτους περιλαμβάνει τό μέγιστο μέρος της οίκονομίας, πράγμα που δέ συμβάίνει στις χώρες όπου έπικρατεί τό καθεστώς της άτομικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής και της «άτομικής πρωτοβουλίας».

«Τό μεγαλύτερο ποσό των έξόδων του σοβιετικού προϋπολογισμού διατέθηκε σε έπιχορηγήσεις για την άνάπτυξη της βαριάς βιομηχανίας, των μεταφορών, της άγροτικής οίκονομίας και της λαϊκής άνοικοδόμησης». 'Ο κρατικός προϋπολογισμός, που αυτές τις μέρες έγκρίθηκε από την 'Ολομέλεια του 'Ανωάτου Σοβιέτ της ΕΣΣΔ, χρηματοδοτεί έτσι όλους τους τομείς της οίκονομικής δραστηριότητας, όλα τά έργα που θά πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τό πεντάχρονο Σχέδιο. Για τό σκοπό αυτό διατέθηκαν 102 δισεκ. ρούβλια, ποσό που ξεπερνάει κατά 40% εκείνο που είχε διατεθεί τό 1940. Οι έπιχορηγήσεις όμως είναι ακόμα άνώτερες για τις Δημοκρατίες που βρέθηκαν κάτω από τη γερμανική κατοχή και καταστράφηκαν από τον πόλεμο.

'Εκείνο όμως που δείχνει ξεκάθαρα τις μεταπολεμικές κατεβύνσεις της σοβιετικής πολιτικής είναι ότι ή αύξηση του ποσού που διατέθηκε για τους παραγωγικούς σκοπούς συνοδεύεται από άνάλογη έλάτωση των στρατιωτικών δαπανών, που περιορίστηκαν από 128 δισεκ. σε 72 δισεκ. ρούβλια.

'Επίσης αύξήθηκαν στο διπλάσιο και πάνω, οι δαπάνες για την άνώψωση του μορφωτικού επιπέδου του λαού και για την άνάπτυξη των έπιστημονικών έρευνών.

Παρά τό γεγονός όμως ότι διαέθηκαν μεγαλύτερα ποσά από πέρσι στην 'Εθνική Οίκονομία, οι φόροι έλάττωθηκαν κατά 16 δισεκ. ρούβλια σε σύγκριση με τό 1945. Τό γεγονός αυτό, δέν έμποδίζει την ισοσκελίση του προϋπολογισμού, ο όποιος μάάλιστα έχει και ένεργητικό ύπόλοιπο: τά έσοδα άνέρχονται σε 333 δισ. 400 έκατ. και τά έξοδα σε 319 δισ. 300 έκατομ. ρούβλια.

Στό μεταξύ όλόκληρη ή οίκονομία της χώρας βρίσκεται σε συνεχή όργασμό «για να ξεπεράσει τό προπολεμικό επίπεδο της βιομηχανικής και γεωργικής παραγωγής, παγιώνοντας έτσι περισσότερο τη δύναμη της Πατρίδας και άνεβάζοντας τις συνθήκες ζωής του λαού».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΙΝΗΣ

Η ΖΩΝΤΑΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Οι κάπως παλιότερες γενιές της εποχής μας είχαν την τύχη να ζήσουν τον αγώνα της σύγχρονης λαϊκής γλώσσας, της ζωντανής μας γλώσσας, της πραγματικής νεοελληνικής γλώσσας, πρὸς τὸ ἴδιωμα τῆς καθαρεύουσας. Τὸν ἀγῶνα καὶ τὴ νίκη τῆς.

Πρὶν πενήντα χρόνια, ἄνθρωποι σκοτωνόντουσαν στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας, γιατί παίχθηκε στὸ θέατρο ἡ «Ὁρέστεια» μεταφρασμένη νεοελληνικά. Καὶ πρὶν τριάντα χρόνια ἀκόμη, φρίκη σήκωνε τὶς τριχὲς τῶν γονιῶν καὶ τῶν γεροντοκόμων, ἂν οἱ νέοι τολμοῦσαν νὰ μιλήσουν γιὰ τὴν ὀντότητα καὶ τὰ δικαιώματα τῆς γλώσσας τοῦ λαοῦ. Οἱ φωτισμένοι γλωσσολόγοι καὶ λογοτέχνες ποὺ μελετοῦσαν καὶ χρησιμοποιοῦσαν τὰ νεοελληνικά, ἦσαν ἀποδιωγμένοι ἀπὸ τὴν κοινωνία τῶν καλοστεκούμενων, τῶν φτασμένων, τῶν καλῶν ἀσπῶν, τῶν τάχα «ἐχομένων τῶν πατρῶν» πολιτῶν. Ἦσαν οἱ «μαλλιαροί», οἱ «ὀλετήρες τοῦ ἔθνους» οἱ «πουλημένοι».

Πόσο ἄλλαξαν τὰ πράγματα! Σήμερα ὅλη ἡ λογοτεχνικὴ παραγωγή τῆς χώρας γράφεται στὴ γλώσσα τῶν «ὀλετήρων». Ἡ καθαρεύουσα ἀποτραβιέται στὰ τελευταῖα τῆς ὀχρᾶς: τοὺς νόμους καὶ τὴν ἐπίσημη κρατικὴ ἀλληλογραφία. Οἱ ἐπιστήμονες, νιώθοντας αὐτοὶ τὴν μεταβολή, ἀρρίζουν νὰ συντάξουν τὶς ἐργασίες τους στὴ λαϊκὴ γλώσσα. Κι ἂν δὲν ἐπῆρε τὸ φαινόμενο τὴν ἔκταση τοῦ τοῦ ταιριάζει, δὲν εἶνε ἀπὸ ἑλλειψη ἐπιθυμίας τῶν ἐπιστημόνων τόσο ὅσο ἀπὸ ἀδυναμία τους, ἐξαιτίας τῆς μακροχρόνιης καὶ ἀποκαλειστικῆς προσοικίωσής τους στὸ καθαρευουσιάνικο ἴδιωμα.

Τὸ γεγονός εἶνε παρήγορο καὶ ρεαλιστικὰ ΕΘΝΙΚΟ. Ἀρχίζει τὸ μπάσιμο τῆς ἐλληνικῆς προσπάθειας στὴ στράτα τῆς ἀληθινῆς προόδου, ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ παρὰ μὲ συνεργασία τῆς διανοήσεως—τῆς ἰντελιγκέντσας, ὅπως ἐπικράτησε νὰ χαρακτηρίζεται ἡ τάξη τῶν πνευματικῶν ἐργατῶν—μὲ τὸ λαὸ καὶ τοῦτο δὲ δευτέρω δὲν ἦταν δυνατό ὅσο ἴσχυε ἡ κατάσταση Βαβέλ μὲ τὴ διγλωσσία. Μὰ τὸ ἀπαράσκειο τῶν ἐπιστημόνων ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ γράφουν νεοελληνικά δὲν ἰσοφαρίζεται ἀπὸ τὴν εὐγενεῖα τῆς διάθεσης μόνον· χρειάζεται μιὰ κατάρτιση σχετικὴ, τόσο περισσότερο, ὅσο αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὴν πρωτοπορία στὴν κίνηση τοῦτη καὶ ἡ ἐργασία τους—καθὼς εἶνε φυσικὸ—θὰ ἀποτελέσει γλωσσικὸ πρότυπο γιὰ τοὺς κατόπιν.

Τὸ κακὸ εἶνε πὼς ὁ μηχανισμὸς καὶ ἡ ὅλη ἰδιούσυση τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας εἶνε πολὺ διαφορετικὸς ἀπὸ τὸ συνάθροισμα φτιαχτῶν κανόνων ποὺ ἀποτελοῦν τὴν καθαρῶστα. Καὶ τὸ χειρότερο, πὼς οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς κανόνες αὐτοὺς εἶνε δανεικοὶ ἀπὸ ξένες γλώσσες, ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν συνήθειες οἱ ἐπιστήμονες καὶ σὲ τίς ὁποῖες μελετᾶνε τὰ βιβλία τῆς ἐπιστῆμης τους. Ἔτσι στὸ πεδίο τῆς πνευματικῆς τους ἀπασχόλησης ἔχει λιγότερο ἢ περισσότερο ἀτομικήν ὁ μηχανισμὸς τῆς φυσικῆς μηχανικῆς τους γλώσσας, σιμῆνος ἀπὸ τοὺς παραείσχατους κανόνες. Κι ἐπιχειρώντας νὰ γράφουν νεοελληνικά μεταφράζουν—χωρὶς νὰ τὸ νιώθουν μὰ καὶ χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ κάνουν ἄλλιως—ἀπὸ τὴν καθαρῶστα.

Μὰ ἡ ζωντανὴ γλώσσα δὲν εἶχε σχῆμα. Πολὺ περισσότερο δὲν εἶνε ἄψυχο κάτι, ποὺ νὰ παίρνεις ἓνα κομμάτι του καὶ νὰ λές πὼς αὐτὸ ἀντιπροσωπεύει τὸ σύνολο καὶ πάει λέοντας. Τῇ ζωντανῇ γλώσσῃ πρέπει νὰ τὴ ζήσεις, πετιώντας ἀπὸ πάνω σου τὰ φορμαλιστικὰ περιβλήματα. Δὲν μπορεῖς κβδοντας μερικὰ ν ἀλλοιώνοντας τὰ ἄρθρα καὶ τὶς καταλήξεις ἢ ἀλλάζοντας τὰ κτ καὶ πτ μὲ κτ καὶ φτ νὰ εἰπείς πὼς πέρασες ἀπὸ τὴν καθαρῶστα στὰ νεοελληνικά. Τὸ πολὺ νὰ καταφέρεις ἔτσι φραγκοχιώτικους βαρβαρισμούς καὶ σολοικισμούς, ὅμως γλώσσα δὲν κάνεις ποτέ.

Ἡ γλώσσα τῆς λογοτεχνίας καὶ τῆς ποίησης, ἡ γλώσσα ἀκόμη τοῦ ἡγέτη ποὺ ἀπευθύνεται στὸ λαὸ, ἡ γλώσσα τοῦ ἱεροκήρυκα, δὲν εἶνε καὶ ἡ γλώσσα τῆς ἐπιστῆμης. Ἡ πρώτη ἀπευθύνεται στὸ συναίσθημα καὶ ἔχει σκοπὸ νὰ συγκινήσει—μὲ τὴν ὁλοτέλεια πλατὺ σημασία τοῦ ὅρου. Ἡ ἄλλη κάνει λογικὴ ἀνάπτυξη, ἐξήγηση, ἀνάλυση, σύνθεση. Καὶ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ δορικότερο δέσιμο καὶ αὐστηρότερα γενικούς

κανόνες. Πρέπει νὰ εἶνε ἀπλή, μὲ τὸν τρόπο ποὺ εἶνε ἀπλὸς ἕνας ἀριστες μηχανισμός, γιὰ νὰ εἶναι ταυτόχρονα καὶ ἱκανὴ νὰ ἀποδώσει τὶς λεπτότητες τῆς σκέψεως, χωρὶς νὰ κάνει κατάρχηση τῆς «μαγείας τῆς λέξης». Ἀντίθετα ὁ λογοτέχνης ἔχει ἐλευθερίες, χρησιμοποιοῖ ἰδιωματισμούς, ξεπερνάει—στο-χαστικά—τὸν κανόνες. Κι ἐδῶ εἶνε ἓνα σημεῖο ποὺ πρέπει νὰ προσεχτεῖ πολὺ ἀπὸ τοὺς προοδευτικὸς ἐπιστήμονες ποὺ προσπαθοῦν τόσο καλοπροαίρετα νὰ ἀποτινάξουν τὰ νεκρὰ κῦτταρα τοῦ παλίου ἰδιώματος γιὰ νὰ ζήσουν τὴ δράση τους σὲ ἐξυγιασμένο γλωσσικὸ κόσμο:

Βρίσκουν στὴ λογοτεχνία γλωσσικὸς τρόπους καὶ τοὺς μεταφέρουν ἀτόφιους στὸ δικό τους πεδίο. Μὰ τοῦτο δὲ στέκει· εἶνε ἐπίσης κακὸ ὅπως καὶ ὁ βαρβαρισμός, γιατί πάει νὰ δημιουργήσει ψεύτικη—ἀφοῦ εἶνε σχηματικὴ—παράδοση στὸν ἐπιστημονικὸ λόγο.

Ὅσο γιὰ τὴ γλώσσα—τὶς γλώσσες δηλαδή, γιατί δὲν εἶνε μιὰ—τῶν ἐφημερίδων, ἀλλοῦ μεικτῆ, ἀλλοῦ νεοδημοτικῆ, ἀλλοῦ σαλονίστικη καὶ ἀλλοῦ ἀρχαῖο ποὺ ὑποκόσμου, δὲν ἀξίζει νὰ μιλήσουμε. Κανεὶς ἐπιστήμονας ποὺ σέβεται τὸν ἑαυτοῦ του καὶ τὴ δουλειά του, δὲν μπορεῖ νὰ ἀποζητεῖ ἐκεῖ γλωσσικὰ πρότυπα.

Βάση γιὰ τὴν καλὴ χρησιμοποίηση μιᾶς ζωντανῆς γλώσσας καὶ μάλιστα τόσο πλούσιας καὶ ἐλαστικῆς ὅπως ἡ δική μας, εἶνε ἡ ἐμβάθυνση στὸ μηχανισμό τῆς—ὅπως τὸν ἔχει διαμορφώσει ὁ λαὸς—καὶ ἡ ὁλοτέλεια σ' αὐτὸν προσαρμογή. Γλώσσα διασηματισμένη δὲν εἶνε ἀπλὸς καμβάς, ἀπάνω στὸν ὁποῖο νὰ κεντρίει σχέδια ἢ ἱκανότητα τοῦ καθενός. Εἶνε ἄρτιο σύνολο καὶ πρέπει νὰ τὴ σκεφθεῖ πολὺ—μακάρι νὰ εἶσαι Δάντης—κάθε σοβαρότερη παρέμβαση ποὺ θὰ ἀποτολμήσῃς σὲ αὐτὸ νὰ κάνεις.

Τὸ μόνον ποὺ μπορεῖς—κι ἐπιβάλλεται νὰ τὸ κάνεις—εἶνε νὰ συμπληρώσεις τὴν ὁρολογία τῆς, νὰ διευκρινίζεις μὲ κατάλληλες λέξεις τὶς ἐννοιες, νὰ ἀποδίνεις τὰ κανόνες—για νοήματα ποὺ ἐπιπροστίθενται στὴν ἀνθρώπινη γνώση μὲ τὴν ἀνέλιξη τῶν γενιῶν, μὲ ὅλα αὐτὰ μέσα στὸ μηχανισμό τῆς γλώσσας, μὲ τοὺς κανόνες τῆς γλώσσας, μὲ τὶς προδιαγραφές καὶ τὶς ἐπιταγές τῆς. Ἀλλιῶς χτίζεις στὸν ἄμμο καὶ παίρνεις τὰ ἔργα σου τὸ πρῶτο κυματάκι ποὺ θὰ ῥθεῖ.

Τὸ τυπικὸ, τὸ συντακτικὸ, τὸ παραγωγικὸ τῆς γλώσσας, πρέπει νὰ λογαριάζονται ὅταν πρόκειται γιὰ ὅποιο νεολογισμό. Ἀκόμη καὶ κληρονομίαις ἔξω ἀπὸ τοὺς κανόνες, πρέπει νὰ εἶνε σεβαστὲς ἂν ἔχουν λαϊκὰ καθιερωθεῖ καὶ δὲν ἀποτελοῦν περιορισμένους, διαλεκτικούς ἰδιωτισμούς. Αὐτὲς ἀποτελοῦν τὶς ἐξαιρέσεις. Καλὸ εἶνε μόνον νὰ μὴ γίνεταί ἡ ἐξαίρεση κανόνες, ποὺ νὰ διασηματίζονται ἀπάνω του γλωσσικὲς ἐξελίξεις.

Δὲν πρέπει νὰ ἐκπλαγοῦν οἱ ἐπιστήμονές μας ἀπὸ τὶς ἀξιώσεις αὐτὲς ποὺ διατυπώνουμε ἀπέναντί τους. Εἶπε ὁ Μπόλτσμαν καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴ φράση του ὁ Ἀϊνστάιν: «νὰ ἀφίνεται στοὺς ράφτες καὶ τοὺς τσαγγάρηδες ἡ φροντίδα τῆς κομψότητας». Καὶ τὸ εἶπε, σχετικὰ μὲ τὴ βαρύτητα ποὺ ἔχει ἀπὸ τὴ μεριά ἡ σαφήνεια καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ χάρις τοῦ ὅρου, στὸν ἐπιστημονικὸ λόγο. Μὰ ἐδῶ στὴ χώρα μας καὶ στὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε δὲν πρόκειται γιὰ αὐτὸ πρό-κειται κάτι ἄλλο. Νὰ διαμορφώσουμε οἱ ἐπιστήμονες τὸν νεοελληνικὸ ἐπιστημονικὸ λόγο σὲς ὁρθές του βάσεις, ὅπως τὸ «κάναν» ἤδη οἱ λογοτέχνες μὲς στὸ δικό τους πεδίο, μὲ χίλιους μόχθους καὶ προσπάθειες.

Γιὰ τοῦτο ὁ «Ἀνταῖος», μὲ βαθιὰ συναίσθηση τοῦ καθή-κοντος ποὺ ἀναλαμβάνει καὶ ποὺ δὲν ἀποτελεῖ ἀσήμαντη περιοχὴ τοῦ κύκλου δράσεως του, ἀρχίζει ἀπὸ τὸ ἄλλο φύλλο μιὰ σειρά ἄρθρων συνεργατῶν του, ὅπου μὲ ὅσο γίνεται ἀπλούς καὶ μεθοδικούς τρόπους θὰ δώσει μιὰ σειρά κανόνων καὶ ὁδηγιῶν γιὰ τὴ γραμματικὴ καὶ συντακτικὴ χρησιμοποίηση στὸν ἐπιστημονικὸ λόγο, τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας—ὅπως διαμορφώνεται σήμερα—κι ἐλπίζει πὼς θὰ ἱκανοποιήσει ἔτσι, ζωηρὴ ἐπιθυμία τοῦ ἀναγνωστικοῦ τοῦ κοινοῦ.

Σ. Σ.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΣΤΟΝ "ΑΝΤΑΙΟ",

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 112)

ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἀνοικοδόμησης. Ἔτσι καὶ ἐδῶ, τὸ κράτος δείχνει πὼς εἶναι ξένο ἀπὸ τὰ τόσο σοβαρὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸ λαὸ.

Οἱ μαθητὲς λόγῳ τῆς φύσης τῶν σπουδῶν τους, πρέπει παράλληλα νὰ δουλεύουν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά γιὰ νὰ ἐκασφαλίσουν τὰ μέσα γιὰ νὰ ζήσουν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ ἀποκτήσουν τὴν τεχνικὴ πρακτικὴ κατάρτισή τους δουλεύοντας στὰ μηχανουργεῖα καὶ λεμβητοποιεῖα 8 ὁλόκληρες ὥρες τὴν ἡμέρα (καὶ μετὰ ἄλλες 3—4 ὥρες στὸ σχολεῖο).

Μὰ ἂν πρὸ τοῦ πολέμου μποροῦσαν νὰ βροῦν δουλειὰ σ' ἓνα ἐργοστάσιο μὲ μεροκάματο πολλὲς φορὲς 5—10. δρχ. (οἱ ἐργοστασιάρχες τοὺς ἐκμεταλλεύοντοσαν γιὰτὶ γνώριζαν πὼς γιὰ νὰ πάρουν τὸ δίπλωμά τους ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ παρουσιάσουν 4 χρόνια ὑπηρεσία ἐργοστασίου) παρὰ τὶς «συμβάσεις», σήμερα αὐτοὶ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατο μὲ τὴν ἀνεργία. Γι' αὐτὸ μεγάλο ποσοστὸ ἀπ' αὐτοὺς ποὺ φοιτοῦν σὲς σχολές, γιὰ νὰ ζήσουν καὶ νὰ πληρώσουν τὰ δίδακτρα ποὺ εἶναι πολλὰ (ἀφοῦ οἱ σχολές δὲν ἔχουν ἐπαρκὴ ἐνίσχυση ἀπὸ τὸ κράτος) ἀναγκάζονται νὰ ποιοῦν κουλούρια ἢ νὰ σέρνουν καρροτσάκι... Ἐδῶ ἐπιταχτικὴ ἀνάγκη προβάλλει νὰ ἐξισωθοῦν οἱ σχολές περισσότερο, ἔτσι ποὺ ν' ἀποκτήσουν καλοῦς καὶ ἀρκετοὺς καθηγητὲς καὶ παράλληλα νὰ μειώσουν στὸ ἐλάχιστο τὰ δίδακτρα τῶν σπουδαστῶν. Αὐτὸ ὅμως δὲ φθάνει! Οἱ μαθητὲς ἀγωνίζονται χρόνια γιὰ νὰ πετύχουν ὁρὴ ἐργασία, ἔτσι ποὺ νὰ μποροῦν μετὰ ἀπὸ τὴ βαριά δουλειά ποὺ κάνουν, νὰ παρακολουθοῦν 4 ὥρες μαθήματα, ποὺ εἶναι δύσκολο καὶ ποὺ ἕνας κουρασμένος ἄνθρωπος δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ τὰ παρακολουθεῖ.

Εἶσι μὲ τοὺς πάρα πάνω ὅρους, εὐκόλα καταλαβαίνει κανεὶς γιὰτὶ κάθε χρόνο, ἐνῶ μπαίνουν 800 περίπου σὲς σχολές, βγαίνουν μόνον 100—150. Ἐπίσης πρέπει οἱ σπουδαστὲς νὰ βρίσκουν δουλειά χωρὶς τὴν ἐκμετάλωση τοῦ ἐργοστασιάρχου. Τὸ κράτος σπαταλᾷ γιὰ «ἐθνικὲς ἀποστολὲς» στὸ Ἐξωτερικὸ χιλιάδες δολάρια. Ἀπ' αὐτὰ καὶ ἀπὸ τὶς ἐπανορθώσεις σὲ μηχανήματα—ἐργαλεῖα κ.λ.π. θὰ μποροῦσε νὰ διαθέσει ἓνα μέρος γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τῶν μαθητῶν σὲ πρότυπα ἐργοστάσια, ποὺ θὰ λειτουργοῦν μὲ τὸν ἑλεγκο καὶ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ κράτους καὶ τῶν καθηγητῶν τῶν σχολῶν. Ἔτσι καὶ τὸ σκοπὸ τῶς θὰ ἐκπληρώσουν οἱ σχολές μὰ καὶ μὲ καλὸ τρόπο ὁργάνωσης, ποὺ δὲν εἶναι ἔργο τῆς μελέτης αὐτῆς, θὰ ἀποδώσουν καὶ κέρδη οἰκονομικά ποὺ μ' αὐτὰ θὰ μποροῦν οἱ σχολές νὰ ἐξελίσσονται καὶ νὰ παρακολουθοῦν τὴν τεχνικὴ πρόοδο.

Ἄς δοῦμε ὅμως τί κάνουν αὐτοὶ ποὺ ὕστερα ἀπὸ 5 χρόνια σκληρῆς δουλειᾶς στὸ ἐργοστάσιο καὶ στὸ σχολεῖο παίρνουν τὸ δίπλωμά τους.

Τὸ κράτος δὲν ἔχει ἐπίσημα ἀνογνωρίσει τὸ δίπλωμα τῶν μηχανικῶν σχολῶν ὅπως ἔχει κάνει μὲ τὶς μέσες σχολές τοῦ Ἑθν. Μ. Πολυτεχνείου καὶ ἔτσι τελειώνοντας ὁ κάθε μαθητῆς βλέπει τὴν ἐγκατάλειψη τοῦ κράτους πὸ καθαρά. Εἶναι τελείως ἀδικαιολόγητο μετὰ ἀπὸ τὴν κοπιαστικὴ σπουδὴ τῶς χρόνων, νὰ μὴν ἀποκτᾷ ὅτ' ὄν το-μέα τῆς ἐιδικότητάς του τὴ θέση ποὺ τοῦ ἀνήκει. Ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἔχουν γίνε πολλοὶ ἀγῶνες ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν καὶ τῶν σχολῶν μὰ χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα.

Ἀκόμη ἓνα σοβαρὸ ζήτημα ποὺ ἀπασχολεῖ τοὺς νέους αὐτοὺς ποὺ διψᾶνε γιὰ μόρφωση εἶναι ἡ ἵδρυση μιᾶς τεχνικῆς σχολῆς ἀνώτερης ἐιδικῆς ἐκπαίδευσης ποὺ νὰ μποροῦν αὐτοὶ ποὺ τελείωσαν ἀπὸ τὴ μέση σχολὴ νὰ φοιτοῦν. Ἔτσι θὰ δίνεται ἡ εὐκαιρία σ' αὐτοὺς ποὺ θέ-

λουν, νὰ κατακτοῦν καινούργιες θέσεις στὴν Τεχνικὴ τους καὶ νὰ γίνονται πὸ χρήσιμοι στὴν κοινωνία. Μιὰ τέτοια σχολὴ θὰ μποροῦσε νὰ ἱδρυθεῖ στὸν Πειραιᾶ γι-ατὶ ἐκεῖ εἶναι τὰ 2/3 τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν σπου-δαστῶν τῶν μέσων σχολῶν.

Τέτοιες σχολές λειτουργοῦν σ' ὅλα τὰ ξένα κράτη μὰ περισσότερο στὴ Σοβ. Ἐνωση ποὺ ἡ τεχνικὴ καὶ ἡ ἐν γένει ἐκπαίδευση εἶναι τέλεια προσαρμοσμένη γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῆς κοινωνικῆς προόδου.

Τὸ κράτος πρέπει νὰ πάψει νὰ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὰ ζητήματα χιλιάδων σπουδαστῶν ποὺ ἡ συμβολὴ τους θὰ εἶναι μεγάλη γιὰ τὴν ἀναστήλωση τῆς ἐρειπωμένης χώ-ρας μας.

Ὅλοι οἱ λαοὶ μὲ τὴν πείρα τοῦ 2ου παγκ. Πολέμου καὶ τὸ ἀνέβασμα στὴν ἀρχὴ τῶν λαϊκῶν μαζῶν, τραβά-νε γρήγορα γιὰ τὴν πρόοδο καὶ τὸν πολιτισμὸ, καὶ ποὺ γι' αὐτὸ εἶναι βασικὴ προϋπόθεση ἡ σωστὴ ἀντιμετώ-πιση καὶ λύση τῶν ζητημάτων τοῦ λαοῦ.

Ἡ χώρα μας μὲ τὶς φυσικὲς πλουτοπαγωγικὲς πηγές ποὺ ἔχει σὲ μεταλλεύματα—κάρβουνο—λιγνίτης—ποτά-μια (ὕδροτοπτώσεις) ποὺ μποροῦν νὰ τὴν ἡλεκτροφωτί-σουν καὶ νὰ τὴν κινήσουν, εἶναι ἐγκληματικὸ νὰ μείνει στὴ στάθμη τῶν περισσότερο καθυστερημένων χωρῶν τοῦ κόσμου, πρέπει νὰ φύγει ἀπὸ τὰ νύχια ἐκείνων ποὺ ἔχουν συμφέρον νὰ τὴν κρατᾶν 50 χρόνια πίσω ἀπ' τὸν σύγχρονο πολιτισμὸ. Μόνον ἀναπτύσσοντας δική της βιο-μηχανία, ἱκανὴ νὰ ἐπεξεργάζεται τὸν πλοῦτο της, θὰ ἀποκτήσει οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία καὶ θὰ μπορεῖ ὁ λαὸς τῆς μὲ τὴ δουλειά του νὰ κατακτᾷ διαρκῶς καλύτερο βιοτικὸ ἐπίπεδο καὶ νὰ γίνε συντελεστὴς τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Μὰ γιὰ ὅλα αὐτὰ βασικὴ προϋπόθεση εἶναι ἡ τε-χνικὴ ἐκπαίδευση καὶ μάλιστα τέτοια, ποὺ νὰ μπορέσει νὰ ἐφαρμόσει καὶ νὰ φέρει σὲ τέλος τὸ τόσο σοβαρὸ ἔρ-γο τῆς ἀνοικοδόμησης.

19-9-46

Μὲ φιλία
ΤΑΚΗΣ ΜΑΝΕΖΗΣ
μηχανικός

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἄρ. Κοιράρη. Σὰς στείλαμε τὰ φύλλα 1 καὶ 2. Τὰ πα-λιά εἶνε δεμένα σὲ δυὸ μέρη 1—12 καὶ 13—24. Θέλετε; Ἡ συνέχεια τῆς ἐργασίας σας δημοσιεύεται. Διεύθυνσή μας Ἀριστείδου 3. Εὐχαριστοῦμε.

Ἄρ. Παφανλίδην. Ἐλάβαμε τὶς 10 000 δρχ. καὶ σὰς στεί-λαμε μὲ τὸ ταχυδρομεῖο τὸ 2ο μέρος τοῦ 1ου τόμου (φύλλα 13—24). Τὰ πρῶτα εἶνε δεμένα μαζί σὲ ἡμίτομο, ποὺ κάνει 10 000 δρχ. Γιὰ τὸν καινούργιο τόμο στείλατε τὴ συνδρομή σας. Εὐχαριστοῦμε.

Σωτ. Μάρκο καὶ Γιαν. Ἀσημῇ. Πήραμε τὴν ἐπιταγή. Εὐχαριστοῦμε. Σὰς στείλαμε μὲ τὸ ταχυδρομεῖο τὰ φύλλα 1 καὶ 2.

Δημ. Κυρκάπουλο. Πήραμε τὴν ἐπιταγή. Εὐχαριστοῦμε. Σὰς στείλαμε τὸ 2 ἡμίτομο.

● ΟΙ "ΝΕΕΣ", ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ κ. ΚΑΡΑΒΙΔΑ

"Όταν η ελληνική οικονομική κατάσταση έχει τόσες ιδιοτυπίες, φαντάζεται κανείς τι ιδιοτυπίες πρέπει να παρουσιάζει η ελληνική οικονομική σκέψη. Όμως όσο και να φαντάζεται δεν μπορεί ποτέ το μυαλό του να συλλάβει το ύψος της πρωτοτυπίας του κ. Ιωάννη Καραβίδα, ναυάρχου, συγγραφέα και οικονομολόγου, διάσημου όπως φαίνεται από τα άρθρα του στο «Βήμα», για την ανασυγκρότηση. Η διασημότητα του κ. Ι. Καραβίδα έγκειται στο ότι, «για πρώτη φορά στην Ιστορία ίσως όλης της ανθρωπότητας», εμφανίζει ιδέες «δικές του», που δεν μοιάζουν με καμιά απ' όσες γνωρίζουμε. Βλέπει, να πούμε, κανείς εκεί—σ' αυτά που γράφει—ότι ενώ στην Ευρώπη και τον άλλο κόσμο μία αγροτική οικογένεια «συντηρεί» 5 ή 6 άστικές στην Ελλάδα μόλις κατορθώνει να συντηρήσει 2 οικογένειες. Ο νομός του αναγνώστη πάει άμέσως σε κάτι αριθμούς και συγκρίνει: αν κάθε ελληνική αγροτική οικογένεια συντηρεί δυο άστικές τότε που βρίσκονται τόσες άστικές οικογένειες αγροτοσυντηρήτες, αφού είναι γνωστό πως οι άστικές οικογένειες είναι πολύ λιγότερες από τις αγροτικές; Μας πληροφορεί ακόμα ο πρωτότυπος αυτός οικονομολόγος, ότι για να αγοράσθουν βιομηχανικά προϊόντα, πρέπει να εξασφαλισθεί επάρκεια στα τρόφιμα. Είναι όμως γνωστό ότι κλάδοι βιομηχανικοί ολόκληροι παράγουν τρόφιμα και η επάρκεια μιας χώρας είναι συχνά ζήτημα ισχυρής βιομηχανίας, εκτός αν πάμε έναμιση αιώνα πίσω στις φυσιοκρατικές σχολές, που φαίνεται να καταπλήσσουν τον κ. Καραβίδα.

● ΤΟ ΔΙΣΧΟΣ ΤΗΣ "ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ",

Οι καθηγητές Π. Κόκαλης, Άλ. Σβώλος, Γ. Γεωργιάδης, Άγ. Άγγελόπουλος, Ν. Κιτάκης, κ. ά. επισημονικές αξίες με παγκόσμιο κύρος και αναγνώριση, που τίμησαν τον πνευματικό κόσμο με τη συμμετοχή τους στο Κίνημα 'Αντίστασης, ύστερα από νομοθέτημα που εισηγήθηκε ο δώκτης της Παιδείας Υπουργός κ. Παπαδήμας και ψήφισε η «Βουλή», απομακρύνονται «όριστικά» από τις έδρες τους.

Οι έπιστήμονες που διδάχθηκαν από αυτούς νιώθουν πολύ καλά τί στερείται ή σπουδαστική νεολαία.

Το μέτρο όμως της αποσύνθεσης και της έμπαθειας που έμπνέει τους αρμόδιους δίνει μια άλλη παράλληλη ενέργειά τους: ή επάνοδος στο Πανεπιστήμιο, με προσωπικούς νόμους, των υπερβάντων το όριο ηλικίας κ. Έξαρχοπούλου και άλλων υπέργηρων καθηγητών, μόνο και μόνο γιατί ήταν «Ήρσκληίς του Στέμματος» κατά το Δημοψήφισμα και θα σταθούν προμαχώνες της αντίδρασης στο Πανεπιστήμιο.

ΣΤΙΓΜΕΣ

● ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ... ΤΟΥ ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΥ

Ο τιμάρριθμος κόστους ζωής της Γενικής Στατιστικής Υπηρεσίας καταργήθηκε και απαγορεύθηκε ή ανάκoinωση εκείνου που κατήρτιζε ή Τράπεζα 'Ελλάδος. Αυτά ήταν τα κυβερνητικά μέτρα απέναντι στη συνεχιζόμενη μεγάλη πτώση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων!

Είναι απαράδεκτο όμως, μονοκοντυλιά και με γελοία έπιχειρήματα, να καταργείται ή πρακτική τώσων χρόνων, για να εμφανίζονται ταχυδακτυλουργικά για τιμάρριθμο κόστους ζωής, αυθαίρετοι αριθμοδείκτες μερικών ειδών.

● ΤΑ ΞΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΞΕΝΕΣ... ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

Τόν περασμένο μήνα έγινε γνωστό το περιεχόμενο τριών «σχεδίων» για την ανασυγκρότηση.

Σ' άλλες στήλες γίνεται έμπεριστατωμένη εξέτασή τους και ιδίως του «σχεδίου 'Ιεζεκιήλ», που έχει γίνει γνωστό σε εύρεία περίληψη.

Έδω μόνο επαναλαμβάνουμε τη θεμελιακή τους θέση, όπως γίνεται από τους ίδιους τους συντάκτες τους:

Ντόπια εργατική δύναμη, ο φυσικός πλούτος της Χώρας και το ξένο κεφάλαιο που θα 'ρθει περιφρουρημένο από καταπληκτικά προνόμια και ασφαλισμένο με ευρύτατους έλέγχους. Δηλαδή το κλασσικό διάγραμμα της άποικιακής εκμετάλλευσης μιας χώρας.

— Τα «σχεδια» βάζοντας τις βάσεις αυτής της εκμετάλλευσης, αναγκάζονται σε διαπιστώσεις για τις δυνατότητες ανάπτυξης της Χώρας, κάθε άλλο παρά σύμφωνες με εκείνες των όπαδών του «μη βιωσίμου» της 'Ελλάδας και της επεκτατικής πολιτικής. Άκριβως γι' αυτό περιμένει κανείς με ενδιαφέρον τις αντίστοιχες διαπιστώσεις του 'Οργανισμού 'Ανασυγκροτήσεως».

● ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Παραθέτουμε δυο διαπιστώσεις του οικονομικού Συμβούλου της Ούνρα κ. Σορρογκ πάνω στη οικονομική κατάσταση της χώρας:

— «Ο περιορισμός των διαθέσιμων σε δολάρια και ή σχετική έλλειψη από πολλά είδη έμπορευμάτων στην περιοχή της στερλίνας θα δύνουν κατά τα επόμενα χρόνια το πρόβλημα των εισαγωγών της Έλ-

λάδος. Η Έλλάς βρίσκεται στην καθόλου αξιοζήλευτη και παράλογη από οικονομική άποψη θέση να προσπαθεί να διετάγει το βάρος του έξωτερικού της έμπορίου με απομακρυσμένες χώρες που το συναλλάγμα τους δύσκολα αποκλείεται... Μια τέτοια κατάσταση θα γίνει ύστερα από λίγο άφόρητη».

— Τους τελευταίους μήνες το προϊόν της πωλήσεως των έφοδίων της Ούνρα αποτέλεσε το 40 % των συνολικών έσόδων του Κράτους... Τα έσοδα από πωλήσεις αρχίζουν να λιγοστεύουν».

● ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ !

Τρεις αρμόδιοι ύπουργοί έκαναν πρό ήμερών κοινές «υπεύθυνες» δηλώσεις για τη οικονομική κατάσταση της Χώρας με κύριο σημείο την... «άκρίβεια της εκτελέσεως του προϋπολογισμού» και την αδυναμία να ικανοποιήσουν τα δικαιώματα αλήτηματα των δημοσίων υπαλλήλων.

Μιλούν για το ποσοστό αύξησεως της κυκλοφορίας επί των ήμερών των, χωρίς βέβαια να κάνουν λόγο για την είσπραξη 80 δισεκ. δραχμών και περισσότερο από το ξεπούλημα των χρυσών λιρών, άλλων πολλών δεκάδων δισεκατομ. από τη πούληση του συναλλάγματος κλπ., χωρίς τα όποια ή κυκλοφορία θα είχε αύξηθει πών από 100 %.

Δεν αναφέρουν όμως ούτε λέξη για την τεράστια μείωση του συναλλαγματικού αποθέματος της Χώρας, για την όλοσχερή εξάντληση των δολαρίων, για την άθλια κατάσταση των εξαγωγών μας, γεγονότα άναμφισβήτητα, για τα όποια έχουν τις εύθυνες τους.

● ΜΙΑ ΕΠΕΡΩΤΗΣΗ

Ο βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. Κωστόπουλος έρώτησε στη βουλή γιατί με παρέμβαση του κ. Υπουργού της Συγκοινωνίας δόθηκε σε ύποπτο άτομο ονόματι Ρειζίνη, Έλληνα από την Κίνα που δεν ξέρει όμως ελληνικά, ο τίτλος του οικονομικού συμβούλου και πως ο πρωτότυπος αυτός σύμβουλος στάλθηκε στην Άμερική ως αντιπρόσωπος της Κυβερνήσεως. Και έρχεται στο νου του καθενός το ζήτημα των διαφόρων, λίγο πολύ, Ρειζινηδων που αντιπροσωπεύουν τόσο καιρό την ελληνική Κυβέρνηση στις διάφορες πόλεις του Έξωτερικού και ασχολούνται με την ελληνική... ανοικοδόμηση!

Φαίνεται ωστόσο, πως ούτε για τον ένα από την Κίνα αλλόγλωσσο όμογενή ούτε για τους πολλούς θα ληφθούν μέτρα: Ίσως δέ δοθεί και απάντηση. Και ο χρόνος περνάει κι ή πείνα κι η εξαθλίωση πλησιάζουν με άπλωτες την πόρτα της Έλλάδας.